

‘Apousel’

‘Apousel’ sohwife Syohofoho.

Olo Hungkuno Sⁱmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sⁱmentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolⁱkeno Luk olo iyoswo loso mtⁱ'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosⁱmn^e'no mtⁱ'mokonto tⁱfi olo iyoswo *Apousel* loso mtⁱ'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasⁱmo a'amu songo inⁱngkamentohoho so'nji Poulⁱ'nji Mponopasi'njiye syoho'nji Pita'nji Poulⁱ'nji nom'ne a'amu so'njimo Anⁱtuye Towahuno nⁱhu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontnne'no Luk mtⁱ'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'nⁱngo womulantⁱfi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo soh wamo Anⁱtuye Towahuno uhula'ofⁱo iyoswofoho. U, Pita'nji Poulⁱ'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe tⁱfo mulinyoso ole: *Apousel*yoho. Luk iyoswo sⁱmo'mjo mtⁱ'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mtⁱ'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasⁱmo inⁱngkunyoso Anⁱtuye hungkuno liku'meefo yahonⁱngkofi a'amu Jisasⁱmo minⁱngkunyoso tango uyontⁱfi fonjasiyo

uloho'motofo so'ne mtì'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo Apousel lomjo hungkuno hwapìngo Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisoso nìhu'nahone Jutiya pìwekihn'nawo lohofonto osoponta'angoso Someliya pìwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mjimo'nìmoponto nakwoe ango lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapìngoso *Apousel* sohe engo 1 honìngkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk ango Loum humanto mtì'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofìko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofu kalohi nakwo atofu lìhwasi tìfi unìngkohwano.

Jisas ulimento, Nje Towahuno Wopìngoso sekuyepono wolìhwatìmonnoho.

¹ Nje Tiyoufilos sohwo, ngko Luki'ni mtì'mokalokweno. Iyoswo sìmò'mjo kikumne'no mtì'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutìhwanto kakoe syohoso nomjìmìwento ahwomomo simentisofoho. Oso'no ifalifaliyonto mtì'mokumentohofoho. Hungkuno songoso olenoho. ² Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anituye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwosopo'mentiso sohwo oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitne'ento ulimentisofoho. ³ Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontanìngkofi sìkuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonontìfi ole syafìhu'mentohofi, Ou,

Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyimentisofoho. Jisas nohumanto Anitu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no lutihwamentisofoho.

⁴ Sikuno fihwi Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'nji nuhu'mokontifi Jisas ole ulimento, Nonje nonje humpekutoho. Jelusalemnohini fosyohumantokuno. Oso hiso Anitu kako sejapone so'no nto selimentohe so'no fohontohumantokuno. ⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. Sikuno mofonepo Anituye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ulimentisofoho.

⁶ Apousel sohwa Jisasi'nji uhu'mokumentohoho so'no Jisasi'mo ulohonimentohofi, Hwe Engo sohwosi, olohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumunane'no wonamokumonntaho. Nakwoe yofe Isilael engo umo'nimontolaho.

⁷ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Oso sikuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo Anitu oso sikuno hiso ho'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho. ⁸ I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingo sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomafikuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo filutihwafikuno. Pone Jelusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho Someliya ne'no ango yawojo'meemo filutihwafikuno.

*Jisas ahwomomo simentisofoho.
(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)*

⁹ Oso hungkuno hiso Jisas ulahonɨngki a'amu sohwa uhwontohumentanɨngkofi kako ahwomomo sɨmentisofoho. Nosontanɨngki himo a'amufe tɨmomo uhoholo'mentisofoho. ¹⁰ Hofɨko ahwomomo tɨmo huno honamofontɨfi hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u sohwa'u hofɨko'nji lohofonji ulɨmentisi. ¹¹ Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango soku, nolohofontɨfi ahwomomo peho'no uhwontohumalofo. Anɨtu nto utɨmakwoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo olohonta uhwonɨngkohoho pa'nyoso hwangku asomo noponefoho. Ose ulɨmentisiyefoho.

Hofɨko Jutasɨye syohomne'no hwe fihumo uh-wosopo'mentohofofoho.

¹² Oso hwofɨki'nyo Oulif sopo nta'ni nokotapontɨfi Jelusalemno umentohofofoho. Ikanopo'maho. O'o, tɨfoneponoho. A'amu Jutaso sɨkuno iyoho humayo osomno hofɨko hano tɨfonepo emmotofoso pa'nyoponoho. ¹³ Jelusalem i'mofapontɨfi ango tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohoho sopo kotasɨmentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jemɨsɨja, Entɨluja, Filipɨja, Toumasɨja, Mpatoulomɨyuja, Matɨyuja, Alɨfiyosɨye hwomu Jemɨsɨja, Saimoun Seloutɨja, Jemɨsɨye hwomu Jutas sohwanjoho. ¹⁴ Hofɨko sɨmeho afa'nohino inontɨfi Anɨtune'no jomo ulɨwo'nɨmentohofofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasɨye kona'wohi'nji konɨngkwa'wehwosanji hofɨko'nji Anɨtune'no jomo ulɨwo'nɨmentohofofoho.

¹⁵ Hofɨko Anɨtumo jomo ulontanɨngkofi sɨkuno fiso memjao'mentisofoho. Sɨkuno fihumo

a'amu wan hantilet tiwenti (120) Jisasimo iningkamotofoso nohumentaningkofi Pita nolikafonto ulimento, ¹⁶ Nje a'amu soku, hohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefitiye simehomo'mo ho'nosyahoningki Ntefit oso hungkunoso mtimokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyonefoho. Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofu imentisofoho. Oso'no Ntefit mtimokumentisofoho. Olohonta oso hungkunoso ne imo'nimasofoho. ¹⁷ Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'ehinoso Jisas nahwosopomentisofoho.

¹⁸ Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto piwahu'mentisofoho. Nopiwasoyonto kakoe simeho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nontifi oso hwaho hopo sopono mulimentohofi, Akelitamanoho. Hopo sopone yofe yiwolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰ Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mtimokumentisofoho. Hungkuno ole, Kakoe angoso siki wawentihwono. A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mtimokumentisofu,
Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²² Oseso Jutasiye syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwosopehwasi kako nakwo'nji Jisas songo likamentiso

so'no wolutihwantanoho. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisasi'nji nohumentan'ngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisoso oso syoho mji'miwento osohonta Anitu Jisasi'mo ut+ma'masofoho. Oso hopi'nono uhwon+wo'n'ngkiso sohomo nakwo uhwosopeeno.

²³ Pita ose ulahon'ngki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwosopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulimotofoso Jositosiyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas. ²⁴ Oso hwa'umo uhwosopentifi Anitumo jomo ulimentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohomo uhwosopeenehwono. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo Jutasie *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutasimo kiko uyahon'ngkini Jutas syoho wop'ngoso uliko'manto nihu'nahone tikanomo umentisofoho. ²⁶ Anitumo ose ulontifi hofiko sojo we'e so'nji syohi'nyo yontifi Matiyasimo uhwosopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jisasiye *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji humamotofofoho.

2

Anituye Towahuno pmentisofoho.

1 Oso Sikuno Engo iyoho humayo'ne
Pentikous * osomo a'amu Jisasimo
 in'ngkawo'n'ngkohofoso ango fipo
 uhu'mokumentohofofoho. 2 Osopo
 nuhu'mokahon'ngkofi ti'mayo yoka
 pa'n'ngo ahwomo mta'ango ho'nonto
 ango uhu'mokumentohofoso somo
 uhula'o'mentisofoho. 3 Oso a'amuso oso
 ti'mayo yoka upa'nontifi uhwon'mentohofoso
 ti'melanyo hopa yonto oso hiso mt'hupo mt'hupe
 lohofonto a'amu nohumentan'ngkoko somo
 a'apahopo humolawopmmentisofoho. 4 Oseso
 Anituwe Towahuno Wop'ngo a'amu somo
 ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo
 nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofikoe
 mangomo umasiyahon'ngki hofiko hungkuno
 kengo kengo limentohofofoho. Oso hungkunoso
 Towahuno Wop'ngoso umentisofoho.
 5 Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango
 Mousesiye hon'ngkano hungkunomo
 in'ngkamotofoso Jelusalem humamentohofof-
 oho. 6 Oso ti'mayo yoka hiso ho'n'ngkahon'ngki
 a'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi
 a'amu pi'n'ngo engo oso angopo komo'no
 uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa
 hungkuno kengo kengo lontan'ngkofi
 a'amu hopi'nonohinoso hofikoe mango
 hungkuno l'omotofoso upa'n'mentohofofoho.
 7 Nupa'nontifi yomo yontifi huno pi'n'ngo

---

* 2:1: Oso iyoho homayo sikunoso sikuno fifitiso (50)
 Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no
 Syafisiyo Sikuno Engo somo humantife sohonta Pentikous imo-
 fapi'wo'n'ngkisofoho.

engo syafi'hu'mentohofi, Olo pipil'keno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. ⁸ Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofu osohonta upa'n'iment'hwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. ⁹ Nakwo kengo kengopo nta'n'ingo'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya, ¹⁰ Filijiya, Pam'filiya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. ¹¹ Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo in'ingkowalokwofo so'nji, Kilitnta'angoso Alepiya'njoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anitu iwo'n'ingciso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. ¹² Ose syaf'syont'ifi yomo yomo yont'ifi huno engo syaf'syont'ifi ul'imentohofi, Oloso pipilo. ¹³ A'amu fehohnjo sitofo ole ul'imentohofi, olo hwe lohwa Anituye hungkuno nelalokwofo lohwa hof'iko mijo iyoho'njo niloho'nont'ifi kolalokwofo. Ose ul'imentohofofoho.

*Pita   kako   Anituye   hungkuno
lut'hwamentisofoho.*

¹⁴ Pita *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nolikafonto mango engo ul'imento, Sekwo Jutiyanta'ango soku a'amu Jelusalem humalofo s'kunonji nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Sekwo upa'n'imno. ¹⁵ Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nont'ifi kolalokwofo. Ose lolalokwofo.

Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. ¹⁶ O'o hohonta Jouel hwe Anituye hungkuno lımojo sohwo olo hilo so'no lımentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mtı'mokumentisofoho.

¹⁷ Anıtu hohonta ole ulımento, Sıkuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hofıko Anıtuye hungkuno ulıfitnnefoho.

Hwe songo sohwo ngko wojo uhwonyo pa'nıngo yo'mayo so'no utıhwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwonıfitnnefoho.

¹⁸ U, nje Towahunoso nje hwe moya'mi syoho ntohofıyo somo uyımnnefoho.

Ose uyohonı'mo hofıko nje hungkuno nalıfitnnefoho.

¹⁹ Sekwo ahwomo ajwo lopo tımo uhwonıngkujo'no nom'ne kengoso setıhwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomtı'mokumnnefoho.

Oso kengoso honıyo'nji toho'nji tıkayo hujen-jemo'nji nomtı'mokumnnefoho.

²⁰ Olo mofehi'nyolo sıkwo'mno imo'nıngkuhwosi sıkuno meefonefoho.

Hamnosı honıyo'nohino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwonıngkuji u nje Sıkuno Engoso imo'nonefoho.

21 Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi
fifa ngkine'no joho ntikujo somo
ut+ma'mnefoho.

Nje a'amu imo'n+fitnnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mt+imokumentisofoho.

22 Sekwo a'amu Is+lael soku, olo hungkuno
haloho upa'n+mno. Jisas Nasalet nta'ango oso
huno sekwo huno moi'wonoho. An+tu Jisas+mo
kakoe yokumpohn'nyo uyahon+ngki olo hwaho
lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso
net+hwamentisofoho. Oso hiso nuhwonontani
nakwo huno naimentisoso Jisas An+tuye Hwomu
Ne hweho. 23 An+tu kako hohonta huno ole,
Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne
hwahopo uhwat+monne'no yohono. Ose
syaf+hu'mentisofoho. Oso'no olo hwe lohwo
An+tu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho.
Ho'nosyahon+ngki sekwo a'amu Loum somne'no
ipemotasont+fi hof+ko iyo hwojiyaf+ku'nnyo
somo fonjinto'ofahumentohofofoho. 24 An+tu
kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino
sonta'ni is+hutofomanto apa'no songo
ul+ka'mentisofoho. Jisas sohumo sokimo somo
mokilopm'mokumentisofoho. 25 Hohonta Ntefit
ole mt+imokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji
mofonepo humaso sohumo ngko
uhwon+wo'n+ngkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no
ngko mop+wahu'mnehono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milo-
jan+mofonehoho.

26 Hiso'no nje simeho wopingo
nimo'n'ngkohoho.

Nje mampaho Anituye yofe ho'nomayo'nefoho.
Ngko poyo pe'nime sohonta iyoho mannonefoho.
O'o, ngko Anitumo uhwonimnefoho.

27 Nje huyo'mangoso tikanomo humayo'ne
nisi'kwajiyo'eno.

Jije hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

28 Songo humayo'ne hon'ngkano ntihwahino.

Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo
nimo'n'ngkohoho.

Ntefit hohonta ose mt'i'mokumentisofoho.

29 Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit
mt'i'mokumentiso so'no yolohoso waselimo.
Ntefit kakine'no mt'i'mokumentiso'maho.
O'o, kako poyo pe'n'ngkahon'ngki hofiko
ijopijisyahumentohofofoho. Kakoe pi'nimomo
olo hwaho lopo weho. Nakwo timo

uhwon'wo'n'ngkuhwono. 30 Ntefit kako
Anituye hungkuno limojo hweho. Anitu
Ntefitimo ulimento, Jije imu hwe yofe engo'njo
jije yofe pa'nyo imo'n'ngkih'wosi a'amumo
umokosyohumane hweho. Ose ulahon'ngki
Ntefit kako huno umentisoso oso hungkuno hiso
ne imo'nonefoho. 31 Hohonta Ntefit yo'mayo

Anitu yone'ento uhwon'mentisoso oso'no
hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo poyo
nope'n'ngkuhwosi apa'no songo nolikafone
so'no limentisofoho. Ole mt'i'mokumento,
Kakoe huyo'mango tikanomo humayo'ne
nusi'kwajiyo'eno.

Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

32 Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Anitu nto ulika'mentiso lohomo nakwo uhwonimentihwone. Osohune'no lalokuhwono.

33 Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anituye aho angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nalimentisofoho. Ngko Anituye Towahuno Wopingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosahonngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahonngki Jisas Towahuno hiso nehwojahonngki olohonta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji selihwoneso yo'mayo yihwoneso hwapingo Anituye Towahuno nehulo'ofalofoho.

34 Upa'nimno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no mamti'mokummentisofoho. O'o, kako ahwomomo masimmentisofoho. Ole mt'i'mokumentono,

Anitu nje Hwe Engo Kilais Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohhnta'ni fosyohumaho.

35 Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohware jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

36 Oso'no sekwo a'amu Isilael soku, huno ito'no fisiyafihupmno. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohoho lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne sohomo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kilaisiyoho. Pita ose ulimentisofoho.

Hwe   moya'mi   pi'n'ingo   engoso
simeho   yiwalo'mokahon'ngkofi   mijo

kiyoma'mentohofofoho.

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango m+kun+imposo umentisofoho. Pita'nji *apousel* nom'ne sohwanjimo ul+imentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanehwono.

³⁸ Ose ulahon+ngkofi Pita ul+imento, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon+ngkano wonyo foho'naopmno. An+ituye hungkunomo tifi fin+ngkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumof+hwosi kakoe a'amu ne imo'n+ngkohoho'no a'amumo ut+hwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wop+ngo wosejapmmontonoho.

³⁹ An+itu sel+imento, Nje Towahuno Wop+ngo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomi mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo An+itu kakine'no joho ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wop+ngo wosejapono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'n+ngo engo ulonto, ul+imento A'amufe hon+ngkano wonyomne'no i'waho fiy+mmo. Tohino engo nomapitoho. Sekwo An+itumo fin+ngkamno.

⁴¹ Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo in+ngkowahon+ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho. Oso sikuno somo a'amu *t#li tausen* (3,000) An+itumo simeho uy+imentohofoso An+ituye a'amu ne imo'n+mentohofoho.

A'amu Jisas+mo in+ngkawo'n+ngkohofa sofe yahino songo wonyolangkafo ma'mentohofofoho.

42 Anituye a'amu ne imo'n+imentohofoso *apousel* sohwa Anituye hungkuno lutihwentan+ngkofi hofiko upa'n+motofofoho. Hofiko nuhu'mokontifi ufo'ma'n+motofofoho. Hofiko wosopayo afapo nta'ni nonontifi † Anitumo jomo ulimotofofoho. 43 Anitu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* sohwamo uyahon+ngki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjal+m+wentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. 44 A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho. 45 A'amu ho'yango'njo hwaho'njoso oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho. 46 Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwo huhwi Anituye ango engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne ango kengo kengomo nonontifi hofikine'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho. 47 Wopingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moya'mi nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi

---

† 2:42: A'amu pi'n+ingo engo huno'njo Jisas Kilaisimo in+ngkunyoso ni'hu'mokontifi wopae ni'mentohofofoho. Oso-honta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasiye mikufo'nji honiyo'nji ne'no syafihu'motofofoho.

simeho uyontifi iningkamotofofoho. Anituye
a'amu neso pi'n'ngo engo imo'n'imentohofofoho.

3

*Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo
imo'n'imentisofoho.*

¹ Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye
ango engo somno simentisiyofoho. Osopo
akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) a'amu pi'n'ngoso
Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho.

² Kuso somne'no ole liwo'n'ingkohofi
wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe
fihwo sife kokato'nnyo'njo kona'wohi
aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo
humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi

huhwo sohwoe a'amuso intokwasontifi osopo
itofasiyo'nohini imotofihweho. A'amu ango
engo somo nohotoswahon'ngkofo sohonta
hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo
hweho.

³ Osopo sife wonyo'njo sohwo
nohumanto uhwon'imentisoso, Pita'nji Joun'nji
woswanji yontan'ngki uhwononto ulimento
hamniyoho we'e ntapinyo.

⁴ Ose ulahon'ngki
Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo
uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo.

⁵ Ose
ulahon'ngki hwe huhwo sohwo hamniyoho
wontopanjiyo'ne fohonto uhwon'imentisofoho.

⁶ Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane
hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kilais
Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyo'nji
wakilimonne'no yohono. Hano fiyo.

⁷ Ose ulonto kako kakoe aho nomanto

ulika'mentisofoho. Ose ulikofahon'ngki hwe huhwo sohwoe sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. ⁸ Siko'nji ango engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. ⁹ A'amu ango engo somo nohumantifi uhwonimentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulahon'ngki uhwonontifi ¹⁰ ole syafihu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahon'ngki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofofoho.

Anituye ango engo somo Pita hungkuno luthwamentisofoho.

¹¹ Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehon'ngkofi hwe moya'mi hopi'nono hano kunto kunto'no wentifi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulomouniyefoho limotofofoho. ¹² Osopo uhu'mokahon'ngkofi Pita nuhwononto ulimento, Sekwo a'amu Is'lael soku, yomo yomo peho'no yohofo. Nekumo timo yokumpohn'nyo peho'no ehonalokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wopingo imo'n'ngkohoho. Huno ose laseyohoho. ¹³ O'o, Ap'lohamja Aisak'ija Jekoup'ija nakwoe ajuyohwosafe Anituyoho. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisasiye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohomo sekwo nokentifi a'amu Loum

sohwafepono ipemotosahonɨngkofi osopo Pailot usɨhuto'mto yahonɨngki sekwo nakwolaho ulɨmentohofofoho. ¹⁴ Oso Jisas huhwo sohwo honɨngkano wonyo ane hweho. Wopɨngo'nohino hweho. Osohumo nakwolaho ulontɨfi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailotɨmo jomo ulɨmentohofokuyoho. ¹⁵ Ose ulontɨfi sekwo yo'mayo songo humayo hwapɨngo sohumo sekwo a'amu Loum somo uyahonɨngkofi hofɨko fonjahumentohofofoho. Nofonjস্যাহোংকোফি Anɨtu apa'no ulɨko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Nekwo Jisasɨmo sɨmeho hi'ntnnono uyahonɨngkuhwoi Jisasɨye yokumpohn'nyo olo hwe lohomo wopɨngo imokohoho. Sekwo olo hwe sife kokato'nnyo lohomo huno moi'wonoho. Olo sɨmeho hi'ntnnono Jisasɨmo uyalokuhwayo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohumo wopɨngo umokahonɨngki uhwonalkwofo.

¹⁷ Nje a'amufo, sekwo sekwoe hwe engo sohwani Jisasɨmo fonjahumentohofohohonta huno ito'no mosyafɨsiyo'njo imentohofokuyoho. Oso'no ngko huno nɨyohoho. ¹⁸ Hohonta a'amu Anɨtuye hungkuno lɨmotofo sohwamo Anɨtu ulɨmento, Hwe uhwosopomentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahonɨngki a'amu somo ulɨmentohofofoho. Sekwo Jisasɨmo fonjahumentohofohohonta oso hungkuno hiso ne imo'nɨmentisofoho. ¹⁹ I oso'no olohonta sekwo huno fɨkwesɨyafɨhupmno. Sekwoe sɨmeho yɨwolo'mo filohopmno. Sekwo sɨmeho yɨwolo'mokukujo'no Anɨtu sekwoe

wonyo wae weesimo'mtonoho. ²⁰⁻²¹ Wayo yasemofihwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji simeho wopingo'nji wosejapmtonoho. Hohonta Anitu nakune'no fohu'nimentisoso nefo'mayo'ne kakoe hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo limentohofoso'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumaho. Moi'wo imo'n'ngkihwsosi nopone hweho. ²² Hohonta Mouses seyakwosamo ulimento, Hwe Engo Anitu sekwo'njo mta'ango fihumo wamihwosopo'mtonoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n'ingo hweho. Oso hwe huhwo sohwoe mangomo sekwo haloho ito'no upa'n'ngkuno. ²³ Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo ifijoso Anitu oso a'amu somo kengopo uhumajososo nihu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ulimentisofoho. ²⁴ Anituye hungkuno limotofo sohwa Samuel'janji nom'ne t'finjo sohwanji hofiko olo sikuno lomne'no limentohofofoho. ²⁵ Oso a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa sekwo hofikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno Anitu seyakwosamo ulimentisoso sekumne'nefoho. Anitu Apilohammo ulimento, Jije imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wopingo ulohofonefoho. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Oseso Anitu kakoe hwomu Jisasimo uhwosopento sekumne'no wopingo selohofone kaki'no uhwatimentisofoho. Kako ole umo'nalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon'ngkano wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no

ngko wop+ngo uloho'mo. Ose lalofoho.

4

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

¹ Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontan+ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Sat+yusi sohwanji i'mofapmmentohofofoho. ² I'mofapont+fi si'mano hintotohino umn+mentisofoho. Hwap+ngoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'n+mentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho lut+hwamentisiyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'n+fi+joso hwangu nol+kapitnnefoho. ³ Si'mano hintotohino umn+ngkahon+ngki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon+ngki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'n+ngkanta hungkuno ulane'ent+fi impo'angomo intofahumentohofofoho. ⁴ Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'n+mentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yont+fi An+itumo si'meho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. Oso a'amu we'e pi'n+ngo'maho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.

⁵ Mo'n+ngka im+ngo'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofa sohwanji hof+ko Jelusalem uhu'mokumentohofofoho.

6 Hofiko nuhu'mokontifi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno limentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofas'janji, Jounjanji, Aleksanta'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitofomjo sohwa hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho. 7 Hofiko Pita'nji Joun'njimo hofiko'njo ajwo lopo uhumajontifi ulimentohofi, Oloso pipi imasiyoto. Tihwoe yokumpohn'nyo'nji tihwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wopingosofo. 8 Ose ulahon'ngkofi Anituye Towahuno Wopingo Pitafe simehomo uhulo'ofahon'ngki Pita ulimento, Sekwo hwe engo Isilaelnta'ango sohwasi, 9 olohonta sekwo a'amu sife wonyo'njo sohumo wopingo umokumalohwoyo so'no ehon'ngkohofotaho. 10 Oseso sekwo hopi'nono huno waseyono. A'amu Isilael hopi'nonohinoso huno wosyafihupife. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohomo wopingo umokahon'ngki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohumo sekwo iyomo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Anitu poyo pe'nyo sohumo apa'no uliko'mentisofoho.

11 Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwo'n'ngkohoho sohwa hofiko wonyofoho lontifi ho'nao'mentohofofoho. Oseso olohontajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho.

A'amu hohonta hungkuno
mti'mokumentohofoso olo hungkuno

Jisasimne'no mtimokumentohofoho.
¹² Nom'ne hwe nefomayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Anitu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopommentisofoho. Olo, Jisas kako'nohino hweho. Pita ose ulimentisofoho.

¹³ Ose ulahonngki hofiko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamtimokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho munngkohoyohoho. Jisasiye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho. ¹⁴ Ose syafisyontifi uhwonimentohofoso hwe wopingo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontanngki uhwonontifi hofiko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵ Oseso Pita'nji Joun'njimo ulimentohofi, Siko mempono swohosisi osopo foyohumunyo.

¹⁶ Ose ulontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahonngki a'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. ¹⁷ I oso'no olo hungkuno nonje nonje honmuyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasimne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho.

¹⁸ Ose hnnontifi sikimne'no joho ulontifi ulimentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno nulohosiloho. Yomayo Jisasimne'no lutihwahosiloho.

¹⁹ Ose ulahonngkofi Pita'nji Joun'nji siko ulimentsiyo, Nekwo Anituye hungkuno

ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi seningkawasoso Anitu kako huno pipi uyimtolo. Sekwo huno pipi seyohoho. ²⁰ Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uh-wonimentihwoyoso hungkuno wopingo'nohini upa'nimentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹ Ose ulahoningki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho. ²² Olo hwe lohwo wopingo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo *fouti* (40) yakolo'noho.

A'amu Jisasimo iningkawowo'n'ngkohofoso Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lohofihwasi lutihwane'entifi Anitumne'no jomo ulimentohofofoho.

²³ Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho. ²⁴ A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi Anitumo isamoyoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mt'mokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mt'mokumentohino hwosoho. ²⁵ Hohonta jije Towahuno Wopingo sohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyo

sohwoe mangomo mufohotofahonɨngkini Ntefit
ole ulimeto,

A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no
umnalofoho.

Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisiyo'njo
peho'neto.

²⁶ Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamento-
hofofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo so-
hwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano
mtitofontifi limentohofi,

Anitu'nji oso hwe uhwosopo'mentiso
sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofofoho.

²⁷ Oso hungkuno ne imo'nɨmasofoho. Olo
ango lopo Helouti'nji Pountiyos Pailoti'nji
a'amu kengo so'nji a'amu Isɨlael so'nji
nuhu'mokontifi Jisas uhwosopo'mentohino
sohumo fonjane'entifi imentohofofoho. ²⁸ Oso
hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne
imo'none so'no limentohinoso olohonta oso
a'amuso jije hungkunoso ne imokumalofofoho.

²⁹ I olohonta Mpohwo oso hungkuno
yokumpohn'nyo nalimalofoso upa'nɨmahnno.
Jije hungkuno liwo'nyo sohwo'na'nimo
yokumpohn'nyo fisosofitofonesyohumaho.
Oso'no nakwo jije hungkuno lontanɨngkuhwasi
iyoho monanonehoho. ³⁰ I oso'no nakwo
jije hungkuno lontanɨngkuhwaso'no kiko
a'amu mnokino'njo somo wopingo umojo.
Yo'mayo wonyoangkafoso jije hwomu Jisasiye
yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

31 Anitumo ose ulahoninkofi oso
 ango humamentohofosopo mo'mayo
 yonto Anituye Towahuno Wopingo
 hofikimo ifehu'mokahumentisofoho.
 Ifehu'mokahumentisoso hofiko Anituye
 hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho
 munimmentisofoho.

*Jisasiye a'amu neso hofiko yo'mayoso
 inimentohofofoho.*

32 A'amu hopi'nono Anitumo simaho
 hi'ntnnono uy+wo'nimentohofoso simaho
 inontifi a'amu fihwo ole huno mosyafisiyo'njo
 imentisofo, Oloso nje'nohinofoho.
 A'amufe'maho. O'o, oloso huno mosyafisiyo'njo
 imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso
 a'amu somo inimentohofofoho. 33 *Apousel*
 sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso
 so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi Anituye
 yokumpohn'nyo utihwayo'ne yo'mayo kengo
 wonyoangkafoso imentohofofoho. Anitu
 a'amumo wopingo'nohino ulohomentisofoho.

34 Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho.
 A'amu hwaho'njoso ango'njoso yo'mayo
 ho'yango'njoso nom'ne a'amu somo yano
 uyontifi hamniyohoso *apousel* sohwamo
 umentohofofoho. 35 *Apousel* sohwa oso
 hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo
 yano ulohmmentohofofoho.

36 Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho.
Apousel sohwa nom'ne yofe ole mulimentohofi,
 Mponopasiyoho. Yofe hiso yiwolo'mo ole,
 Sosofitofihwe hweho. 37 Olo hwe huhwo sohwo

Lifaiye temtitofo mta'ango hweho. Hwaho Saipilos nta'ango hweho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo lohwo sohwoe hwaho mpe nulohofahon'ngki hamniyohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwife sifi'ki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

5

Anonaiyas'i'nji Sofaila'nji siko An'itumo hwasyo ul'imentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uoyoho. A'amu nom'neso sikinta'ni oso hwahoso mpe uloho'mentohofofoho. ² Siko hamniyoho no-manji fehohnjo siko'ne hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel* sohwife sifi'ki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. ³ Oso hiso Pita nuhwononto ul'imento, Anonaiyas, Seteniye hungkunomo in'ngkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji An'ituye Towahuno Wop'ngomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino. ⁴ Ji'je hwaho mpe makiloho'mmalofa sohonta hwaho hopi'nono j'jefoho. Mpe ntakiloho'malofa sohonta hamniyoho hopi'nono j'jefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no syafisyohino. Kiko hwe sohwna'nnohinomo hwasyo monalohoyohino. O'o, An'itumo hwasyo ulohino. ⁵ Ose ulahon'ngki Anonaiyas nupa'nonto nop'wasyonto, poyo pe'n'imentisofoho, Oso hungkunoso ho'n'ngkahon'ngki a'amu

nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. ⁶ Hwe songo sohwa nolikafohumantifi Anonaiyasiye pijafomo hwapife ekojisasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi pi'nimomo ijopijisyahumentohofofoho.

⁷ We'enepe a'amu poyo pe'nimentiso sohwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'nimmentisosi, ⁸ noswopahonngki Pita ulimento, Jije hwahomne'no olo hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahonngki ulimento, Eno, osenoho. ⁹ Ose ulahonngki Pita ulimento, Kiko jije hwehwo'nji hiyahusi Anituye Towahuno sohumo yamofa peho'no uloho'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jije hwehwo sohumo pi'nimomo ijopijisyasyontifi nto pohofa. Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. ¹⁰ Ose ulahonngki a'musi Pitafe sifi'ki'nyo'mo piwasyonto poyo pe'nimentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo pe'nimentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofofoho. ¹¹ Oso hungkuno hiso noho'nngkahonngki Anituye a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nontifi iyoho unimentisofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangkafoso imotofofoho.

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu *apousel* sohwa utihwamentohofa somo a'amuso uhwonimentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomouniye kontolompo'ango sopo uhu'mokumotofofoho. ¹³ A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu

Jisasi mo iningkawowo'ningkohofoso wonyoangkafofoho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokumentohofofoho. O'o hofiko iyoho unimentisofoho. ¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'ningo engoso Jisasiye hungkuno upa'nontifi hungkuno nehopi lontifi simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne simo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'ningososo a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi honingkanopo itofasi lohofontifi ole syafihu'mentohofi, Pita nopihwosi kako kote uhumiyo'fihwoso'no a'amu mnokino'njososo wopingo umo'nife. Ose syafihu'mentohofofoho. ¹⁶ A'amu ango kengo mta'ango Jelusalem mofone sponjoso Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisi'masoho'njo towahuno wonyo'njo somo itokwapmmen-tohofofoho. Hopi'nonohinoso wopingo imo'nimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwamo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umnimentisofoho. Hwapingososo a'amu *apousel* sohwife yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'ningkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Simeho tohino umningkahoningki *apousel* sohwamo aho kentifi impo'angomo

intofahumentohofofoho. ¹⁹ Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwosampento a'amu *apousel* sohwo mempo hohnta'ni ipemoswaponto uli'mento, ²⁰ Sekwo Anituye ango engo somo nowekuji osopo lohofi'kuji olo hon'ngkano songomne'no a'amumo filut'hwamno. Ose uli'mentisofoho. ²¹ A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso im'ngo ne'nji Anituye ango engo somo noswontifi Anituye hon'ngkano songomne'no lut'hwamentohofofoho.

Oso im'ngo so'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaun'sol* sohwanji hwe engo hopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no hungkuno lihwatimentohofofoho. A'amu impe'njo sohwo fipemotapmno. Ose lihwatimentohofofoho. ²² Hungkunoso lihwojahon'ngkofi a'amu impo'angomo noswontifi uhwonimentohofoso huno uhwonontifi asomo nopontifi *kaun'sol* a'amu sohwo ulimentohofofoho. ²³ Ole ulimentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontan'ngkofi uhwon'ngkuhwonefoho. I ango ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwon'ngkuhwonefoho.

²⁴ Ose ulahon'ngkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nontifi huno pi'n'ngo engo syafisyontifi

pipi imo'n+ngkohoho syafi'hu'mentohofofoho.
²⁵ Ose syafi'syontifi nohumentan+ngkofi hwe fihwo noswonto uli'mento Upa'n+mno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofoso hwa Anituye ango engo somo nolohofontifi a'amu somo luti'hwelokwofo. ²⁶ Ose ulahon+ngki hwe engo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowentifi Anituye ango engo somo i'mofapontifi *apousel* sohwo nomantifi ipemotaumentohofofoho. Hofiko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'o hofiko iyoho un+ngkahon+ngki a'amu nom'neso sojo nofongkupitnnehontifi *apousel* sohwo mafongku'mmentohofofoho.

'Apousel' sohwa hofiko 'kaunisol' sohwanne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

²⁷ Ose ipemotawentifi a'amu *kaunisoli'*njopo uhumati'mentohofofoho. Osopo nohumentan+ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo uli'mento, ²⁸ Simo'mo ole selimalohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no luti'hwafikutoho. A'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'n+malofofoho. Ole ulalokwofo. *Kaunisol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho. ²⁹ Ose ulahon+ngki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji uli'mentohofi, Nakwo Anituye mampaho haloho yi'hwasi tifi in+ngkayo'nefoho. A'amu hwahoponjo sohwoe hungkunomo min+ngkowanehwono. ³⁰ Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjiye Anitu sohwo

Jisasi'mo uliko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho, ³¹ Nulikafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahon'ngki nakwoe Hwe Engo imo'n'imentisofoho. A'amu Is'lael hn'nwiye wonyo wayo'ne pe'n'imentiso hweho. Oso'no a'amu Is'lael soku, hon'ngkano wonyomne'no hohujo ikinjaof'ikuji wonyo hiso wae yasemof'hwosi hon'ngkano nom'ne songo wosejapmmontonoho. ³² Oloso nuhwonontani nakwo Anituye Towahuno Wop'ingo'nji sohwna'ni olo hilo so'no uliwo'n'ngkuhwono. A'amu Anituye hungkunomo tifi in'ngkayo somo Anitu kakoe Towahuno Wop'ingo uyimasofoho. Ose ulim'entohofofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' sohwanne'no hungkuno l'imentisofoho.

³³ Oso hungkuno *kaunisol* a'amu sohwa nupa'nontifi simano hintotohino umn'imentisofoho. *Apousel* a'amu sohwamo wofonjano lontifi imentohofofoho. ³⁴ Hiso'no hwe fihwo *kaunisol* syoho'njo sohwo kakoe yofe Ngkomeliyel * kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo hon'ngkano hungkuno luti'hwamojo hweho. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'n'imentohofofoho. Oso hwe sohwo nolikafonto ulim'ento, A'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni fili'hwajimno. ³⁵ Ose ulahon'ngki hof'iko lihwojahon'ngkofi

---

* 5:34: Osohonta Poul Jisas K'ilaisimo min'ngkayo sohonta Ngkomeliyel sohwo Poul'ye syo itihwayo imo'n'mojo hweho. (Sohe engo 22, hon'ngkano we'e 3 somo uhwonyo.)

Ngkomeliyel uli⁺mento, A'amu Isilael sohwasi olo hwe loh⁺wamo ulohopit⁺nne so'no huno ito'no fi⁺syafi⁺hup⁺mno. ³⁶ Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako uli⁺mento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahon⁺ngki a'amu fehohnjo *foua hantilet* (400) sohwa in⁺ngkamentohofofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa hwe huhwo sohomo nofonjosyahon⁺ngkofi inomokom⁺motofohohwa hiyaso humpo'mentohofofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho. ³⁷ Ti⁺fi sohonta hwe nemokosyohumayo sohwa a'amufe yofe mt⁺i'mokomayo sohonta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango sohwo kakoe yofe Jutas. Osohwo nol⁺ikofahon⁺ngki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomant⁺ifi in⁺ngkamotofofoho. Osohwo poyo imo'n⁺ngkahon⁺ngki inomokom⁺motofohohwa humpo'mentohofofoho. Hof⁺iko apa'no muhu'mokiyofoho. ³⁸ Oseso ole waseli⁺monne'no yohono. Olo a'amu *apousel* soh⁺wamne'no iyoho masen⁺ngkoho liyohoho. Wohumantokufe. Hof⁺ikoe syoho hwahoponta'ango'manji mol'wo imo'nonefoho. ³⁹ Olo syoho hiloso An⁺itu mta'ango'manji milojaopit⁺nehoho. Ne'nohini went⁺ihwonefoho. Sekwo An⁺tumo fongkupit⁺nnoho.

A'amu 'apousel' sohwa Jisasimne'no tohino ma'mentohofohohwa so'no simeho wopi⁺ngohwa umo'n⁺mentisofohohwa.

⁴⁰ Ose ulahon⁺ngki hungkuno nehopeho ulont⁺ifi a'amu *apousel* soh⁺wamne'no joho

lonti'fi oso hwamo fonjonti'fi yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Jisasiye yofe apa'no nolikutoho. Ose ulonti'fi uhwatimentohofofoho. ⁴¹ Apousel sohwa *kaunisol* sohwamo nuliko'manti'fi hnnimentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino namningkahon'ngki simeho wop'ngo namo'n'ngkohoho. Anitu wop'ngo nahon'ngkohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. ⁴² Sikuno huhwo huhwi hofiko Anituye ango engo somo a'amufe ango'njopo Jisasi'mne'no hungkuno wop'ngo uli'wo'n'imotofofoho. Anitu a'amu ahwomo mta'ni uhwatimentisoso Jisasi'yoho luti'hwamentohofofoho.

6

A'amu aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo sohwa 'apousel' sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwasopo'mentohofofoho.

¹ Osohonta a'amu Jisasi'mo in'ngkamotofoso we'e pi'ningo imo'nimentohofomaho. A'amu fehohnjo Ngkilik hungkuno'njofoho. A'amu fehohnjo Hipilu hungkuno'njofoho. A'amu Ngkilik hungkuno'njoso a'amu Hipilu somo yoka ulimentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahon'ngkofi nakwoe apiwojo sofa we'e'nohino mawo'n'ngkohofofoho. Hipilu apiwojo sofa engo mawo'n'ngkohofofoho. Ose ulimentohofofoho. ² Oso hungkunoso ho'n'ngkahon'ngki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasi'mo

inomokommotofo somne'no joho ulahonɨngkofi nuhu'mokontɨfi ulɨmentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo sohwo'na'ni wopɨngo'maho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo Anɨtuye hungkuno pipi losetɨhwanehwono. ³ O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwo'na'ni uhwo'pomo. Syoho yano mpo'none so'nefoho. A'amu huhwo sohwo Anɨtuye Towahuno Wopɨngo engo yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'njo sohwo a'amu hopi'nonohino sohwo'na'ni hwe wopɨngo'nohino hwafoho liwo'nɨngkohofoho. Uhwo'pomo'pomo hofɨko wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumantɨfeho. ⁴ Ose yontanɨngkujoso nakwo Anɨtumo isamoyoka uliwo'nɨngkuhwasi a'amu somo Anɨtuye hungkuno woluthwantanoho.

⁵ Ose ulahonɨngkofi, E, wopɨngofoho lontɨfi Sɨtifenɨmo uhwo'pomo'mentohofoho. Sɨtifen huhwo sohwo Anɨtumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyɨwo'nɨmojo hweho. Anɨtuye Towahuno Wopɨngo engo yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu sohwo'na'ni uhwo'pomo'mentohofoso ole, Filipɨja, Pɨloukoulasiɨja, Nikanouja, Timounja, Pamenasiɨja, Nikoulasiɨjanjoho. Nikoulas huhwo sohwo ango kengo Antiyoknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hweho. ⁶ Oso a'amu sohwo'na'ni uhwo'pomo'mentohofofi *apousel* sohwo'na'ni utɨhwamentohofoho. *apousel* sohwo'na'ni huhwo sohwo'na'ni mnokinopo aho kisasyontɨfi hofɨkine'no Anɨtumo jomo ulɨmentohofoho.

⁷ Oseso Anituye hungkuno Jelusalem ango ayo'mo ho'n+mentisofoho. A'amu Jelusalem humamentohofho Jisas+mo inomokommotofoso pi'n+ngo engo imo'n+mentohofofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa Anituye hon+ngkano songo tipemantifi Jisas+mo in+ngkamentohofofoho.

A'amu Juta fehohnjoso Sitifen+me'no hwasyo ul+mentohofofoho.

⁸ Anitu Sitifen+mo yo'mayo wop+ngoso ulohofahon+ngki Sitifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwon+mentohofoso ole l+mentohofi, Anitu oloso yalofoho. Ose l+mentohofofoho. ⁹ I oso'no a'amu nom'nehwa nol+kafontifi Sitifen'nji Anituye hungkuno so'no yoka hnn+mentohofofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofho. Hof+ko afapo humawo'n+ngkohofho sopo ole l+mentohofi, Ango siki+johwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anitumne'no isamoyoka angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Aleksant+liya'nji oso ango soponta'ango hwafoho. Hof+ko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa Sitifen+mo yoka ul+mentohofofoho. ¹⁰ Anituye Towahuno wop+ngoso Sitifen+mo huno wop+ngo uyahon+ngki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo Sitifen kakoe hungkuno uyakolo'mentisofoho. ¹¹ Oso'no a'amu sohwa s+mano hintotohino umn+ngkahon+ngki

a'amu soh wamo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahon'ngkofi ole ul'imentohofi, Olo hwe Sitifen sohwo kako Mousesimne'no sitofo l'imaso hweho. Ou, kako Anitu ntnne'no sitofo l'imasofoho. Hwasyo ose ul'imentohofofoho. ¹² Oso hwasyoso ho'n'ngkahon'ngki nehopeho lontifi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki Sitifenimo u'mantifi aho kentifi *kaunisol* uhu'mokumotofo sopo ipemotamentohofofoho. ¹³ Osopo a'amu hwasyo ul'ifitne sohwa m'humati'mentohofofoho. Ole ul'imentohofi, Olo hwe lohwo Anituye ango engo so'no wonyo hungkuno ul'imasofoho. Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no hwotoho hm maso hweho. ¹⁴ Olo hungkuno Sitifen nal'imasofoho. Jisas Nasaletnta'ango sohwo Anituye ango engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango in'ngkawo'n'ngkuhwoneso Jisas wae yafihwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso Sitifen nelahon'ngki upa'n'malohwonefoho. Hwasyo ose ul'imentohofofoho. ¹⁵ A'amu *kaunisol* sohwa nohumantifi Sitifenimo uhwonimentohofoso kakoe simo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'n'imentisofoho.

7

Sitifen kakoe hungkuno 'kaunisol' soh wamo ul'imentisofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo sohwo Sítifeni^{mo} uli^{mento}, Oso hungkuno kikimne'no nalohofoso nehopitaho.

² Ose ulahon^{ngki} Sítifeni uli^{mento}, Nje a'amu soku, sekwo upa'n^{imno}. Hohonta nakwoe ajuyohwo Apíloham kako ango Helan^{imne'no} mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentan^{ngki} Anítu wonyoangkafo sohwo u'mahon^{ngki} Apíloham nuhwon^{ngkahon^{ngki}} Anítu uli^{mento}, ³ Olo hwaho lo'nji jije a'amu so'njimo uhwatí'mofo. Nom'ne hwaho nokit^{hwahm'me'no} osopo fohumantohoho. ⁴ Ose ulahon^{ngki} Apíloham oso hwaho Kalítiya uli^{ko'manto} hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kan^{ngkwohwo} poyo pe'n^{imentiso} sohonta Anítu uli^{mento}, Hwaho nom'ne kit^{hwahm'me'no} mpano. Ose ulahon^{ngki} olo hwaho humalohwone lopo pmentisofoho. ⁵ Anítu Apílohammo olo hwaholo nut^{hwanto} osohonta kako yano muy^{immentisofoho}. O'lo ni^{hu'no} awonoho. I oso'no Anítu uli^{mento}, Oso hwaho hiloso kiko'nji jije imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose uli^{mentisofoho}. Osohonta Apíloham kako hwomu ane hweho. ⁶ Nom'ne hungkuno Anítu uli^{mento}, Jije imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijososopo siki syoho ulohofí^{kutnnefoho}. A'amu kengoso jije imu somo tohino engo uyí^{fitnnefoho}. Soswo *foua hantílet* (400) uyokolofontan^{ngkuhwosi} jije imuso osopo humafitnnefoho. ⁷ Oso a'amu kengo jije imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno tango'njo

ikwolofo'ne uyimnefoho. Osohonta jije imu oso hwaho kengo sopo uliko'mafikujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'nonimafitnefoho. Ose ulimentisofoho. ⁸ Anitu nom'ne hungkuno Apilohammo uyimentisofoho. A'apaho sihu kolo'nyo'ne ulimentisofoho. Anituye hungkuno iningo mamofe'ne honingkano hiso uyimentisofoho. Oseso Apilohamiye hwomu Aisak imo'ningskahoningki sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u sihune memjaofahoningki Apiloham kakoe hwomufe a'apahomo sihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisakiye hwomu Jekoup imo'ningskahoningki sihu ukolo'mentisofoho. Tifi sohonta Jekoupiye hwomu aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u imo'ningskahoningkofi sihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini sihu kolo'nimotofofoho.

⁹ Jekoupiye hwomu sohwa hamningkwa'wehwo Jousepine'no hintotohino umningskahoningki a'amu kengo sohwa Jousepimo mpe uyahoningkofi hafila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofofoho. ¹⁰ Yo'mayo tango so'nji Jousepimo u'mahoningki Anitu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahoningki Anitu Jousepimo huno engo wopingo'njo uyahoningki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ulimento. Kiko hwe wopingo hwosoho. Oso'no kiko olo hwaho Ijipi'nji, nje a'amu lo'nji nje ango lo'nji hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwosoho.

Ose ulonto Jousepmmo ango'nji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mulimentisofoho.

¹¹ Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentaningki wopayo nosyofahoningki mijoho engo i'mofapmmentisofoho. Neyakwosa

hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uyimentisofoho. ¹² I oso'no Jekoup

kako wopayo engo Ijip weho upa'ntonto neyakwosamo Ijipmne'no lihwatimentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ulimento, Ngko Jousepinyoho. Ose ulahoningki hwe engo

hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousepiye a'amu sohwanne'no huno umentisofoho.

¹⁴ Oseso Jousep kaningkwohumne'no hungkuno lihwatimentisofoho. Jekoupimontohwa hofiko *sefenti-faifi*foho (75). Osomne'no Jousep

lihwatimentisofoho. ¹⁵ Oso'no Jekoup Ijipine'no nowento osopo poyo pe'nimentisofoho.

Neyakwosa osopo poyo pe'nimentohofofoho.

¹⁶ Hwangku sohonta hofikoe imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawentifi oso sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofofoho. Oso

sokimo hwaho'njoso Apiloham hohonta Hemiye hwomu sohwo hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

¹⁷ Oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentsoso ne umo'nimonte'no yahoningki a'amu Isilaeliso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

¹⁸ Osohonta Ijipmjo hwe yofe engo'njo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo

neyakwosamo wonyo ulohofahoningki tohino

engo ma'mentohofofoho. Hwe engo sohwo
 ul+mento, Sekwoe mehomi milongo imo'nifijoso
 melojwasiyo'ne'maho. Nuhwon+ngkuji
 foho'naof+kuno. Osopo wape'n+ngkuhwono. Ose
 ul+mentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Mouses hwomu
 wonyoangkafo sohwo imo'n+ngkahon+ngki
 kan+ngkwowho'ya'u hamno hufa'u sihune
 uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo
 hiyaso mokosyohumentan+ngki ²¹ Mouses+mo
 mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta
 hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso
 kakoe mu Mouses+mo uhwontohumayo
 ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne
 pa'nyo imo'n+mentisofoho. ²² Ijipmjo hwe
 huno'njo sohwa Mouses+mo yo'mayo so'no
 mesyomt+imokut+hwamentohofofoho. Mouses
 huno engo manto hwe engo imo'n+mentisofoho.
 Kakoe syohoso hungkunoso wop+ngo'nohino
 hweho. ²³ Mouses kakoe soswo *fouti* (40)
 uyokolofahon+ngki li+mento, Ngko nje a'amu
 ne Is+lael somo uhwonamo. ²⁴ Ose syaf+syonto
 nowento uhwon+mentisoso Hwe Ijip syoho
 ulohofiyo mokosyohumayo sohwo a'amu
 Is+lael sohomo wonyo ulohofontan+ngki
 Mouses nuhwononto syaf+hu'mento, Nje a'amu
 Is+lael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip+njo
 sohomo fonjahumentisofoho. ²⁵ Hwe sohomo
 fonjasyonto Mouses huno ole syaf+syonto, Nje
 a'amu Is+lael+iso ole huno syof+syalokwofo,
 An+tu Mouses+mo nefo'mayo'ne uhwat+maso
 hweho. Ose syaf+hu'mentisofoho. I oso'no a'amu
 Is+lael+iso oso hunoso huno masyaf+siyo'njo
 imentohofofoho. ²⁶ Mo'n+ngkanta hwe Is+lael

sohwa'u ikujoho fongki'nontaningki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ulimonto, Nje a'amu sohwahusi, Siko'nikwahiso. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusiyo. ²⁷ Ose ulahoningki hwe fihwo koningkwa'wehumo wonyo ulohofa sohwo Mousesimo ilojaofonto ulimonto, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Tihwo kilimasoto. Kiko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo'ne hwsilaho. ²⁸ Ou, kiko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahnno hopa wofonjanihumonne'elaho. ²⁹ Ose ulahoningki Mouses nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip uliko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u tipema'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Soswo *fouti* (40) uyakolofahoningki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo u'ma'mentisofoho. Mouses osohonta hwofiki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwonihwojamentisoso iyoswo we'e so'mtani toho nto sijahoningki ose uhwononto, yomo yonto kako tifonepo nowento toho hwapingo ho'mo so'mo uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo ulimonto, ³² Ngko jije ajuyohwosa Apilohamja, Aisakija, Jekoupija, hofikoe Anitu hwo'nyoho. Ose ulahoningki Anituye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho uningkahoningki simo'mango akofaho hi'nimentisofoho. ³³ Ose yahoningki Anitu ulimonto, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso'no jije sifikwongo fosyo fiyojasyo. ³⁴ A'amu Ijipiso nje a'amu Isilael somo wonyo engo

nolohofahonɨngkofi hofɨko tohino engo malokwofo so'no uhwonɨngkohefoho. Nje a'amufe youwo youwo upa'nɨngkohefoho. Hofɨkimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuhwatɨmo. Ose ulɨmentisofoho.

³⁵ A'amu Isɨlaelɨso hofɨko Mousesɨye hungkunomo hwotoho nto hmmentohofofoho. Ole ulɨmentohofi, Kɨko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo hwosilaho. Mousesɨmo ose ulohonɨmentohofofoho. Huhwo sohomo Anɨtu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohomo uhwsopo'mentisofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohomo u'ma'mentiso sohwo Mousesɨmo sosofitofosyohumamentisofoho. ³⁶ A'amu Isɨlael Ijip nohumentanɨngkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotasɨmentisofoho. Soswo *fouti* (40) uyokolofontanɨngki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Honɨyo'nohino * pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisofoho. ³⁷ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isɨlael somo ulɨmento Anɨtu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. Anɨtuye hungkuno selohe sohwo ngko pa'nɨngo hweho. ³⁸ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isɨlael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofɨki'nyo Sainai sopo Mousesɨmo hungkuno uyɨmentisofoho.

---

* **7:36:** Iyoswo yofoho mjosohunguno fiso oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

Mouses neyakwosanjopo humentaningki Anitu Mousesimo honingkano hungkuno wopingo uyimentisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiyefoho.

³⁹ I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho limentohofofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso Ijipmne'no asomo wowantifi imentohofofoho.

⁴⁰ Oseso hofiko Elounimo ulimentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo anitu nom'ne kengo mtimojo. Mouses Ijip mta'ni nehwaponto kako ntimtikeno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulimentohofofoho.

⁴¹ Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo anitu kengo pa'nyo mtimokontifi yahu nom'ne nofonjasyontifi anitu huyo'mango hwasyo sohumo ulimentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasyihwonefoho. Ose ulimentohofofoho. Olo hiloso hofikoe ahonji imentohofoso'no simeho wopingo umonimentisofoho. Oso'no hofiko elijwanimentohofofoho.

⁴² Oso'no Anitu hofikimo hohujo ikinj+mofahoningki hofiko mofehi'nyo hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofiko hwomtame ulohomentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso'no sohwa ole mtimokumentohofi,

A'amu Isilael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentaningkuji soswo *fouti* (40) seyokolofontanngki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

⁴³ Sekwo anitu hwasyo Molouk kakoe hwapife ango molontifi motasimentohofofoho.

Nom'ne anitu hwasyo Lefan kakoe
hntokwaliyo huyo'mango mt+'mokontifi
motas+mentohofofoho.

Oso hwamne'no hwomtame uloho'motofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni
wosehwat+mo.

Ose mt+'mokumentohofofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa
hwapife ango molimentohofofoho. Anitu
ne sohune'no hwomtame ulohofo'ne
molimentohofofoho. Oso hwapife ango
hiso'no Anitu Mouses+mo huyo'mango
utihwanto ulimento, Olo pa'nyo moso. Ose
ulahon+ngki hwapife ango molimentohofofoho.

⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango olo hwapife
ango nomantifi Jousy+wa'nji motasantifi
nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofofoho.
A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anitu wae
yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa
humamentohofofoho. Oso hwapife ango hiso
oso hwaho hopo sopo ne'no wentan+ngki Ntefit
kakoe sikuno imo'n+mentisofoho. ⁴⁶ Ntefit
imo'n+ngkahon+ngki Anitu nuhwononto
limento, Ntefit hwe wop+ngo hweho.
Kakimne'no simeho wop+ngo n+mo'n+ngkohoho.
Ose lahon+ngki Ntefit Anitumo jomo ulimento,
Jekoupiye Anitu hwosoho. Kiko'ne ango
wamolimonne'no yohono. ⁴⁷ Ose ko lahon+ngki
Ntefitiye hwomu Soulomoun Anituye ango
molimentisofoho.

⁴⁸ A'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa
ole limentohofi, Anitu Yo'mayo Yo'mayo
Yakolo'nnyo sohwo ango a'amu hwahoponjo

sohwa molifijo somo mohumanehoho. ⁴⁹ Anitu
ole ulimento,

Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje sife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi molifitnnehoho.

Ngko nti'mo humannehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwapingoso tihwolo. Ngkonoho.

Anitu ose ulimentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho.
Sekwoe simeho'nji sekwoe huno so'nji
a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo
pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wopingo

somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho
fewo'ningkohofihwasoho. ⁵² Seyakwosa Anituye
hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwamo
wonyoso ulohofiwo'nimentohofofoho. Anituye
hungkuno limotofo sohwa ole selimotofi,
Hwe Wopingo sohwo noponefoho. Ose

selahoningkofi sekwo hopi'nonohino somo
fonjahumentohofofoho. Olohonta oso hwe
wopingo sohwo nopahonngki sekwo osohumo
tokoyo'ofo yontifi fonjahumentohofofoho.

⁵³ A'amu huhwo sohwaso sekwo Anituye
honngkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni
selimentisoso ne masewo'nyofoho. Haloho miyo
hwasoho. Sitifen ose ulimentisofoho.

Sitifenimo sojo'nji fonjahumentohofofoho.

⁵⁴ A'amu *kaunisol* sohwa Sitifenye hungkuno
nupa'nontifi huno nehopi ko uyahonngki
smano hintotohino umningkahonngki
mpuyo limentohofofoho. ⁵⁵ Oseso Anituye

Towahuno Sitifenimo u'mohulofahonngki,

Sitifen ahwomomo uhwon+mentisoso Anituye pomponaho mofehi'nyo pa'ningo uhwononto Jisas Anituye aho anga sohohtani nohumentan+ngki uhwononto, ulimeto, ⁵⁶ Uhwon+mno. Ahwomo mtampotoho. Anituye hwomu Anituye aho anga hohnta'ni likofohumaho, uhwonalokweno. ⁵⁷ Ose ulahon+ngki hofiko haloho pikunontifi mamuyo mjalim+wentifi Sitifenimo ifeehu'mo uloho'mentohofofoho. ⁵⁸ Sitifenimo aho yokumpohn'nyo nokentifi nomotawentifi angkuhwafoपो mempo hohnta'ni nosutofafontifi sojo fongku'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa Sitifenimne'no hwasyo hungkuno ulimentohofoho sohwa hofikoe manji'mofoyojomantifi hwe songo Souliye huyo'mo ho'nahumentohofofoho. ⁵⁹ Sojo ne'no ufonjontan+ngkofi Sitifen Anitumo joho ulimeto, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimaho. ⁶⁰ Ose ulonto hwomtame yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimeto, Hwe Engofo olo wonyo ntohofohofoho loso'no kiko olo a'amu sohwo wonyo uyohotoho. Ose ulonto ni'hu'nahone poyo pe'n+mentisofoho.

8

Soul kako a'amu Jisasimo in+ngkamotofo somo wonyo umokumentisofoho.

¹ Sitifenimo fonjonyahon+ngkofi Soul nohumanto ulimeto, Sitifenimo fonjasiyoso wop+ngofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jerusalem humamentohofoho somo a'amu kengoso

wonyo engo uyomahon+ngkofi tohino engo ma'mentohofofoho. Oso'no An+ituye a'amu neso nole'mofont+fi hwaho Jutiya, Someliya sopone'no humpo'mentohofofoho. A'amu *apousel* sohwa hof+ko'nohini Jelusalem humamentohofofoho. ² Hwe Jisas+mo in+ngkamotofoso Sitifen+ye pijafoso motawent+fi ijopijisyasyont+fi humotaho engo sul+mentohofofoho. ³ Soul huhwo sohwo a'amu Jisas+mo in+ngkawowo'n+ngkohoho somo wae weeo'mo lonto a'amufe angomo noswonto a'amu homo somo nohus+mpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

An+ituye hungkuno a'amu Someliya somo lut+hwamentohofofoho.

⁴ Oso a'amu Jelusalemno humpo'mentohofoso ango kengo kengo sopo An+ituye hungkuno lut+hwamentohofofoho. ⁵ Filip ango Someliya spono nowento osopo Jisas+mne'no hungkuno lut+hwamentisofoho. An+tu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohwo Jisasiyoho. ⁶ Ose ulahon+ngki a'amu hopi'nono nupa'nont+fi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisoso uhwonont+fi huno engo syaf+hu'mentohofofoho. ⁷ A'amu sis+masoho'njo towahunu wonyo'njoso nohumant+fi mamuyo engo lont+fi towahunu wonyoso uli+ko'ma'mentohofofoho. A'amu a'apaho pompenjiyo songo songo miyo'njoso a'amu sife wonyo'njoso wop+ngo umokumentisofoho. ⁸ Ose uhwonont+fi si+meho wop+ngo umo'n+mentisofoho.

⁹ Hwe fihwo Saimoun oso ango hopo sopo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako

ki'nyo hwap'ingo'njo hweho. Yo'mayo peefoso huno'njo hweho. Saimoun ul'mojofoho, Ngko huno hwap'ingo'njo hwo'nyoho. Ose ul'mojo hweho. A'amu Someliyaso Saimoun ne'no pisopisaho l'motofofoho. ¹⁰ A'amu hopi'nono yofe engo'njo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyoho'njo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji n'hu'no hopi'nono Saimouniye hungkunomo nupa'nont'ifi ul'motofi, Saimoun hwe huno'njo hweho. An'tuye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Ose l'motofofoho. ¹¹ Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo in'ngkamotofofoho. ¹² Oseso Filip noponto An'itu enemokosyohumayo so'nji Jisas K'lais ntnne'no lut'hwahon'ngki a'amu hopi'nono An'tumo s'meho hi'ntnnono uyahon'ngkofi hwe moya'mi'nji mijo kiyoma'mentisofoho. ¹³ Saimoun huhwo sohwo Filip'iye hungkuno nupa'nonto s'meho hi'ntnnono uyahon'ngki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. Saimoun Filip'i'nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho l'mentisofoho.

¹⁴ A'amu *apousel* Jelusalem humamentohofoso hwa ole upa'n'imentohofi, A'amu Someliyaso An'tuye hungkunomo t'ifi in'ngkamentohofofoho. Ose upa'nont'ifi Joun'nji Pita'njimo l'hwat'imentohofofoho. ¹⁵ Siko nowenji a'amu An'tumo in'ngkayo so'no jomo ole ul'mentisi, Mpohwo ji'je Towahuno Wop'ingoso a'amu somo uyo. Ose ul'mentisiyefoho. ¹⁶ Hwap'ingoso Filip Jisasiye

yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo muhula'mo'mmentisofoho. ¹⁷ Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahon'ngki Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo uhula'mo'mentisofoho.

¹⁸ Saimoun kako *apousel* sohwa'umo uhwonimentisoso siko a'amu somo aho kisosyahon'ngki Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ulimento, ¹⁹ Nje hamniyoho nomahosi Anituye Towahuno ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso Anituye Towahuno uhula'mofono.

²⁰ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Oloso Anitu a'amu somo uyalokusoso mpe uyimonntaho. Kiko jije hamniyoho'nji tikanomo uhnnefoho.

²¹ Olo syohoso jije'maho. Anitu jije simehomo kohonalofoho. Wopingo'maho. Wonyo mnaweho. ²² I oso'no jije hon'ngkano wonyoso foho'namofo. Oso'no hohujo ikinjamofohoji Anitumo, Jije huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. ²³ Jije hon'ngkano pisakino'njo hwosoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

²⁴ Ose ulahon'ngki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ulimento, Siko ngkine'no Anitumo jomo ulinyo. Oso ntohino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ulimentisofoho.

²⁵ *Apousel* sohwa'u Anituye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lutihwanji Jerusalemno umentisiyefoho. Oso hon'ngkano

hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyofoho.

Filip Anituye hungkuno hwe Itiy-oupiyanta'ango sohomo lutihwamentisofoho.

²⁶ Hwe ahwomomjo sohwo Filip+mo ul+mento, Kiko Jelusalem hon+ngkano sopo n+huji ango Ngkasa hon+ngkano osomo fiwe. Ose ul+mentisofoho. Oso hon+ngkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho. ²⁷ Filip nol+kafonto umentisofoho. Kako hon+ngkanopo nohumanto uhwon+mentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako Anitumne'no hwomtame uloho'mo lonto Jelusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmentisofoho.

²⁸ Kako ijempoho sohwe kokapitofonjo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya Anituye hungkuno l+mojo sohwo mt+'mokumentisoso atofu l+mentisofoho. ²⁹ Filip osohomo uhwon+ngkahon+ngki Anituye Towahuno Wop+ngo ul+mento, Kiko t+fonopo uhuji oso sohwe kakapitofonjo sohwoepono fiwano.

³⁰ Ose ulahon+ngki Filip fu l+mentisoso mafone sopo i'mofawento upa'n+mentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofu lontan+ngki upa'nonto ul+mento, Oso hungkuno atofu lalokunososo neso huno lakiyohoho.

³¹ Ose ulahonꝑngki ulꝑmento, A'amu mal-ontꝑhwayoso ngko huno pipilo. Kꝑko ngko'njo lopo fisape. Filontꝑhwaho.

³² Anꝑtuye hungkuno Aisaiya mtꝑ'mokumentisoto hwe huhwo sohwo atofolꝑmentisoto ole,

A'amu yahu *sipsip* fonjasoyopo ne'no ipemotawomotofo hopa hwe sohomo ipemotawomotohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofo sohonta yahu mampꝑ'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampꝑ'nyo imentisofoho.

³³ Oso hwe sohomo hwotoho fentꝑfi hungkuno tango'njo ikwolofon'neso hwasyo lꝑmentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahonꝑngki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwoe wonyoso tꝑhwo lone'ento imentisoto.

Hofꝑko nofonjosyahonꝑngkofi kako olo hwaho lopo mohumammentisofoho.

Oso Aisaiya mtꝑ'mokumentisofoho. ³⁴ Atofo ose lonto, Filipꝑmo ulꝑmento Aisaiya tꝑhumne'no mtꝑ'mokumentisoto. Kako kakine'no hnnꝑmentisotaho. Nom'ne hune'no lꝑmentisotaho.

³⁵ Ose ulohonꝑngkahonꝑngki Filip Anꝑtuye hungkuno Aisaiya mtꝑ'mokumentisoto yoloho'no nolonto Jisasiye hungkuno wopꝑngoso ulꝑmentisofoho. ³⁶ Siko honꝑngkanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ulꝑmento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho.

Honꝑngkano njisohwo pꝑjwanꝑmokwoho ngko mijo mokiyoꝑmasosofo.

³⁷ [Ose ulahonɔngki Filip ulɔmento, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahonɔngki ulɔmento, Eno. Jisas Kilais Anituye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸ Ose ulonto sohwe kokapitofu mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahonɔngki Filip hwe sohomo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁹ Mijo mta'ni simentisiyoso Anituye Towahunu Wopɔngo komo'no Filipimo kengopo mihumati'mentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filipimo apa'no muhwonimentisoso simeho wopɔngo'nji kakoe angopo ne'no umentisofoho. ⁴⁰ Filip nom'ne angopo Asyɔtout i'mofawento angu hopi'nonohino somo Jisasiye hungkuno wopɔngo luti'hwawento hwangu angu Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

9

Jisas kako Souliye hunomo yiwolo'mokahonɔngki Soul kakoe inomokomoyo imo'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)

¹ Soul kako a'amu Jisasi'no inomokomotofo somo wae wee'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohomo ulɔmento, ² Iyoswo mti'mokohoji ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasi'kos a'amu tajo angu syoho'njo sohwo uti'hwamo. Ose ulahonɔngki uyimentisofoho. Iyoswo ole limentisofoho, Soul a'amu Jisasiye honɔngkanomo inɔngkwalokwofo somo

notipemahwosi hwe moya'mi sofamo impe
 intofihwosi Jelusalemne'no womotaweno.
 Ose mt'i'mokumentisofoho. ³ Soul
 Ntomasikosi'mne'no nowentaningki ango
 mofone sopo pomponaho engo ahwomo mta'ni
 uloho'mentisofoho. ⁴ Ose ulohofahoningki Soul
 hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo
 somta'ni upa'nimento, Soul, Soul, kiko ngkimo
 wonyo peho'no nimokantokuno. ⁵ Ose upa'nonto
 ulimento, Hwe engo tihwosilo. Ose ulahoningki
 ulimento, Ngko Jisasi'nyoho. Kiko ngkimo
 wonyo nimokantokuno. ⁶ Kiko nolikafohoji ango
 ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo kiko ihne
 so'no wakilimontonoho. Ose ulimentisofoho.

⁷ A'amu Souli'nji umentohofa sohwa
 mampi'nyo nohumantifi mampaho ko
 upa'nontifi ne sohumo muhwonimentohofofoho.
⁸ Soul nolikafonto timo hononto timpi'nyo
 imo'nimentisofoho. Ose yahoningki
 a'amu aho umpo'nimentohofofoho.
 Aho impo'nomotawentifi Ntomasikos
 i'mofamentohofofoho. ⁹ Soul timpi'nyo sohwo
 wopayo mijo manyo'njo nowentaningki sikuno
 hufa'u sihune memjao'mentisofoho.

¹⁰ Hwe fihwo Jisasi'mo inomokommojo
 sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo
 humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo
 wojo uhwoningkahoningki Anitu ulimento,
 Anonaiyas. Ose ulahoningki ulimento,
 Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. ¹¹ Ose
 ulahoningki Anitu ulimento, Kiko nolikafohoji
 oso honingkano Nto'nohinofa mulimentohofa
 somo mpano. Osopo Jutasiye ango somo hwe

fihwo ango Tasosnta'ango sohwo kakoe yofe Soul+yoho. Osohumo uhwona. ¹² Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwon+ngkisoso ole uhwon+ngkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas noponto kakoe mnokinopo aho kisusyahon+ngki timo wop+ngo umokohoho.

¹³ Ose ulahon+ngki Anonaiyas ul+mento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'n+ngo upa'n+malefoho. Kako jije a'amu neso Jelusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. ¹⁴ Hwe yofe engo'njo tojo ango syoho'njo sohwo iyoswo uy+masofoho. Iyoswo hiloso jije a'amu ne impe intofo'nefoho.

¹⁵ Ose ulahon+ngki An+tu ul+mento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwasopo'mentohefoho. A'amu kengo so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Is+lael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolut+hwamte hweho.

¹⁶ Olo hilo so'no kako tohino engo nomane so'no ut+hwomonnoho.

¹⁷ Ose ulahon+ngki Anonaiyas nowento ango so'mo noswonto Soul+imo aho kisusyonto ul+mento, Nje n+ngkwahwo Soul, Hwe engo Jisas hon+ngkanopo uhwon+mahnno sohwo jije timo wop+ngo kumokiyo so'no lon+hwaji so'no pohe hwo'nyoho. An+tuye Towahuno Wop+ngo s+imehomo wokuhulo'ma'mtonoho.

¹⁸ Ose ulahon+ngki Soul+ye timo mta'ango fefo pa'n+ngo hu'mewasi lohofahon+ngki timo wop+ngo imo'n+mentisofoho. Wop+ngo imo'nonto nol+kofahon+ngki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. ¹⁹ Kiyoma'mentisoso Soul wopayo nononto a'apaho yokumpohn'nyo

imo'n'i mentisofoho. Si kuno memjaofontan'ngki Soul a'amu Ntomasi kos Jisasi mo inomokom-motofo so'nji humamentohofofoho.

Ntomasi kos ango sopo Soul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

²⁰ Soul komo'no Anituye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisasi mne'no ole lutihwamento, Jisasi Anituye Hwomu hweho. ²¹ Ose ulahon'ngki a'amuso nupa'nontifi yomo yomo yontifi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo Jelusalemno a'amu Jisasi mo jomo uliwo'n'ngkohoho somo wonyo umokumaso hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofihwosi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnn+mentohofofoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasi mne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Ole lutihwamento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisasi yoho. Oso hungkuno nehopi ko lutihwahon'ngki a'amu Juta ango Ntomasi kos sopo humamentohofoso nupa'nontifi honohono'no imentohofofoho.

Soul hiyaso lima'mentisofoho.

²³ Si kuno pi'n'ngo memjaofahon'ngki a'amu Jutaso nuhu'mokontifi Soul mo fonjane'entifi hungkuno kotiku'mentohofofoho. ²⁴ Soul oso hungkuno hiso upa'n'i mentisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soul mne'no ne'no uhwontohumamotofofoho. ²⁵ Oseso si kuno fihumo Soul kakoe inomokommotofo

sohwanji sokilojopo kotasontifi Soulmo sohwo ho'yo engomo kamentifi mempo hohnta'ni intofuyoho'mokumentohofofoho.

Soul Jerusalem humamentisofoho.

²⁶ Hohosohonta Soul Jerusalemne'no nowento a'amu Jisasi'mo inomokommotofu sohwanji ufohi'nimo lonto ko yahon'ngki hofiko Soul'mne'no iyoho unimentisofoho. Soul Jisasiye inomokomoyo ne sohune'no simoho hi'ntnnono muyofoho. ²⁷ I oso'no Mponopas Soulmo utimanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulimento, Soul hon'ngkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasi'mo uhwon'ngkahon'ngki hungkuno ulimasofoho. Soul Ntomasi'kos a'amu somo Jisasi'mne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmaso hweho. ²⁸ Ose ulahon'ngki Soul hofiko'nji nohumanto Jerusalem emoyonto Jisasi'ne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmentisofoho. ²⁹ A'amu Juta Ngk'lik hungkuno'njo so'nji Soul'nji hungkuno hnnontifi Jisasi'mne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulmo wofonjaofano lontifi imentohofofoho. ³⁰ A'amu Jisasi'mne'no inomokommotofoso oso hunoso uyahon'ngki Soulmo hwaho Sisaliyamne'no motawentifi ango Tasosi'mne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasi'mne'no inomokommotofoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wop'ngo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo

imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofofoho. Anituye hungkuno haloho upeehon'ngkofi Anituye Towahuno Wop'ingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'n'imentohofofoho.

Pita kako angu Lita sopo a'amumo wop'ingu umokumentisofoho.

³² Pita angu ho'mo ho'mo emoyonto angu fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho. ³³ Oso angu hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentan'ngki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u si'hune uyakolo'mojofoho.

³⁴ Pita osohumo nuhwononto ul'imento, Ainiyas olhonta Jisas Kilais wop'ingu wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho ito'no fesijwasyo. Ose ulahon'ngki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho.

³⁵ A'amu angu Lita'nji Seloun'nji humamentohofoso hwe sohumo uhwonontifi Jisasimne'no simeho yiwolo'mokumentohofofoho.

Angu Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'n'imentiso somo songu ulika'mentisofoho.

³⁶ Angu nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngk'lik'so ole l'motofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho.

³⁷ Oso hohosohonta mnokino tipemanto

pe'nɪmentisofoho. Kakoe pijafɔ mijo yajɪjwontɪfi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. ³⁸ Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaho upa'nontɪfi hwe hufa'u sohwa'umo lihwojahonɪngkofi Pitamo ulɪmentisiyo. Kiko nakwo'nji fiɛpe. Kiko nohontohumahotoho. ³⁹ Ose ulahonɪngki Pita nupa'nonto nolɪkafonto umentisofoho. I'mofawentɪfi oso ango yokintaho sopo kotasimentohofofoho. Apɪwojo sofa Pita'njopo nolohofontɪfi humotaho lontɪfi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mtɪ'mokumentisoso Pitamo utɪhwamentohofofoho. ⁴⁰ Pita ulɪmento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto Anɪtumo jomo ulɪmentisofoho. Pita kakoe sɪmo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafɔ wentanjo sohohta'ni ole ulɪmento, Tapita, filɪkaho. Ose ulahonɪngki a'musi tɪmo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho. ⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ulɪka'mentisofoho. Nulɪkafonto Anɪtuye a'amu ne'nji apɪwojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo utɪhwamentisofoho. ⁴² Olo hiloso Joupa sopo ho'nɪngkahonɪngki hwe moya'mi upa'nɪmentohofofoho. Oseso a'amu pi'nɪngo engo Jisasiɪmo simeho hi'ntnnono uyɪmentohofofoho. ⁴³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mtɪ'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentanɪngki sɪkuno pi'nɪngo memjao'mentisofoho.

10

A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ulimentisofoho.

¹ Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuso'njo fehohnjo *wan hantilet* (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho. ² Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame uloho'motofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ulimojo hweho. ³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) wojo hopa uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ulimento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahonngki Kouniliyos nuhwononto iyoho unngkahonngki ulimento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahonngki ulimento, Jije hungkuno Anitumo uliwo'nngkohinoso upa'n'iwo'nngkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnoso Anitu nuhwononto kikine'no huno wopngo syokufisyalofoho. ⁵ Olohonta hwe fihwo ango Joupa sopone'no filihwajo. Saimoun Pitamne'no. ⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitimomngopo molinyofoho.

⁷ Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyo sohwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatne'no johu ulimentisofoho. Oso hwe

itokuso'njo Kouniliyosi'njo humamojo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. ⁸ Kouniliyos oso a'amu sohwo yo'mayo imo'nimentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwatimentisofoho.

Pita wojo hopa honingkonimentisofoho.

⁹ A'amu huhwo sohwa nowentifi honingkanopo saho foyawo'mentohofofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Joupa mofonopo i'mofiwentaningkofi Pita ango tokilon-jwa'mjomo nohumanto hinjopo Anitumne'no jomo ulimo lonto antifepo kotasimentisofoho. ¹⁰ Pita mijoho uyahonngki wopayo wanimo nto ko yahonngki hofiko wopayo sokafo esyohumentaningkofi Pita wojo hopa uhwonmentisoso, ¹¹ ahwomo mtompeehonngki hwapife mikunimposo ahwomo mta'ni pmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowentifi antifepo pmentohofofoho. ¹² Hwapife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji yihufo'nji nohu'mehinowentanngki uhwononto, ¹³ mampaho ole upa'nimento, Pita, nolikafohojo tongo yihufo yo'mayo somo nofonjasyohojo hmnyo. ¹⁴ Ose ho'ningkahonngki Pita ulimento. Hwe Engo sohwo, mimnehono. Tongo manilongoso manimnehono. O'o, manilongoso nakwoe honngkano hungkunoso nonngkutoho nalmojofoho. ¹⁵ Ose ulahonngki mampaho hiso apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

Ose ho'nɪmentisofoho. ¹⁶ Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto tɪfinjo apa'no imo'nonto ahwomomo nɪhu'nahone sɪmentisofoho.

¹⁷ Pita ose uhwononto huno pi'nɪngo engo syafɪsyonto huno uyɪmento, Oso uhwonɪngkoheso hwapɪngoso pipilo. Ose syofɪsyahonɪngki a'amu Kouniliyos uhwatɪmentiso sohwa ifawo'mentohofofoho. Ifawentɪfi Saimounɪye ango somne'no ulohonontɪfi nowentɪfi, ¹⁸ Saimounɪye hoku'yopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontɪfi joho ulɪmentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohumaho. Ose ulɪmentohofofoho.

¹⁹ Pita ahwomomjo uhwonɪmentiso so'no huno syofɪsyahonɪngki Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo ulɪmento, Upa'nyo. A'amu hufa'u sɪhunuhwa kikine'no tɪpeelokwofo.

²⁰ Oso'no nolɪkafohoji hofɪko'nji fɪwanɪmno. Huno pi'nɪngo engo syafɪsiyo'eno. Ngko uhwatɪmalefoho.

²¹ Ose ulahonɪngki Pita nowento a'amu sohwamo ulɪmento, Oso a'amu sekwo hafɪhafe tɪpeelokwofo sohwasɪ ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofo. ²² Ose ulahonɪngki ulɪmentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nalɪmaso'no pɪhwono. Oso hwe wopɪngo sohwo Anɪtumne'no huno syafɪhu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole lɪwo'nɪngkohoho, Hwe wopɪngo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohomo ole ulɪma, Saimoun Pitamne'no filɪhwajo. Kakoe hungkuno upa'nɪmnoho. Ose ulahonɪngkofi, ²³ Pita

nolutimanto mokosyawo'mentisofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Pita hofiko'nji a'amu nom'ne Jisasi'mo inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umentohofofoho.

Pita Kouniliyosiye angso spono umentisofoho.

²⁴ Nowentifi mo'nngkanta angso Sisaliya i'mofamentohofofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtifo so'nji a'amu nom'ne joho lihwatimentiso so'ntnne'no hontohumamentohofofoho. ²⁵ Pita wahumo lonto yahoningki Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefoho. ²⁶ I oso'no Pita nulikafonto ulimonto, O'o, ngko kiko pa'nyo hwo'nyoho. ²⁷ Pita'nji Kouniliyosinji hungkuno hnnonji angomo noswonji hwe moya'mi nuhu'mokontifi humentanngkofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸ Pita hofikimo ulimonto, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu Juta hn'nwi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'njinwoho. Wopayo afapo nta'ni maniwonngkiyihwone'nwoho. O'o, wonyofoho limotohwone'nwoho. I oso hiso'no Anitu ole ntihwamasofoho. A'amu nom'neso hofiko a'amu Jutafe honngkano hungkuno so'no huno muyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino Anitu afa'nohino uhwoniwonngkisofoho. ²⁹ Ntihwahoningki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lontima'malofo.

30 Ose ulohonɨngkahonɨngki Kouniliyos ulɨmento, Sikuno osofosofahu'no mem-janɨmo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 *kɨlouk*) Anɨtumo ulontanɨngko hwe fihwo nem'no he nɨhu'no tɨngkaho'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto³¹ ntɨma, Kouniliyos, jɨje hungkuno Anɨtumo ulɨwo'nɨngkinoso upa'nɨwo'nɨngkohoho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'mawo'nɨngkinoso Anɨtu nuhwononto huno wopɨngo syokufɨsyalofoho.³² Oso'no Joupa ango sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no filɨhwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitɨmomɨngopo molinyofoho.³³ Ose ntahonɨngki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lihwatɨmalefoho. Ose'no kɨko pohinoso wopɨngofoho. Anɨtu nakwo'nji humalohwono. Anɨtu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

Pita Kouniliyosiye angomo hungkuno ulɨmentisofoho.

34 Ose ulahonɨngki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anɨtu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohofɨwo'nɨngkiso hweho.³⁵ Anɨtu a'amufe a'apaho so'no temtitofo so'no huno mosyafɨsiyo'njofoho. O'o, a'amu Anɨtumo sɨmeho uyososo kakoe honɨngkanomo inɨngkaweso sohumne'no Anɨtu sɨmeho wopɨngo umo'nɨmontonoho.³⁶ Oso hungkuno Anɨtu a'amu Isɨlael somo uyɨmentisoso sekwo huno

moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anitu'nji a'amu'nji simeho afa inyo'ne imokuhwone hweho. ³⁷ Sekwo soku huno moi'wonoho. Simo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wopingo lutihwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya ango ho'mo ho'meemo ho'nimentisofoho. ³⁸ Ole upa'nimentohofoso Jisas Nasaletnnta'ango sohomo Anitu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahoningki Jisas kako ango'meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontaningki Jisas wopingo umokumentisofoho. Jisas kako'nohini umokumentisomaho. O'o Anitu huhwo'njoho. ³⁹ Nakwo a'amu *apousel* sohwna'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentisoso uhwonimentihwone so'no selalokweno. Hofiko Jisasi'mo fonjinto'ofahumentohofofoho. ⁴⁰ Nope'n'ngkahoningki sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki Anitu ulikofahoningki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmentisofoho. ⁴¹ Nulikofahoningki a'amu hopi'nono Jisasi'mo uhwonimentohofomaho. O'o Anitu Jisasiye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwna'ni uhwonimentihwonefoho. Jisas nope'n'ngkahoningki Anitu apa'no ulika'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa nimentihwonefoho. ⁴² Ole nalimento sekwo nje hungkuno a'amumo yoloho filutihwamno. Ole ulimno. Anitu Jisasi'mo uhwosopo'mentiso

sohwo a'amu poyo pe'nimentohoho so'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hon'ngkano yano ilofihwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. ⁴³ A'amu hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwa kakine'no ulimentohofoho. Ole ulimentohofi, A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtifo kengo somo Anituye Towahuno Wop'ngo uhula'mo'mentisofoho.

⁴⁴ Oso hungkuno Pita lontaningki a'amu upa'nimentohoho somo Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no ⁴⁵ Jisasimo inomokommotofo Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmentohoho sohwa nuhwonontifi pisopisaho mjalimwentifi yomo imentohofoho. ⁴⁶ Ole upa'nimentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengo lontifi Anitumo hungkuno wop'ngo isamoyoka'nji ulimentohofoho. ⁴⁷ Pita nuhwononto ulimento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nniyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso tihwo lonehoho. Awonoho. ⁴⁸ Ose ulonto ulimento, A'amu somo Jisasimne'no fikiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ulimentohofi, Sikuno nom'ne memjaofihwoso'no nakwo'nji wohumano. Ose ulimentohofoho.

11

A'amu Jelusalemjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

1 Nom'ne *apousel* sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'nimentohofi, A'amu kengoso hofiko Anituye hungkuno nupa'nontifi tifi iningkamentohofofoho. 2 Pita Jelusalemne'no sahonngki a'amu Juta fehohnjo a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ulimentohofofoho. 3 Oso a'amu sohwa Pitamo ole ulimentohofi, Kiko a'amu a'apaho sihu makolo'nnyo sohwanji humanji wopayo nimahnno hwosoho. Oso wonyofoho.

4 Ose ulahonngkofi Pita yo'mayo imo'nimentiso so'no yoloho ulimentisofoho. 5 Ole ulimento, Ngko ango Joupa sopo nohumanji Anitumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentoheso, hwapife engo ahwomo mta'ango pmentisofoho. Oso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmentohofofoho. 6 Nopahonngkofi hwapife ajwomo'mo uhwonimaleso yo'mayo tongo, homa, yihufo somo uhwonimentohefoho. 7 Ose uhwonimentoheso ahwomo mta'ni mampaho ole ho'nimento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo. 8 Ose ho'ningkahonngki ulimento, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso manwo'nngkiyohe hwo'nyoho. 9 Ose ulahonngko mampaho apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

10 Ose ho'ningkahonngki oso hopa hufa'u sihune imo'ningkahonngki nihu'nahone

ahwomomno simentisofoho. ¹¹ Nosontaningi hwe hufa'u sihune nje ango humayo sopo i'mofapmmentohofofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u sihune sohwo uhwa+mentisofoho. ¹² Anituye Towahuno Wopingo ntimento, Oso hwanji fiwano. Huno pi'ningo engo syafisiyo'eno. Ose ntahoningi olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofiko'nji Sisaliya'no umentihwonefoho. Nowentani Kouniliyosiyangomo humamentihwonefoho. ¹³ Kouniliyos nalimento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole ntimento, Kiko ango, Joupa'no a'amu filihwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no filihwajo. ¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'ningkohoji kiko jije a'amu so'nji Anituye honingkano ne wotipemantifeho. Ose nalimentisofoho. ¹⁵ Ngko Anituye hungkuno ulimentanngko Anituye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no simo'mo pmentiso hopafoho. ¹⁶ Ose uhwononji Jisasiye hungkunomne'no ole syafihu'mentoho, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangu Anituye Towahuno Wopingo wosehulo'afono. ¹⁷ Simo'mo nakwo Hwe Engo Jisas Kilaisimo simoho hi'ntnnono umentihwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko Anitumo pijwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontifi oso

yokaso noho'naofontifi Anitumo isamoyoka ulontifi ulimentohofi, Anitu a'amu kengo somo simeho uwolomokuwo'ninkiso hweho. Hofiko honinkano wonyo ho'naofikujo'manji oso a'amu somo Anitu songo ne'no humayo'ne uyimtonoho. Ose ulimentohofofoho.

A'amu Antiyok humamotofoso Anituye syohoso kahopi imentohofofoho.

¹⁹ Sitifenimo fonjahumentohoho sohonta a'amu Jisasimo iningkamotofo somo a'amu Jisasimne'no nakwolaho limotofo sohwa wonyo umokumotofofoho. Wonyo umokuwo'ninkahoninkofi hiyaso humpo'mentohofofoho. Nohumpentifi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahoninkofi nom'neso hwaho we'e Saipilos sopo i'mofopahoninkofi nom'neso ango Antiyok sopo u'mofapontifi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino somo Anituye hungkuno luti hwamentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu fehohnjo Jisasimo iningkamotofoso hwaho we'e Saipilosnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofiko ango Antiyok sopo uhu'mokontifi a'amu kengo somo Jisasiye hungkuno luti hwamentohofofoho. A'amu Juta'maho. O'o, a'amu Ngkilik somo luti hwamentohofofoho. ²¹ Luti hwamentohoho somo Anituye yokumpohn'nyo yano uya-honinkiki hwe moya'mi kengoso Jisasimo simeho hi'ntnono uyimentohofofoho. ²² Anituye a'amu ne Jerusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasimo

ango Antiyoukine'no lihwatimentohofofoho.
²³ Mponopas i'mofawento uhwonimentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno iningo seyo'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Kakoe huyo'mo fisyohumamno. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hweho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nnyo hweho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hweho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Anitumo iningkamentohofofoho. ²⁵ Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soul'imne'no hafihafe tipmmentisofoho. ²⁶ Notipemanto ango Antiyoukimne'no womentisiyefoho. Oso Antiyouk a'amu Jisas Kilaisimo iningkamotofo so'nji nohumantifi hwe moya'mi pi'ningo engo somo Anituye hungkuno lutihwentaningki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk ango hopo sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yofe Kilais we'e'nwoho hnnoma'mentohofofoho.

²⁷ Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa Jerusalemnta'ango nuliko'mantifi Antiyoukimne'no umentohofofoho. ²⁸ Hwe fihwo Anituye hungkuno limojo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohumo Anituye Towahuno hungkuno uyahoningki Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino

lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kíloutiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso i'mofapmmmentisofoho. ²⁹ Antiyouki'njo a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasimo in'ngkamotofo somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnn+mentohofi, Hwe hamniyoho engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnn+mentohofofoho. ³⁰ Oso hiso yontifi hofiko Mponopasi'nji Soul'i'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasimo in'ngkamotofo sofe hwe engo sohwa mo uy+mentisiyefoho.

12

Helout kako Jemisimo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisas Kílaisimo in'ngkawo'n'ngkohofo somo wonyo umokumentisofoho. ² Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa mo uhwojahon'ngki hofiko Jouniye kola'wehwo Jemis oso hwi hos+mno'nji fahumentohofofoho. ³ Fahumentohofofoho so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wopingo umo'n'ngkahon'ngki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wopingo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Síkuno Engo uhwon+motofofoho. Oso síkuno

so'no ole limotofo. Sɪkuno hiso wopayo engo kamo'nnyoso ane nyo'nefoho limotofofoho. ⁴ Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'njo mtitifo osofosofahu'nohino sohwamo umentisofoho. Hofɪko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitifo anga'nohino sohwa a'amu osofosofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole unimento, Olo Anitu A'amu Isɪlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafɪsiyo Sɪkuno Engo * moi'wo imo'nɪngkuhwoso'no ngko Pita sohumo hwe moya'mife tɪmopo uhwatɪmo. Ose syafɪhu'mentisofoho. ⁵ Pita impo'angomo nohumentanɪngki a'amu Jisas Kɪlaisɪmo inɪngkawo'nɪngkohofoso Pitamne'no Anitumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ulɪmentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'angomta'ni isɪhutofoma'mentisofoho.

⁶ Oso Sɪkuno Engoso moi'wo umo'nɪmonte'no yahonɪngki Helout huno ole syafɪhu'mento, Mo'nɪngka ngko Pitamo hungkuno ulɪmo. Ose lɪmentiso sohonta sɪkwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho foyowentanɪngki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokuso'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwamo uhwontohumayo'ne'entɪfi loho'mentohofofoho. ⁷ A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Noswahonɪngki iyohohopa longkonɪmentisofoho. A'amu huhwo

---

* 12:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

sohwo Pitafe hupepo hwaningo ufonjonto ulimonto, Komo'no filikaho. Ose ulahonngki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni isihuto hmmokwajimentisofoho. ⁸ Oso a'amu huhwo sohwo ulimonto, Jije ahuloho yohoji sifikwongofosyo fiyo. Ose ulahonngki Pita yahonngki ulimonto, Jije manji'mofoyohoji tifi nnngkape. ⁹ Ose ulahonngki Pita hwe sohomo tifi inngkowahonngki impo'angomo uliko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muyimmentisofoho. Wojo hopa honngkonmentisofoho. ¹⁰ Siko nowenji a'amu itokuso'njo simo'mjo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentanngkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokuso'njo ayo sponjo sohwo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'nngkahonngki mempo hohnta'ni swolikofawenji honngkanomo umentisiyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwoti'ma'mentisofoho.

¹¹ Nuhwoti'mofahonngki Pita kako huno ito'no uyahonngki ole limonto, Ngko huno niyohoho. Anitu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutiye aho mta'ni isihutofonmakwoho. A'amu Juta sohwanji Heloutijonji yo'mayo wonyoso wontohofantifi imalofoso ne mmo'nngkohoyohoho. ¹² Huno ose uyahonngki Joun Makie kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'nngo nuhu'mokontifi Anitumo jomo ulontanngkofi, ¹³ Pita hoku'yo mempo

mongkihnta'ni hwaningo fonjahonngki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pmentisofoho. ¹⁴ Pitafe mampaho upa'nonto ole limento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso'no mihwosampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ulimento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho. ¹⁵ Ose ulahonngki ulimentohofi, Kiko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahonngkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ulimento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nihu'no nehopi selohono. Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶ Ose lontanngkofi Pita hoku'yopo hwaningo ne'no fongku'mentisofoho. Hofiko hano hwosampo lohofontifi uhwonimentohofoso Pita nohumentanngki uhwonontifi yomo yomo imentohofofoho. ¹⁷ Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahonngkofi Pita ulimento, Anitu impo'ango mta'ni isihutofonhwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulimento, Sekwo Jemis'i'nji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne angokengopono umentisofoho.

¹⁸ Hwangku imingo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokuso'njo sohwa yomo yontifi ole hnnimentohofi, Pita nti'mto. ¹⁹ Ose hnnngkahonngkofi Helout ulimento, Sekwo Pitamne'no hafihafe fitipmno. Ose ulahonngki wonyopi tipmmentohofofoho. Oso'no Helout

nom'ne a'amu itokuso'njo sohwamo ulim ento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwamo fonjahumno. Osohonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'nimentisofoho.

²⁰ Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafi'hu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi limentohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitosi'nji hungkuno ito'no melihwatimentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwo kako Helout+ye ango engo somo mokosyohumayo hweho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ulimentohofofoho.

²¹ Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapife wonyoangkafoso pa'nonto ephumayo wopingo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulimentisofoho.

²² Ose lontaningki a'amu sohwa johu ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. O'o Anitu pa'ningo hweho.

²³ Helout ose upa'nonto huno syafi'hu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Helout+yepono uhwojahoningki Helout

sohumo hwaningo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnyo Heloutiye a'apaho nolongkwopmmokosyahon'ngki poyo pe'nimentono.

²⁴ Anituye hungkuno ango'meemo ho'n'ngkahon'ngki a'amu pi'n'ngo engoso Jisasimo in'ngkamentohofofoho.

²⁵ Mponopasi'nji Souli'nji Jelusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyouk'imne'no umentisiyefoho.

13

Hofiko Mponopasi'nji Souli'njimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwatimentohofofoho.

¹ A'amu Jisasimo in'ngkamotofo ango Antiyouk humamotofoso a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutihwamotofofoho. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos ango Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetilak, sohwo'nji humamojo sohwo, Souli'njoho. ² A'amu Jisasimo in'ngkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomo ulontan'ngkofi Anituye Towahuno Wop'ngo ulimento, Sekwo Mponopasi'nji Souli'nji nom'ne syoho uy'male so'no uhwsopopmno. ³ Ose ulahon'ngki hofiko wopayo humaho ne'no humantifi Anitumo jomo

ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwatimentohofofoho.

Hwaho Saip+los sopo Anituye hungkuno lut+hwamentisiyefoho.

⁴ Anituye Towahuno Wop+ngo hwe sohwa'umo uhwojahon+ngki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahon+ngki hwaho we'e Saip+los+ne'no motowako'mentisofoho. ⁵ Nomotowekahon+ngki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis ango sopo i'mofawenji a'amu Jutafe tajo ango hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lut+hwamentisiyefoho. Joun Mak siko'nji nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

⁶ Siko Salomis ango sopo uli'ko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni ango nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso ango hopo sopo a'amu Juta fihwo kakoe yofe Mpajisas+yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwoso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo limojo hweho. ⁷ Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiyas Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiyas Poulos sohwo hwe huno wop+ngo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'nji Souli'njine'no joho ulimentisofoho. ⁸ Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'nji Souli'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Anitumo simeho hi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngkilik'i'njoso yofe nom'ne ole mulimotofi

Elimasiyoho. ⁹ Soul osohwo nom'ne yofe ole Poul+yoho, * ulimotofofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'ningkahoningki Anituye Towahuno Wopingo kako Pouliye hunomo ufhotofahoningki hwe hwoso sohumo simano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento. ¹⁰ Kiko Seten+ye hwomu hwosoho. Kiko yo'mayo honingkano wopingo sofe mango hwosoho. Hwasyo hungkuno so'nji honingkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwapingo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wopingo yiwolo'mokonji hwasyo lutihwamotnno hwosoho. Olo yahino loso moho'naofeso peho'neto. ¹¹ Kiko upa'nyo. Olohonta Anitu wonyo wakumukumontonoho. Kiko timpini'nyo imo'ningkohoji mofehi'nyoso muhwonhnehino. Hwangku apa'no nuhwonhnefoho. Ose ulahoningki Elimasiye timo komo'no timpini'nyo imo'nimentisofoho. Timpini'nyo imo'nonto kako a'amu honingkano utihwayo'ne hafihafe tipmentisofoho. ¹² Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkuno Poul lutihwamentiso so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyouk Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

---

* **13:9:** Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Poul+yeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Poul+yeso kakoe huno mta'angofoho syafi'hu'mentohofofoho. Hwapingoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkilik ajwo so'mo yonto meehntimentisofoho.

13 Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafous ango sopo nuliko'mahoningkofi yofayokino nutimanto hwaho nom'ne Pamifiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwoti'mofonto Jelusalemne'no umentisofoho. 14 Hofiko ango Peka uliko'mantifi nosontifi ango Antiyouk hwaho Pisitiya sopo si'mo'mentohofofoho. Sikuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontifi osopo humamentohofofoho. 15 Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofolontifi hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lihwatimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwasihungkuno yokumpohn'nyo nakwoe simehomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasimanjinoho filimno. 16 Ose ulahoningkofi Poul nolikafonto aho ho'noma lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku sekwo'nji a'amu kengo Anitumo jomo uliwo'nningkohofosoku sekwo upa'nimno.

17 Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwosopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kihn'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentaningkofi Anitu wopingo ulohofahoningki a'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwahonom'nepo uhwojamentisofoho. 18 Hwaho

a'amu anepo emoyontifi yo'mayo wonyoso yahonɛngkofi Anitu nuhwononto simeho tango umentisofoho. Osopo emoyontanɛngkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahonɛngki, ¹⁹ a'amu temtitofokengo kengo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufa'u oso a'amu somo Anitu wae yaofonto hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uyimentisofoho. Oso hwaho yofe Kenaniyoho. ²⁰ Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no mihwajiyo'ne uhwsopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no mihwajiyo sohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentanɛngkofi soswo *foua hantilet fifiti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahonɛngki a'amu Anituye hungkuno lutihwamojo sohwo Samuel imo'nimentisofoho.

²¹ Samuel nohumentanɛngki a'amu Isilaeliso Anitumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ulimentohofofoho. Ose ulahonɛngkofi Anitu kako Kisiye hwomu Soul sohomo uhwsopo'mentisofoho. Kakoe temtitofompenyaminiyoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentanɛngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. ²² Uyokolofahonɛngki hwe huhwo sohomo Anitu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefitimo uhwsopo'mentisofoho. Osohune'no Anitu ole ulimento, Olo hwe lohwo Ntefit Jesiye hwomu sohumne'no nje simeho nimonɛngkohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefit wonnɛngka'mte hweho. ²³ Ntefitiye imu sohwo Jisasiyoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Isilaelife wonyo engo tangoso Jisasi kotasimentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anitu Ntefitimo ulimentisoso olohonta ne

imo'nalofoho.

²⁴ Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Is+lael somo lut+hwamento, Sekwoe hon+ngkano wonyo pi'n+ngo engoso foho'naopmno. Anitumo simeho yiwolo'mokukuji tifi fin+ngkamno.

²⁵ Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ul+mento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'enepo nopone hweho. Ngko hwe wop+ngo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe si+fikwongo fosyo isi+huto'mne'maho. Hwap+ngoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufo. Apilohamiye temtitofo so'nunonji a'amu temtitofo kengoso Anitumo jomo uliwo'n+ngkohoho soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no Anitu lihwat+mentisofoho.

²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jelusalem humamotofo so'nji hofi+koe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno li+motofoto sohwafe hungkuno atofoto lonti+fi haloho maposo'njo imentohofofoho. Anituye hungkuno li+motofoto sohwa ole mt'i+mokumentohofi, Oso hwe huhwo sohomo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mt'i+mokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hofi+ko uloho'mentohofofoho. ²⁸ Hofi+ko Jisasiye hon+ngkano wonyo so'no huno ko ti+pentifi a'amuso Pailoti+mo uli+mentohofi,

Fonjinto'ofahumno. ²⁹ Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasi'mo wonyo ulohopitnne so'no mt'i'mokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yontifi iyo hwojiyafiku'nnyo mta'ni motapontifi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho. ³⁰ I oso'no Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. ³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisasi'nji Jelusalemno umentohofoso hohosohonta sikuno pi'n'ngongo Jisasi'mo uhwonimentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isilael somo Jisasiye hungkunoso lutihwalokwofo.

³² Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho. ³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'n+masofoho. Hungkuno hiso ole, Anitu Jisasi'mo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mt'i'mokumento, Kiko nje hwomu hwosoho.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwopife, ngko hnn'ngkwo hwo'nyoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho. ³⁴ Nom'nepo Anitu kako Jisasi'mo songo likafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasi'mne'no ose ulimento, Yo'mayo wop'ngoso uloho'mne'no Ntefitimo uyimentoheso wokijapmmonne'no yohono. ³⁵ Anitu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento,

Kiko jije Hwe Wop'ngo Syoho Kilohofiyo sohumo ito'no esyohumusoso kako nope'n'ngkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho. ³⁶ Nakwo Ntefitimne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto Anituye hungkunomo tifi iningkamojo hweho. Kako poyo pe'ningkahoningki kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahoningkofi osopo pisakino wa'mentisofoho. ³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohomo Anitu uliko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho. ³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yihwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmentiso hweho. ³⁹ Mousesiye honingkano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wopingo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomo tifi iningkafijoso sekwoe wonyo wae yasemofihwosi a'amu wopingo wasemokumontonoho. ⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno mtimokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho. ⁴¹ Hungkuno ole,
 Sekwo yo'mayo uhwonowo'nontifi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.
 Sekwo oso'no huno syafihupifijoso poyo wope'nantifeho.
 Sekwo nohumentaningkuji ngko yo'mayo wopingo yalokwe so'no a'amu losetihwafijoso sekwo haloho mupa'nifitnnehofu.
 Hungkunomo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofu.
 Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

⁴² Ose ulonto Pouli'nji Mponopasi'nji ango uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontan'ngki ulimentohofi, Nom'ne sikuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo. ⁴³ A'amu ango uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahon'ngkofi a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe hon'ngkanomo in'ngkamotofo so'nji Pouli'nji Mponopasi'nji womentohofofoho. Siko a'amu homo somo ulimentisiyo, Sekwo Anituye hungkunomo tifi fin'ngkamno. Kako wop'ngo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uyimno.

⁴⁴ Oso nom'ne sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n'ngo engo ango uhu'mokiyo somo Anituye hungkuno upo'nano lontifi uhu'mokumentohofofoho.

⁴⁵ Ose uhu'mokahon'ngkofi a'amu Jutaso a'amu pi'n'ngo somo uhwonontifi hintotohino umn'ngkahon'ngki Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no nakwolaho lontifi sitofo ulontifi sikoe hungkunomo hwotoho hmentohofofoho. ⁴⁶ Ose ko yahon'ngkofi siko iyoho munnimentisofoho. Siko ulimentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku Anituye hungkuno simo'mo selimalohwoyo. Oso hiso sekwo nupa'nontifi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofokalohi songo ne'no mohumafitnehoho. Sekwoe syohofoho. Upa'nimno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho.

⁴⁷ Anitu ole nalimento, Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwsopehono.

Sekwo hwaho yawojo'meemo nje honingkano utihwanno.

Ngkimo ni'mayo'nefoho.

⁴⁸ Ose ulahoningki a'amu kengoso nupa'nontifi Anituye hungkuno so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho. Anitu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwosopomentisoso oso sikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnono umentohofofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oseso Anituye hungkuno angomeemo ho'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyoho'njo Jutajafe tajo angosomo syuwo'ningkohofoso'njimo ulikofahoningkofi hofiko sitofoso nupa'nontifi Pouli'nji Mponopasi'njimo wonyo ulohomentohofofoho. ⁵¹ Pouli'nji Mponopasi'nji siko sifemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe honingkano wonyo utihwayo'nefoho. Wayo yaofonji ulimentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anitu uhwoningkohoho. Ose ulonji oso angosopo nuliko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho. ⁵² Anituye a'amu ne Antiyok humamotofoso simeho wopingo umo'ningkahoningkofi Anituye Towahunonji humamentohofofoho.

14

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

¹ Oseso siko Antiyok imentisiyo hopa Aikouniyam angosopo imentisiyefoho. Pouli'nji Mponopasi'nji siko Jutafe tajo angouhu'mokiyo sopo Anituye hungkuno

lutihwahonɨngki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ² I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofu ulontifi a'amu kengo somo ulikofahonɨngkofi hofiko sikimo wonyo uloho'mentohofofoho. ³ Pouli'nji Mponopasi'nji siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohumanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Siko iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sosofitofosyohumentanɨngki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho. ⁴ Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo *Apousel* Pouli'nji Mponopas sohwa'u'njimo simeho afa inɨngkahonɨngkofi nom'ne a'amuso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentohofofoho. ⁵ A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnnimentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. ⁶ Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ango hufa'u ole, Lisitila'nji Ntepe'njoho. ⁷ Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko ango Lisitila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸ Oso Lisitila ango hopo sopo hwe fihwo sife wonyo'njo sohwo humunyoponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho. ⁹ Oso hwe huhwo

sohwo Pouliye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwonimentisoso kako sife wopingo umokiyo'ne syofisyahoningki uhwonimentisofoho. ¹⁰ Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji filikofohumaho. Ose ulahoningki kako komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹ Oso Poul imentisoso hwe moya'mi nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no limentohofi, Anitu pi'ningo pi'ningo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuyepono pisiyo hwaswoho. ¹² Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'nji Pouli'njimo mulimentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno liwo'ninkiso sohwo Hemesiyoho. Ose mulimentohofofoho. ¹³ Oso anitu Sus kakoe ango engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiye ango mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusomno motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Pouli'nji Mponopasi'njimo uyantifi imentohofofoho.

¹⁴ Oso hiso'no Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofosisimpomentisiyefoho. Siko hano hwe moya'mi'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ulimentisiyefoho. ¹⁵ Ole ulimentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo

hwasyoso ho'naofo'ne'no selalokuhwoyo. Noho'naofikui Anitu songo ne'no humayo'ne sohumo finingkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mt'i'mokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Anitu hohonta a'amu hofikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. ¹⁷ I oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo utihwa'nyopo nejap'wo'n'ngkiso hweho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo i'mofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

¹⁸ Ose ko ulahoningki hofiko Pouli'nji Mponopasi'nji yahu uyantifi yahoningkofi nekwolaho uli'wo'n'imentisiyefoho.

Poulimo sojo fongku'mentohofofoho.

¹⁹ A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyoknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumne'no nakwolaho lontifi nopontifi a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinontifi Poulimo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nofonjontifi poyofoho lontifi mempo hohnta'ni mehusimpee'mentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa Poulimo ho'nahumentohofoho sopo uhu'mokahoningkofi Poul apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo sopono asomo umentisofoho. Mo'n'ngka Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe sopono umentisiyefoho.

21 Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno lutihwahonngki a'amu pi'nngo engo nupa'nontifi tifi inngkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lisitila'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyouk osopono asomo umentisiyefoho. ²² A'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ulimentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwangku sohonta Anituye ango wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohumentihwantanoho. Ose lutihwamentisiyefoho. ²³ Ango ho'mo so'mo a'amu Jisasi'mo simeho umotofo sopono Pouli'nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no uhwosopo'mentisiyefoho. A'amu Jisasi'mo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humantifi Anitumo a'amu somne'no jomo ulimentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ulimentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya ango Antiyouk asomo umentisiyefoho.

²⁴ Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pamifiliya i'mofapmmentisiyefoho. ²⁵ Siko nowenji ango Peka sopo Anituye hungkuno lutihwanji ango Ataliya'no umentisiyefoho. ²⁶ Osoponta'ango yofayokinomo

nokotosahonɨngki Antiyoukɨmne'no wekapmentisiyefoho. Hohonta oso ango Antiyouk ho'mo so'mo a'amu Jisasɨmne'no hitoho ulo'mojoso Pouli'nji Mponopasi'nji Anɨtuye syohomne'no uhwojahonɨngkofi siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmentisiyefoho. ²⁷ Siko Antiyouk asomo i'mofopahonɨngki a'amu hopi'nono uhu'mokahonɨngkofi siko yo'mayo yo'mayo Anɨtu imentiso so'no luti'hwamentisiyefoho. Siko ole ulɨmentisiyo, Anɨtu a'amu kengo somne'no honɨngkano hwosompeehonɨngki hofi'ko si'meho hi'ntnono umalofofoho. ²⁸ Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

15

Ango Jerusalem uhu'mokumentohofofoho.

¹ Hwe fihwa hwaho Jutiyanta'ango sohwa Antiyoukɨmne'no pmentohofofoho. Osopo a'amu Jisasɨmo inɨngkamotofo somo hungkuno ole luti'hwamentohofi, Sekwo Mousesɨye honɨngkano hungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi minɨngkayo'manji Anɨtu kako mosetɨmanefoho. Ose luti'hwamotofofofo. ² Oso hungkuno hiso Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hni'mentohofofoho. Oso'no a'amuso ole ulɨmentohofi, Pouli'nji Mponopasi'nji nom'ne a'amu Antiyouknta'ango so'nji Jelusalemmne'no fisɨmno. Osopo *apousel* nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no womɨhwojantɨfeho.

³ Ose lontifi uhwatimentohofofoho. Nowentifi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumantifi oso ango sponjo a'amu somo ulimentohofi, A'amu kengo sohwa Anitumo hofikoe simeho uyalokwofo. Ose ulahoninkofi hofikoe simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴ Jelusalem i'mofopahoninkofi osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahoninkofi Antiyouknta'angoso yo'mayo Anitu imentiso so'no ulimentohofofoho. ⁵ A'amu Falisi fehohnjo Jisasimo iningkamotofo sohwa nolikafontifi ulimentohofi, A'amu kengoso Jisasimo iningkowalokwofoso hofikoe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ulimno, Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi fininkamno. Ose ulimentohofofoho.

⁶ A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meliwejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Oso hungkuno so'no ne'no lontifi lontifi Pita nolikafonto ulimento, Nje a'amufu, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso nakumo nejapmmentisofoho. Oshonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno luti'hwayo'ne ni'hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'ninkuji simeho hi'ntnono uyantifeho. ⁸ Anitu kako a'amufe simehomo huno uy'wo'ninkiso hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'ninkahoninkiki kakoe Towahunu Wopingo nakumo nejapmmentiso hopa uy'wo'ninkiso hweho. ⁹ Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko

simeho hi'ntnnono Anitumo uyahoningkofi oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. ¹⁰ Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye honingkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwosanji nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofo. ¹¹ O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahoningki nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no kako wonet+ma'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo iningkafijo so'no Anitu ut+ma'mtonoho.

¹² Ose ulahoningki a'amuso nupa'nontifi mampi'nyo humentaningkofi Poul+nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangkafoso Anitu itihwamentiso so'no lutihwamentisiyefoho.

¹³ Moi'wo lahoningki Jemis ulimento, U, nje a'amufu, nje hungkuno upa'n+mmo. ¹⁴ Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta Anitu hofikine'no honingkano imo'mentiso so'no hofiko kakimo iningkowalokwofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'n+malofofoho. ¹⁵ A'amu hohonta Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hilo so'no mt+imokumentohofoso ole, Anitu limento,

¹⁶ Hwangku ngko nopmne hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa
p̄iwahu'mentohofofoho.

Ngko wop̄ingo imoku'mo ango songo hopa
apa'no mol̄imnefoho.

17 Osohonta a'amu kengoso ngkine'no
t̄ip̄ifitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopo'mentoheso nje
a'amu nefoho.

18 Oso hungkuno hohonta An̄itu l̄imentisoso
ne'no lalofoho.

19 Oso hungkunoso Jem̄is nulonto
nom'ne hungkuno ul̄imento, Nje huno ole
syof̄isyalokweno. A'amu kengoso Jisas̄imne'no
huno uyahon̄ingki s̄imeho uyalokwofo somo
syoho tango'njo uhwaloho. ²⁰ O'o, nakwo
hof̄ikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womt̄'mokano.
A'amu hof̄iko hwasyo an̄itu somo ȳhufu
uȳifijoso sekwo non̄ngkutoho. Sekwo
a'mohufu ikutoho. Sekwo tongo hon̄iyo
hi'njoso non̄ngkutoho. T̄i'wangomo jilipopijoso
non̄ngkutoho. ²¹ Hohonta Mouses̄iye,
hon̄ngkano hungkuno a'amu Jutafe ango
uhu'mokiyo sopo s̄ikuno iyoho humayo
homo somo lut̄ihwamotofo somta'angoso
olohonta ose'nohini ne'no weho. Jem̄is ose
ul̄imentisofoho.

*A'amu temtitofu kengo Jisas̄imo
in̄ingkowawo'n̄ingkohofu somne'no iyoswo
mt̄'mokumentohofofoho.*

²² A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji
a'amu Jisas̄imo in̄ingkowawo'n̄ingkohofu
so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo

Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyouk+mne'no uhwojano. Ose mtitofontifi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutas'nji Sailas'njimo uhwosopo'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasi'yoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole limotofofoho. Hwe wopingo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mtimokontifi hofiko'nji uyohotimentohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo *apousel* sohwna'nnonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasi'mo iningkowawo'ninkohoho so'ntnne sekwo'ne iyoswo mtimokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyouk, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufo selalokuhwono. ²⁴ Ole upa'nimalohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'njo selmalofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pin'ngo engo syofisyalokwofo. Upa'nimno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofikoe huno mta'n'ngo'nohinofoho. ²⁵ Oso'no nakwo nuhumokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwosopentani, siko Pouli'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wopingo uywo'n'ngkuhwonefoho. ²⁶ Siko Jisasiye hungkuno ango'meemo lutihwanji iyoho munyofoho. Anitumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. ²⁷ Nakwo Jutas'nji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo

hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho.
²⁸ Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Honingkanano tango'njo mosejopalokuyihwono. O'lo, olomnohini tifi finingkamno. ²⁹ A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufo peefo'ne uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo tongo honiyo noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wopingo wohumantifeho. Osohopeho.

³⁰ Oso iyoswo mtimokontifi a'amu sohwamo uhwatimentohofofoho. Antiyouk ango sopo imofapontifi a'amu Jisasimo simeho umotofoso uhumokahoningkofi oso iyoswo umentohofofoho. ³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofu lontifi, olo hungkuno hilo so'no simeho wopingo umonimentisofoho. ³² Jutasinji Sailasinji Anituye hungkuno lmojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usofito'mentisiefoho. ³³ Osopo ne'no humamentisiefoho. Tifi sohonta uhwatimentohofosopono asomo uhwatimentohofofoho. ³⁴ [I oso'no Sailas Antiyoukimo wohumamo lonto humamentisofoho.] ³⁵ Oseso Poulinji Mponopasinji ango Antiyouk sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji Anituye hungkuno luthwamentohofofoho.

*Poulinji Mponopasinji siko
 mtampo'mentisiefoho.*

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopasimo ulimento, Oso ango ho'mo so'mo Anituye

hungkuno luti37 Uhwonowaho. Ose ulahoningki Mpanopas ulim^hmento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. ³⁸ Ose ulahoningki Poul ulim^hmento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani ango Pamifliya osopo nta'ni eliko'manto asomo umentisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanehwono. ³⁹ Oso'no Pouli'nji Mponopasi'nji siko yoka hnonji mtampo'mentisiyefoho. Siko nomtampenji Mponopasi'nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saip^hlos sopo ne'no womentisiyefoho. ⁴⁰ Poul Sailasimo utim^hmanto siko kengopo nowahoningki a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofoso ulim^hmentohofi, Anitu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. ⁴¹ Ose ulahoningkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofoso somo sosofitofosyohumentisiyefoho.

16

Timouti kako Pouli'nji Sailasi'nji umentohofofoho.

¹ Poul ango Ntepe'nji Lisitila'nji sopone'no umentisofoho. Ango Lisitila sopo hwe fihwo Jisasimo iningkawowo'ningkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta apefoho. A'musi Jisasimo iningkawowo'ningkisiyoho. Timoutiye kaningkwowho a'amu Ngkilik nta'ango hweho.

² A'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ulimentohofi, Hwe wopingo hweho. ³ Poul ole syafihu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofoho. Hwap'ngoso ole, A'amu Jutaso ango hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kan'ngkwohwo a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngk'liknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofofoho. ⁴ Ango ho'mo so'meemo Poul'yo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu *apousel* sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohoho so'no lutihwamentohofofoho. Ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi fin'ngkamno. ⁵ Oseso a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofofe simeho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'n'mentisofoho. A'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofoso pi'n'ngo engo imo'n'mentohofofoho.

Poul ango T'louas sopo wojo hopa uhwon'mentisofoho.

⁶ Nowentifi hwaho Filijiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontan'ngkofi Anituye Towahuno ulimento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno nolutihwafikutoho. ⁷ Hofiko Misiya hwaho mom'ngo sopo nowentifi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasiye Towahuno hano pitofahumentisofoho.

8 Oso'no hofi'ko Misiya uhwontawenti'fi Tɪlouas ango sopo i'mofamentohofofoho. 9 Oso hopo sopo sɪkwo'miyo somo Poul wojo hopa uhwon+mentisoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Poulimo jomo ul+mento, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho. 10 Ose uhwon+ngkahon+ngki, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumamenti+hwonefoho. Nakwo huno moi'wonoho. An+tu ole nal+mento, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filut+hwanno. Ose nal+mentisofoho.

A'mu Litiya kako An+tu ye a'amu ne imo'n+mentisofoho.

11 Oseso nakwo ango Tɪlouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samout+las i'mofiwentani mo'n+ngkanta Neyapolis i'mofamenti+hwonefoho. 12 Oso ango sopo ul+ko'mentani hon+ngkanomo nowentani Filipai i'mofamenti+hwonefoho. Oso ango hopo sopo hwaho Masetouniya sofe ango engo ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Sɪkuno fehohnjo oso ango sopo humamenti+hwonefoho. 13 Sɪkuno iyoho humayo somo nakwo kusomo noswopontani mit+mom+ngo sopo nakwo huno ole syafi+hu'menti+hwone, A'amu Juta olopo An+tumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwon+menti+hwoneso moya'mi sofa nofosyohumentan+ngkofi uhwonontani nakwo nujuwokokumentani hofi'ko'nji hungkuno li+menti+hwonefoho. 14 A'mu fisi kakoe yofe Litiya

ango Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ulimojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'nimentisofoho. Anitu a'musiye huno yiwolo'mokahon'ngki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'nimentisofoho. ¹⁵ Nupa'n'ngkahon'ngki oso a'musi kakoe angomo humamotofo so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyomahon'ngkuhwoni a'mu hisi nalimento, Ngko Anitu ne'no simeho hi'ntnnono nehopi syanifisyikujimanji sekwo nje angomo nopikuji foyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahon'ngki kakoe angomo humentihwonefoho.

*A'amu Filipai sohwa hofiko Pouli'nji
Sailas'njimo impo'angomo uhu-
matimentohofofoho.*

¹⁶ Sikuno fihwi nakwo Anitumo jomo ujo'ne sopono nowentan'ngkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo hon'ngkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njosi nohumanto hungkuno yo'mayo hwangku imo'nyo'neso limojiyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho. ¹⁷ Oso a'mu hisi Pouli'nji nakwo'nji nonen'ngkawento a'amu somo uliwo'nimento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyo hwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolosetihwantifeho. ¹⁸ Sikuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwon'ngkiso so'no Poul simeho wonyo umon'ngkahon'ngki ikinjamo lohofonto

towahuno wonyo sohumo ulim ento, Jisas Kilaisiye yofe wakilmne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahonngki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uliko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimentohofoso hofikoe hamniyoho hwapingoso uliko'ma'mentisoso uhwonontifi Pouli'nji Sailasi'nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwanne'no husimpemotawomentohofofoho.

²⁰ Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajiyo'njo sohumo u'mantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe ango wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho.

²¹ Hiko honngkano nom'ne songo netihwalokusiyoso nakwo Loum honngkano'njo sohwna'niye hungkuno hohontajo somo mtihupeelofoho. Honngkano songoso minngkowanehwono.

²² Ose ulahonngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe sohwa'umo mango engo ulimentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiyo'njo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji hikoe hwapife mtihupeemofontifi a'amumo ulimentohofi, Sohwe'nji fongkupmno.

²³ Nofonjantifi impo'angomo uhumatimentohofofoho. Uhumatimentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohumo ulimentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho.

²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso ango ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe sife

iyomo intofahumentisofoho.

25 Kuntaliyopo Poul'i'nji Sailasi'nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamoyoka ulonji ta lontaningki a'amu impo'angomjo sohwa upa'n'imentohofofoho. 26 Hohosohonta hwomihwo mikun'imposo yahoningki impo'angomjo hwosaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwosompeefahoningki ahwomo nano hofikoe sife ahomjo itolo'meehumentisofoho. 27 Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwon'imentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosompo'nowo'miwentaningki uhwononto huno ole syafi'hu'mento, Impe'njo sohwa hofiko hiyae nto humpehofo lonto kakoe sihu nomanto kakimo wojwotofahinimonto imentisofoho. 28 I oso'no Poul joho mohm'no ulim ento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwna'ni humalohwono. 29 Ose ulahoningki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no joho ulonto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Poul'i'nji Sailasi'njiye sife ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

30 Poul'i'nji Sailasi'njimo mempo hohnta'ni ipemoswaponto ulim ento, Hiko hwe engo sohwhusi, Anitu nifo'mayo'ne pipi imnehono. 31 Ose ulahoningki ulimentisi, Kiko Jisasi'mne'no simeho hi'ntnnono uyo'manji Mpohwo Anitu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntnne hwosoho. Jije mehomi'nji ape'nji osenohinoho. 32 Ose

ulonji hwe huhwo sohumo kakoe ango humamotofo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho. ³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Poul'nji Sailas'njiye uyomo mijo yatiku'mentisofoho. Yatijwahon'ngki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasimne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho. ³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Poul'nji Sailas'njimo kakoe angomo ipemotasonto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomi intohwantnne'no Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyoso'ne simeho wopingo umo'nimentisofoho. ³⁵ Iyoho longkon'ngkahon'ngki hwe engo Loumnta'ango sohwa hofiko hwe itokuso'njo sohwamo lihwojahon'ngkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohumo ulimento, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sikwatipo filohofho.

³⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe huhwo sohwo Poul'mo hungkuno ulimento Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojantife'no hungkuno lihwojahofho. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosisi simeho pompenjiyo'nji fiwaninyo. ³⁷ Ose ulahon'ngki Poul kako hwe itokuso'njo sohwamo ulimento, O'o oso yahino wopingo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahon'ngkuhwoi sekwo wonyo elohofontifi utihwa'nyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'no melihwajiyo'njo miyontifi impo'angomo siki intofo ehumalofihwasoho. I olohonta elohofho, Siko hiyae hano uhusisi fiwaninyo. Oso yahino nihu'no

wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopɪkuji mempo hohnta'ni ipemotewahonɪngkuji nekwo wohwantayoho. ³⁸ Ose ulahonɪngki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahonɪngkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nontifi Pouli'nji Sailasi'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unɪmentisofoho. ³⁹ Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowentifi Pouli'nji Sailasi'njimo sɪmeho wopɪngo umo'nyo'ne'entifi ulontifi mempo hnta'ni ipemotaswontifi ulɪmentofofi, Siko olo ango lopo ulɪko'mahosi mpanyo. ⁴⁰ Ose ulahonɪngkofi Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo ulɪko'manji Litiyafe angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasi mo inɪngkowawo'nɪngkohoho so'nji nuhu'mokontifi hungkuno sɪmehomo'mo nusosofitofonji ulɪko'ma'mentisiyefoho.

17

A'amu Tesolounikaso Pouli'nji Sailasi'njimo ikujoho wofonjantifi imentohofoho.

¹ Pouli'nji Sailasi'nji ango Amɪfipoulis'nji Apolouniya'nji uhwontawenji ango Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo ango loho'nnyoponoho. ² Poul sikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umojo sohwo hofɪkoe tajo angomo hofɪko'nji humentisofoho. Sikuno iyoho humayo hufa'u sɪhune somo Poul Anɪtuye iyoswo mta'ango hungkuno hwapɪngo lutɪhwamentisofoho. ³ Ole lutɪhwamento,

Anituye hungkuno ole nalimento, Hwe fihwo nopihwosi tohino engo nomahwosi nope'n'ingkuhwosi apa'no nolikafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso huhwo sohwo Jisas+yoho. Osohune'no selalokweno. ⁴ Pouliye hungkuno upa'nontifi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono uyontifi Pouli'nji Sailasi'njimo in'ngkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu Anitune'no tajo ango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moya'mi sofanji in'ngkamentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu Juta fehohnjo honimo yontifi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyo sopo siki humawo'n'ngkohofo sohwafo nomantifi nom'ne hwe moya'mi'nji uhu'mokontifi mango engo liwo'n'imentohofofoho. Ose yahon'ngkofi a'amu hopi'nonohino simano hintotohino um'ngkahon'ngki Jesouniye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Pouli'nji Sailasi'njine'no notipeentifi utihwa'nyopo womuhumojano limentohofofoho. ⁶ Ose ko limentohofoso wonyopi tipeentifi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofo nom'ne so'njimo hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwafo'no husimpentifi mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwaho hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji olohonto olopo humasiyo. ⁷ Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho

fewo'n'ingkisiyo hwa'uyoho. Ole li'mentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo ne sohwo Jisasiyoho. ⁸ Ose ulahon'ingkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji si'mano hintotohino umn'imentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasi'mo in'ingkawowo'n'ingkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi usihutofahon'ingkofi hofiko umentohofofoho.

Ango Mpeliya sopo Pouli'nji Sailas'nji syoho imentisiyefoho.

¹⁰ Oso sikwo'miyo somo sikuno meefahon'ingki a'amu huhwo sohwa Pouli'nji Sailas'nji Mpeliya ango sopo komo'no uhwatimentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo ango somo humentisiyefoho. ¹¹ A'amu Mpeliyaso huno wop'ingo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefe hungkunomo upa'n'iwonontifi huno ito'no syafihu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomo sikuno huhwo huhwi upa'n'iwonontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofoto li'motofofoho. Ole syafihu'mentohofi, Pouliye hungkuno nehopitikenno. Anituye hungkunomo uhwonano. Ose syafisyontifi Anituye hungkunomo atofoto li'won'imentohofofoho. ¹² Anituye hungkuno atofoto lontifi Pouliye hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasi'mo si'meho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngk'lik a'amu hwe moya'mi yofe engo'njofoho. ¹³ A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya ango sopo Anituye hungkuno

lijwaofahonɪngki nupa'nontifi nolikafontifi Mpeliya ango sopono pmmentohofofoho. Osopo a'amufe huno yiwolo'mokontifi fonifonyo yahonɪngkofi a'amuso simano hintotohino umnɪmentisofoho. ¹⁴ Oso hiso'no a'amu Jisasimo inɪngkawowo'nɪngkohofoso nupa'nontifi Poulimo mijo ayo momɪngopo komo'no uhwatimentohofofoho. I oso'no Sailasi'nji Timouti'nji siko Mpeliya ango sopo humamentisiyefoho. ¹⁵ A'amu Poulimo ipemotawomentohoho sohwa ango Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lihwatimento, Sailasi'nji Timouti'nji siko komo'no wapiyo. Ose ulahonɪngki a'amu sohwa Poulimo uliko'mantifi kakoe hungkuno motasimentohofofoho.

Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Poul ango Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojo huyo'mango kengo kengo uhwonimentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofone mtimokumentohofofoho. Poul nuhwononto simeho tango umentisofoho. ¹⁷ Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo ango somo noswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo Anitumne'no jomo ulimotofoso'nji Anitune'no hungkuno hnniwo'nimentohofofoho. ¹⁸ A'amu huno hwapingo'njoso fehohnjo Epikuliyan honɪngkanomo inɪngkamotofoso'nji fehohnjo Sitouik honɪngkanomo inɪngkamotofoso'nji Poulinji yoka ikujoho pa'nyo hnnimentohofofoho. Yo'mayo Jisas

imentiso so'no kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no liwo'ningkiso lohwo pehofo hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnnimentohofofoho. ¹⁹ Oseso hofiko Poulimo nomantifi a'amu *kaunisol* Aleyoupakosi'njo sopo uhumajontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. ²⁰ Jije hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwapingoso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho. ²¹ A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohofa so'nji hofiko hungkuno songo upa'nontifi oso hiso'no ne'no limotofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino limotofofoho.

²² Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisol* Aliyoupakas sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehoningkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'nngo engo somne'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofiwo'ningkohofa kuyoho. ²³ Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe ango sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'nngo uhwonimalefoho. Ole uhwonimaleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mtimokumentohofi, Oloso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mtimokumentohofofoho. Oso Anitu huhwo

sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofiwo'n'ingkohoho sohune'no selalokweno.

²⁴ Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mt'i'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayoponoho.

²⁵ Kako yo'mayo umofonyo iyoso ni'hu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnnehoho. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ifofo si'mano esyaofone so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uy'iwo'n'ingkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwapingo hweho.

²⁶ Simo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mt'i'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofi'koe hwaho ayo mom'ngo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe si'mo'mjo sohumta'ango temtifofo hopi'nonohinoso imo'n'imentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwojiwo'nalofoho.

²⁷ Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipenimopifento yalofoho. A'amu hofi'ko Anitumo notipemafi'kuji nuhwon'fitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. ²⁸ Hwe nom'ne sohwa ole ul'imento, Anitu nakwoe hwapingo hweho.

Nakwoe si'mano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwapingo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole li'imento, Nakwo'ntnne kakoe mehomi'nwoho.

²⁹ Nakwo Anituye mehomini'manji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho

kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango
 mtì'mokuwo'nìngkohofoho. Nakwoe
 Anìtu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu
 mtì'mokuwo'nìngkohofo pa'nyo hweho. Ose
 mosyafisiyo'njo uyano. ³⁰ Hohonta a'amu
 Anìtumne'no huno mosyafisiyo'njoso yo'mayo
 huyo'mango mtì'mokahonìngkofi Anìtu
 nuhwononto hungkuno mujo'njo imentisofoho.
 I lohonta Anìtu kako a'amu hopi'nonohino
 hn'nìmo ole nelalofoho, Sekwoe honìngkano
 wonyomo hohujo ikinjaofìkuji ngko Anìtu ne
 sohwo'nìmo tifi nnìngkapmno. Ose nelalofoho.
³¹ Anìtu a'amu hopi'nonohino somne'no sìkuno
 yano ilofìhwajiyo'ne ho'nahumentisofoho.
 Hwe fihumo yano ilofìhwajiyo syoho so'no
 uhwsopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso
 oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no
 Anìtu utìhwa'nyopo hwe pe'nyo sohumo songo
 ulìka'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul
 ulìmentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'no
 songo ulìka'mentiso so'no nupa'nontifi a'amu fe-
 hohnjo sitofo ulìmentohofoho. A'amu nom'ne
 fehohnjoso ole ulìmentohofi, Olo hungkuno
 hiloso apa'no upo'nano. ³³ Oseso Poul a'amu
 somo nulìko'manto umentisofoho. ³⁴ A'amu fe-
 hohnjo Poulìmo ufohi'nontifi Jisasìmo sìmeho
 hi'ntnnono umentohofoho. Hwe anga'no
 kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunìsol* Aley-
 oupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe
 Ntomalisìyoho. Oso'nji nom'nesì'njoho.

18

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Osohonta Poul Atenis uliko'manto angou Koulinne'no umentisofoho. ² Osopo nohumanto hwe Juta fihwo nohumentan'ngki uhwon'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe angou hwap'ngou neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape P'lisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmentisiyefoho. Hwap'ngoso hwe yofe engo'njo Kiloutiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahon'ngki hofiko angou kengou kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. ³ Pouli'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwap'ife angou molimotofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumant'fi syoho imentohofofoho. ⁴ Engolopohamo sikuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo angou somo swonto hofiko'nji hungkuno limotofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngkilik'i'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'fitnne'ento lut'hwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailasi'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya uliko'manji Poul angou Koulin humentan'ngki pmentisiyefoho. Siko nopahon'ngki Poul hwap'ife angou syoho uliko'manto Anituye hungkuno a'amumo lut'hwamentisofoho. Ole ulimento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwat'mentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lont'fi hofiko Pouli'mo sitofou ulimentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hwap'ifemjo hintalinyo wae

loho'nɪmentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ulimento, Sekwo tɪkanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo seliko'mahm'mo a'amu temtitofo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwamne'no yohono. ⁷ Ose ulonto tajo ango somo nuliko'manto hwe nom'ne temtitofo kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto lutihwamojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Anitune'no jomo uliwo'nɪngkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jositos. Kakoe ango tajo ango'njo sopo afapo molinyofoho. ⁸ Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe Kilisiposiyoho. Kako kakoe ape'nji sikoe mehomi'nji hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. A'amu Koulin pi'nɪngoso Pouliye hungkuno nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahonɪngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

⁹ Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwonɪmentisoso Anitu ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko nje hungkuno yoloho fiso. Kiko mampi'nyo humahotoho. ¹⁰ Ngko kiko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnnehofo. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'nɪngo imo'nɪfitnnefoho. Ose ulimentisofoho. ¹¹ Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahonɪngki osopo nohumanto Anituye hungkuno lutihwamojofoho.

¹² Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo nomanto hwaho Ngkɪlik mokosyohumayo sohonta

a'amu Jutaso simeho afa inontifi Poulimo nakwolaho lontifi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no mihwajiyo'ne sopono ipemotas+mentohofofoho. ¹³ Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitune'no tifi iningkayo so'no honingkano songo lonetihwalofoho. Olo honingkano songo losomo tifi iningkowaso'manji hungkuno hohontajo somo womtihupeentanoho. ¹⁴ Ose ulahoningkofi Poul hungkuno ulimonto yahonngki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo hungkuno Loumnta'angomo hwotoho hmmaso'manji ngko sekwoe hungkuno upa'n'i'mnesohilo. ¹⁵ I oso'no olo hiloso sekwoe honingkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho. ¹⁶ Ose ulonto ango mta'ni lihwatimentisofoho. ¹⁷ Oso'no a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sous+tenis tajo ango mokosyohumayo sohumo aho nokentifi ango hungkuno ito'no mihwajiyo sopo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ko yahonngkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyouk sopono Poul asomo umentisofoho.

¹⁸ Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji nohumentanngki sikuno nom'ne nuyokolofahonngki Poul oso a'amu somo uliko'ma'mentisofoho. Kako Pilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowentifi ango Sengkiliya sopo Poul kako Anitumo hungkuno nto ulimentiso so'no

kakoe mijiyo hohwafo imokin+mentisofoho. Hohwafo imokin+ngkahon+ngki yofayokinomo nokotasont+fi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofofoho. ¹⁹ Hof+ko ango Efesos i'mofawent+fi Poul a'mu siya'umo nul+ko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hof+ko'nji hungkuno l+mentohofofoho. ²⁰ Hof+ko Poul+mo ul+mentohofi, K+ko nakwo'nji s+ikuno pi'n+ngo fohumaho. Ose ulahon+ngkofi oso hungkuno somo t+fi min+ngkammentisofoho. ²¹ O'o kako wamonto yonto ul+mento An+itu ngkimo ole ntoso'manji, K+ko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmnonho. Ose ulonto Efesos ul+ko'manto yofayokinomo umentisofoho. ²² Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahon+ngki Poul a'amu Jisas+imo in+ngkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyouk+mne'no umentisofoho.

Apoulous ango Efesos sopo An+ituye hungkuno ul+mentisofoho.

²³ Osopo nohumanto s+ikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji F+ilijiya'nji uhwontawento a'amu Jisas+imo in+ngkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fosyohumamentisofoho.

²⁴ A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulous+iyoho. Oso hwe huhwo sohwoe ango hwap+ngoso Alek+isant+liyanoho. Kako ango Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo An+ituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako An+itune'no hungkuno

wonyoangkafo liwo'n'ngkiso hweho. ²⁵ A'amu nom'neso kakimo Anituye hon'ngkanomne'no lutihwahon'ngkofi kako haloho'no yonto simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki nom'ne a'amu somo Jisasi'mne'no yoloho lutihwamentisofoho. I oso'no Jisasi'ye hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. ²⁶ Kako a'amu Juta sofe ango uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo lutihwoma'mentisofoho. P'ilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohumo nut'manji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasi'mne'no hungkuno hopi'nonohino lutihwamentisiyefoho. ²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngk'lik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasi'mo in'ngkamotofo Efesos humamotofoso Apoulous'mo ufo'mano lont'fi hof'koe a'amu hwaho Ngk'lik osopo humamotofoso somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho. Ole mt'i'mokumentohofi, Olo hwe lohomo nakwoe a'amu hwosoho ul'mno. Ose mt'i'mokumentohofofoho. A'amu Ngk'lik somne'no Anitu hitoho ulofahon'ngki hon'ngkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasi'mo simeho hi'ntnnono umotofofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho. ²⁸ Osopo Apoulous'i'nji a'amu Juta Jisasi'mo min'ngkayo'njo so'nji utihwa'nyopo Jisasi'mne'no hungkuno hnn'mentohofofoho. Apoulous kakoe huno hof'kimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako

Anituye iyoswo mta'ango utihwanto ole lutihwamento, Oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose lutihwahonngki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafihu'mentohofofoho.

19

Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Apoulous ango Koulin osopo nohumentanngki Poul ango Antiyouk uliko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo spono nowakento ango Efesos i'mofapmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo somo tipema'mentisofoho. ² Poul a'amu homo somo ulimento, Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofohohonta Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofotaho. Ose ulahonngki ulimentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho. ³ Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Mijo sekwo tihwoe hungkuno upo'ningkahonngkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahonngki ulimentohofi, Jouniye hungkuno nalontifi mijo kiyonema'mentohofofoho.

⁴ Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Hohonta Joun ole ulimojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujono mijo wokiyosema'mnoho. Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, hwe tifi pososohumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hweho. Oso hwe tiffinjo sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁵ Oso hungkuno hiso

nupo'n'ingkahon'ingkofi Jisasiye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. ⁶ Ose yahon'ingkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahon'ingki Anituye Towahuno Wop'ingo a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uy'imentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lontifi Anituye hungkuno limentohofofoho. ⁷ Oso hwe sohwa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

⁸ Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasi'mne'no yokumpohn'nyo lutihwamentisofoho. Hamno hufa'u s'hune memjaofahon'ingki kako ne'no liwo'n'mojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anitu nemokosyohumayo sopone'no simeho yi'wolo'mokufitne'ento lutihwamentisofoho.

⁹ I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nontifi Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muyofoho. Hofiko utihwa'nyopo Anituye Hon'ingkanomne'no wonyo hungkuno sitofo limentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo uliko'manto a'amu Jisas Kilais'mo in'ingkunyo nom'ne so'nji umentohofofoho. Sikuno huhwo huhwi Poul mesyilutihwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasiye hungkuno lutihwamojofoho. Oso hwe mesyilutihwayo sohwoe yofe Tilanosiyoho.

¹⁰ Poul ose yontan'ingki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasiye hungkuno upa'n'imentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtifo kengo so'nji upa'n'imentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

11 Anitu Poulimo aho yokumpohn'nyo umokahon'ngki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mt'i'mokumentisofoho. 12 A'amu fihwafe hwapife we'e somo Poul aho pm'mokahon'ngki nomotawentifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo uyahon'ngkofi a'amuso hwapife we'eso aho nopm'mokahon'ngkofi mnokino moi'wo imo'n'i'mentisofoho. Towahuno wonyoso nuliko'mantifi umentohofofoho.

13 A'amu Juta hwoso sohwa emoyontifi towahuno wonyo somo wae yao'motofihwafoho. Oso a'amu huhwo sohwa Jisasiye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yaofone'entifi limentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulimentohofi, Poul hungkuno lutihwawo'n'ngkiso sohune'no Jisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatimo. Ose ulimentohofofoho.

14 A'amu Juta yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso hungkunoso towahuno wonyo sohumo ulimentohofofoho. 15 Oso hungkuno towahuno wonyo sohumo ulahon'ngkofi towahuno wonyo sohwo ulimento, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntnne'no huno niyohoho. I sekwo tihwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. 16 Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapifemo sisimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo

komo'no uliko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofofoho. ¹⁷ A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofo sohwa olo hilo so'no nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasiye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁸ Hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasi mo simeho umentohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no utihwa'nyopo yoloho ulimentohofofoho. ¹⁹ A'amu pi'ningo engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwapingo'njo mtimokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe timopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofolimentohofoso *fifti tausen* (50,000) kina imo'nimentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo imo'ningskahonngki angomeemo ho'ningskahonngki a'amu pi'ningo Jisasiye hungkunomo iningskamentohofofoho.

A'amu Efesos sopo humamotofoso Poulime'no yoka hungkuno ulimentohofofoho.

²¹ Osohonta Anituye Towahuno Wopingo Poulie hunomo uyahonngki Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngkilik'nji uhwonta'mo tifi Jelusalemno wamo, lonto limento, Ngko osopono u'mo hwangu angou Loum sopo uhwonmonnoho. ²² Ose syafisyonto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'ningskisiyo sohwa'u Timouti'nji Elastosinji oso hwa'umo Masetouniya'no uhwatimentisofoho. Poul sikimo nolihwajonto

kako hwaho Esiya sopo we'enehwo humamentisofoho.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasiye Honingkanomo tifi iningkawowo'n'ingkohoho somo wonyo uloho'mentohofofoho. ²⁴ Oso ango sopo hwe fihwo kakoe yofe Ntemitiliyosiyoho. Kako sojo ewafo pa'nyoso huyo'mango syoho'njo hweho. Oso a'amu sofe anitu hwasyosi Atemisiyoho. Ntemitiliyos kakoe a'amu'nji hofikoe anitu hwasyosiye ango huyo'mango mt'i'mokahon'ngkofi a'amu hamniyoho engo'nji mpe imotofofoho. ²⁵ Ntemitiliyos kako kakoe a'amu syoho afa'njo sohwanne'no joho ulahon'ngki uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahon'ngkofi ul'imento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwapingofoho. ²⁶ Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho yiwo'n'ingkisoso sekwo huno moi'wonoho. Kako ole luti'hwalofo, sekwo anitu aho'nji mt'i'mokuwo'n'ingkohofoso hwasyo anituyoho. Ne anefoho. Ose luti'hwalofoho. A'amu pi'n'ngo engo oso hungkunoso nupa'nontifi tifi iningkowalokwofo. Olo hiloso nakwoe ango Efesos'i'nohino'maho. O'o, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemnoho. ²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumontonoho. Oso'nohin'i'maho. Nakwoe anitu engosi Atemis kakoe ango wonyoangkafoso sokinjo pa'nyo umo'n'montefoho. S'imo'mo a'amu Esiya so'nji hwaho yawojo'meemjo so'nji olo a'mu lohnne'no hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no Poul'ye hungkuno Atemisiye yofe engoso

wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahonɨngki a'amuso nupa'nontifi simeho tohino umnɨngkahonɨngki mohm'no uliwo'nɨmentohofi, Nakwo Efesos so'nyuye Artemis yokumpohn'nyiyoho. ²⁹ Ose ne'no

uliwo'nontifi simeho fefoyo umokahonɨngki hofiko afa'no afa'no nolikafontifi angkuhwafo uhu'mokiyo sopono komo'no wentifi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosi'nji Alisitakosi'nji oso hwa'umo kompemotawomentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwa'u Masetouniyanta'ango hwa'u Pouli'nji emmojiyo hwa'uyoho.

³⁰ Poul kako a'amufe sɨmanopo waloho'mto yahonɨngki a'amu Jisasimo inɨngkamotofoso uhoholo'mmtohofofoho. ³¹ A'amu fehohnjo

yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa Poulimne'no hwe wopingo hweho hnnɨmentohofohofohofoho, Poul kiko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lihwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo liwo'nontanɨngkofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno liwo'nɨmentohofofoho. Oso a'amu pi'nɨngo sohwa uhu'mokiyo so'no hwapingoso huno muyofoho. ³³ A'amu

Juta fihwa Alekisanta sohomo a'amu somo ulone'entifi usitofomotamentohofofoho. Oso'no Alekisanta ajwomo'mo nolohofonto hofikoe hungkunomo asomo ulimo lonto aho ho'noma'mentisofoho. ³⁴ Ose ko yahonɨngki

a'amuso Alekisanta yofe uhwofontifi Juta hweho lontifi hungkuno afa'no afa'no mohm'no uliwo'nimentohofi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofiko joho ne'no liwo'nontaningkofi mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'nimentisofoho.

³⁵ Tifi sohonta hwe fihwo yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo fesyohumamno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye ango engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango piwahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'ninkuhwone'nwoho.

³⁶ A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simeho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno.

³⁷ Olo hwe sekwo ipemotapohoho sohwa'u nakwoe Atemisiye ango engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Atemisimne'no sitofu mujofoho.

³⁸ Ntemitiliyosi'nji kakoe syoho ulohofiyo so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife.

³⁹ Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwasimanji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife.

⁴⁰ Olo hungkuno ne'no lontaningkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnehoho. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohonifijoso nakwo pehoho ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono.

⁴¹ Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo sopo nohumentaningkofi

ulimonto, Fohumpopmno. Ose ulahonngki humpo'mentohofofoho.

20

Hwaho Masetouniya'nji Ngkiklik'nji osopo Poul kako hano emoyamentisofoho.

¹ Nohumpeehonngkofi Poul a'amu Jisasimo iningkawowo'n'ingkohofosomne'no ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahonngkofi Poul Anitumne'no hungkuno ulonto hofikimo usofito'mentisofoho. Ose yonto ulimonto nje a'amufo woseliko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpanimno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. ² Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasimo iningkawowo'n'ingkohofosomo Anitune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngkiklik hwaho sopono umentisofoho. ³ Osopo nohumentanngki hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahonngki a'amu Juta sohwa Poulimo wofonjosyano lontifi yahonngkofi Poul kako nupa'nonto huno yiwolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. ⁴ Nom'ne a'amu Poul'nji umentohofosohwa hofikoe yofe ole, Soupata Pilosiye hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alisitakos'nji Sekuntos'njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikos'nji Tiloufimosi'njoho. ⁵ Oso

a'amu sohwa simo'mo nowentifi nakune'no
 ango Tɪlouas hontohumamentohofofoho.
 6 Nakwo ango Filipai nohumentanɪngkuhwoni
 oso Sikuno Engo a'amu hofiko oso
 wopayo engo ka mo'nnyoso ane nyo'ne
 sikunoso moi'wo imo'nɪngkahonɪngki nakwo
 yofayokinomo nowentanɪngkuhwoni sikuno
 aho anga'no hopi'nono neyakolofahonɪngki
 ango Tɪlouas i'mofapmmmentihwonefoho.
 Osopo nohumentanɪngkuhwoni sikuno aho
 anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u
 neyakolo'mentisofoho.

*Ango Tɪlouas sopo Poul kako hwe Jutikos so-
 humo ulika'mentisofoho.*

7 Salole sikuno'nji a'amu so'nji nakwo
 nuhu'mokontani wosopayo nimentihwonefoho.
 * Nonɪngkahonɪngkuhwoni Poul a'amu somo
 lutihwamentisofoho. Kako mo'nɪngkanta
 wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne
 nom'ne lutihwamentisoso kuntoliyopo
 imo'nimentisofoho. 8 Nakwo ango yokintahopo
 tokilonjwa'mjo somo nohumentanɪngkuhwoni
 sikiloho pi'nɪngo sijimentisofoho. 9 Hwe
 songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo
 kako ifofo hanopo nokehumentanɪngki
 Poul hungkuno ne'no lontanɪngki timosaho
 unɪngkahonɪngki ni'hu'nahone saho poyo pa'nyo
 fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso
 ango tokilonjwa'mjo hufa'u sɪhune somta'ni

---

* **20:7:** A'amu pi'nɪngo engo huno'njoso hofiko Jisasiye
 mɪkufo'nji honiyo'nji nyo'neso hofiko huno syafihu'motofofoho.

piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahon'ingki a'amu hofi'ko uti'mano lontifi kotawenti'fi uhwonimentohofoso kako poyo nto pe'n'imentisofoho. ¹⁰ Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo uli'mento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho. ¹¹ Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kuti'kujo lohofonti'fi ni'menti'hwonefoho. Ni'menti'hwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahon'ingki iyoho longkon'ingkahon'ingki Poul nuliko'manto umentisofoho. ¹² Oseso a'amuso hwomu pe'n'imentiso sohomo songo humahon'ingki kakoe angomo ipemotawenti'fi hofi'ko si'meho wopi'ngo umo'n'imentisofoho.

Poul kako anga T'ilouas uli'ko'manto anga Miletos spono womentisofoho.

¹³ Poul nalim'ento, sekwo yofayokinomo ukuji anga Asous sopo woswo'nano. Ngko hon'ingkanomo wamo. Ose nelahon'ingki nakwo yofayokinomo ument'hwonefoho. ¹⁴ Anga Asous sopo noswo'nontani Poul'i'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani anga Mitilinimne'no ument'hwonefoho. ¹⁵ Mitilini nta'ni nowekentani mo'n'ingkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo ument'hwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'n'ingkanta hwaho we'e Samousimne'no ument'hwonefoho. Osopo nta'ni mo'n'ingkanta Miletos i'mofapmment'hwonefoho. ¹⁶ Poul nto nalim'entisofoho. Sikuno Engo Pentikousimo

† ngko Jelusalem wohumamonnoho. Oso'no ango Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'n'ngo engo moneyakolofonehoho.

A'amu ango Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwapo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uyimentisofoho.

¹⁷ Ose nalimentiso so'no ango Miletos i'mofapmmentihwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohoho somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwapne'no hungkuno ole lihwatimento, Sekwo nopikui nohonimno. ¹⁸ Ose lihwojahon'ngki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahon'ngkofi Poul ulimento, Ngko hwaho Esiya humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. ¹⁹ A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntohofane'entifi hungkuno ko hningkahon'ngkofi oso'no yo'mayo tango'nji nu'mahon'ngki ngko nje yofe hwotoho fenji simeho tango'nji Anituye syoho imentohefoho. ²⁰ Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho manningkahon'ngki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo utihwa'nyo spono sekwoe ango so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho. ²¹ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulimentoho, Hon'ngkano wonyo hopi'nonohinoso foho'naopmno. Anitumne'no sekwo huno fiwolo'mokumno. Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno. ²² Anituye Towahuno Wop'ngo kiko

---

† 20:16: Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Jelusalemno fiso ntimaho. Ngko haloho yonji Jelusalemmne'no wasimonne'no yohono. Ango Jelusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. ²³ Olo'nohino Towahuno Wopingo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahoningki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo wotipema'monnoho.

²⁴ I oso'no ngko iyoho mann'ngkohoyohoho. O'o, nje a'apahomme'no huno masyofisyalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmentisoso moi'wo esojwamofoso'no syofisyalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amumo wopingo'nohini uy'wo'n'ngkiso so'no wolutihwamne'no yohono.

²⁵ Sekwo upa'nimno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohonifitnnehofo. ²⁶ Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. ²⁷ Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho. ²⁸ Sekwo ito'no fehumamno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto sejapmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe honiyo'nji hofikimo mpe imentisofoho. ²⁹ Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwti'mo'me sohonta a'amu sikisiwojo pa'nyo sekwo'njo ajwo lopo nopikuji wonyo wosemokantifeho.

30 A'amu fehohnjo sekumta'ni nolikafikujji a'amu Jisasi'mo iningkawowo'n'ingkohoho somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho. 31 Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso iningo seyo'eno. Soswo hufa'u sihune neyakolofontan'ngki ngko im'ingo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho.

32 Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wop'ingo'nohini selohofwo'n'ingkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo hon'ingkano wop'ingo in'ingkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho. 33 Sekwoe hamniyoho hwapife yo'mayo so'no hi manimo'n'mmentisofoho. 34 O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. 35 Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiyimno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nal'imentisoso sekwo iningo seyo'eno. A'amu nom'nemo yano'nohino uy'wo'n'ingkohofoso hofikoe simonyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawo'n'ingkohoho somo yakolonoho.

36 Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofiko'nji hwomtame ehumantifi Anitumo jomo ul'imentohofofoho. 37 Ose yontifi hofiko humotaho lontifi Poulimo kehutnoma'mentohofofoho. 38 Sekwo apa'no manohon'fitnnehofo ul'imentiso so'no

hofiko simeho tango umentisofoho. Hofiko yofayokinomne'no ipemotawomentohofofoho.

21

Poul kako Jelusalemne'no asomo umentisofoho.

¹ Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinomo nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmentihwonefoho. Mo'n'ngkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango ango Patola i'mofapmmentihwonefoho. ² I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahon'ngki uhwonontani osohumo nokotasontani wekapmmentihwonefoho. ³ Nowekapontani hwaho Saip'los uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani umentihwonefoho. Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani ango Taiya sopo ifohohosahumentihwonefoho. Oso ango hopo sopo yofayokino ho'yango wojo'mesyamto umentisofoho. ⁴ Osopo nohumentani a'amu Jisasi'mo in'ngkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahon'ngki hofiko Poul'mo ulimentohofi, Kiko Jelusalem spono nowakehotoho. Ose ulimentohofofoho. ⁵ Nakwoe sikuno hano iyoso'no imo'n'ngkahon'ngki nakwo angopono

nuliko'mentani umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa hofikoe ape sofanji mehomi'nji nakumo mitimomingo sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamoyoka ulimentihwonefoho. ⁶ Ose ulontani nakwo hnnimentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpanimno, hnnimentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo nokotosahon'ingkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

⁷ Nakwo ango Taiya uliko'mentani nowekontani ango Toulemes sopo i'mofapmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno anga'no fosyawo'mentihwonefoho. ⁸ Mo'n'ingka anga'no anga'no Toulemes uliko'mentani nowekentani ango Sisaliya sopo i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo iningkamotofo ango Jelusalemmo humamotofoso Filip'i'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji *apousel* sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentohofofoho. ⁹ Filip kakoe mehomi musijo osofosofahu'nohino fafoho. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofofoho. ¹⁰ Osopo nohumentan'ingkuhwoni sikuno fiso neyokolofahon'ingki hwe fihwo Anitu

hungkuno uyahon+ngki limojo Jutiya'nta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmentisofoho. ¹¹ Nonetimanto Pouliye ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimonto, Anituye Towahuno Wopingo ole ntohoho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo sohomo a'amu Jutaso Jelusalem ango sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu temtifofo kengo sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. ¹² Ose nelahon+ngki upo'nontani nakwo a'amu Jisasi'mo in+ngkamotofono nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jelusalemne'no nosohotoho. ¹³ Ose ulahon+ngkuhwoni Poul nalimonto, Sekwo humotaho peho'no sontant+kwofono. Nje simaho tango niyohoho. Jelusalem ango sopo ngkimo impe intofan+hufijoso Jisasiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. ¹⁴ Ose nelahon+ngki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anitu yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

Jelusalemjo hwe engo sohwo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jelusalemne'no uliko'ma'mentihwonefoho. ¹⁶ A'amu Jisasi'mo in+ngkamotofono fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasouniye angomo ipenemotawomentohofofoho. Oso hwe Saipilosnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasi'mo

in'ingkamajo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho. ¹⁷ Humamentihwoneso Jelusalem ango sopo i'mofopahon'ingkuhwoni a'amu Jisasi mo in'ingkamotofoso nonahonontifi simeho wop'ingo umo'n'imentisofoho.

¹⁸ Mo'n'ingka nakwo Pouli'nji Jemis sohomo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasi mo in'ingkamotofoso hofikoe hwe engo sohwanji pmentohofofoho. ¹⁹ Poul a'amu soh wamo, Nje a'amuhwafu ulonto, yo'mayo wop'ingo Anitu a'amu temtitofu kengo somne'no uloho'mentiso so'no yoloho ulimentisofoho.

Poul kako hwe engo soh wafe hungkunomo tifi in'ingkawento Anituye ango engo somo humentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamoyoka ulimentohofofoho. Ose ulontifi Pouli mo ulimentohofi, N'ingkwahwo. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta pi'n'ingo engoso Jisasi mo in'ingkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye hon'ingkanu hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkohofihwafoho. ²¹ A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Juta ango kengopo humamotofu somo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi in'ingkakutoho uliwo'n'ingkiso hweho. Ole ulalofi, Sekwo sekwoe mehomi soh wamo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso hon'ingkanu hungkuno hohontajo somo apa'no tifi in'ingkakutoho. Ose ulalofoho

ulimentohofofoho. ²² Oso'no pipi yanehwono. Poul ntopohoho upo'nantifeho. ²³ Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi finingkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo iningkayo so'no Anitumo ole ulimalofi, Anitu kiko nehonontaningkiji oloso uyantane'yihwono. Ose ulimalofihwafoho. ²⁴ Kiko oso hwe sohware ufohi'n'ingkofoji hofiko'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fiyimno. Kiko hofikine'no hamniyoho ho'nasyohoji hofiko oso yahino nihu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'nimalofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo iningkawalokuno so'no hofiko uhwonantifeho. ²⁵ A'amu temtifo kengoso Jisasi mo iningkawowo'n'ingkofo somne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mt'i'mokuyahojimalohwonefoho. Ole mt'i'mokumalohwoni. Yahu yihufo a'amu nom'nehwo hwoso sohomo uyifijoso sekwo non'ingkutoho. Honiyoso nonyo'eno. Tongo yahu ti'wangomo nano jilipopijoso nonyo'eno. Yo'mayo hon'ingkanano akngkilike iyo'eno. Ose ulimentohofofoho. ²⁶ Oso'no mo'n'ingkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohware utimanto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofofoho. Ose yontifi hofiko Anituye angongo somo nohotoswontifi hwe engo sohware oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ulimentohofofoho. Oso sikuno somo Anitumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

Anıtuye angu engu somo a'amu Jutu sohwa Poulımo aho kemokosyohumamentohofofoho.

²⁷ Sıkuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nımonto yahonıngki a'amu Jutu hwaho Esıyanta'angu sohwa Poulımo Anıtuye angu engu somo uhwonımentohofofoho. Nuhwonontıfi hwe moya'mi hopi'nono ulıkafontıfi Poulımo aho ko'mentohofofoho.

²⁸ Nokentıfi hofıko mango mohm'no lontıfi ulımentohofi, Sekwo a'amu Isılael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako angu'meemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesıye honıngkano hungkunomne'no olo angu engu lomne'no hungkuno wonyo lıwo'nıngkısı hweho.

Oso'nohıno'maho. O'o, olohnta kako a'amu temtıtofo kengu sohwamo olo angu wopıngı lomo ipemotapısı so'no angu wonyo kıho pa'nyo imo'nıngkohoho. Ose ulımentohofofoho.

²⁹ Oso hungkuno ısıso hwapıngı ole. Hofıko Poulımo uhwonımentohofoso kako a'amu temtıtofo kengu angu Efesosnta'angu Tıloufımos oso hwo'nji angu Jelusalem nohumentanıngki uhwonontıfi hwasyo ole syafıhu'mentohofi, Poulımo oso a'amu sohwanı Anıtuye angu engu somo ipemotaswohoho. Ose lımentohofofoho.

³⁰ Oso'no Jelusalem mta'angu a'amu hopi'nonohıno yomo yontıfi mango engu lıwo'nontıfi yohoto yohotofo mjaloho'nımıwentıfi uhu'mokumentohofofoho. Hofıko Poulımo aho kemotaswopahonıngkofi Anıtuye angu engomjo hoku'yo hopi'nono pıjwahumentohofofoho.

Hwe itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo yofe engo'njo sohwo Poulimo utima'mentisofoho.

³¹ Hofiko Poulimo wofonjosyantifi ikujoho posontan'ngkofi hwe yofe engo'njo itokuso'njo mokosyohomayo sohumne'no hungkuno ho'n'imentisofoho. Hofiko ole ul'imentohofi, A'amu Jerusalem hofiko ikujoho fongki'nalokwofo. ³² Ose upa'nontifi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo nomanto a'amu uhu'mokiyo sopo komo'no pmentohofofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nji a'amu itokuso'njo sohwanjimo uhwonontifi hofiko Poulimo apa'no ikujoho mafongku'mentohofofoho. Hofiko uyohohu'mentohofofoho. ³³ Hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo Poulimo aho nokento kakoe a'amu sohwamo ul'imento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafikuji hwe lohomo hmtofahumno. Ose ulonto ulohon'imento. Olo hwe lohwo tihwolo. Peho imasoto. ³⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngki a'amu fehohnjo hungkuno anga'no lontan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno kengo joho lahon'ngkofi hungkuno engo ho'n'imentisofoho. Hungkuno pi'n'ingo engo ho'n'ngkahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo yoloho hwap'ngoso mupa'n'immentisofoho. Oseso kako itokuso'njo sohwamo ul'imento, Poulimo itokuso'njo sohwafe angomo motasimno. ³⁵ Ose ulahon'ngki oso ango homo somo kotasiyo sopo nomotosahon'ngkofi a'amu pi'n'ingo engo kakimo wofonjosyano lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa utimotasimentohofofoho.

³⁶ A'amu pi'n'ingo engoso tifi in'ingkasontifi uli'mentohofi, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno uli'mentisofoho.

³⁷ Hwe itokuso'njo sohwa hofi'koe angomo womotoswantifi yahon'ingkofi Poul hwe yofe engo'njo sohomo uli'mento, Hungkuno wakili'monne'no yohono. Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo uli'mento, U, Kiko Ngk'lik hungkuno huno'njo hwsosilaho. ³⁸ Ngko huno ole syafi'syohono. Kiko hwe engo Ijip mta'ango sohwoosi a'amu hwaho mokosyohumayo sohwo wafongku'monji yonji kakoe a'amu hosimno *foua tausen* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwsosho. ³⁹ Ose ulahon'ingki Poul uli'mento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwapingoso hwaho Silisiya ango mi'kun'imposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuhwe, olo a'amu lohwo uli'monne'no yohono. Wopingotaho. ⁴⁰ Ose ulahon'ingki hwe yofe engo'njo sohwo eno ulahon'ingki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo yahon'ingkofi Poul Hip'lu hungkuno'nji uli'mentisofoho.

22

¹ Poul ole uli'mento, N'ingkwahwosafo, Mpo-hwosafo, sekwo upa'nimno. Sekwo hungkuno ntohoho so'no ngko nje hungkuno asomo waseli'monne'no yohono. ² Ose ulahon'ingki a'amu Jutaso hofi'koe hungkuno Hip'lusu

upa'nontifi songo songo mimmentuhofofoho.
Poul apa'no ulimonto,

³ Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo nima'mentisofoho. Ngko engoso olo ango Jelusalem lopo wo'mentohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolontihwayo sohwo Ngkomeliyel+yoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe honingkano ne'njo lontihwamojofoho. Oseso ngko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo iningkayoso sekwo olohonta iningkowalokwofo hopa iningkamote hwo'nyoho. ⁴ Ngko a'amu Jisasi mo simeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo uloho'motefoho. Fehohnjo poyo pe'nimentuhofofoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentohofoho. ⁵ Hungkuno nehopi selalokweno. Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko olo hilo so'no huno moi'wonoho. Hofiko nje yahino so'no waselife. Hofiko a'amu Juta ango Ntomasi kos humamotofo sohwanne'no ifalifaliyo mtimokontifi ntapmmentuhofofoho. Nomanji ole limentoho, a'amu Jisasi mo iningkamotofo somo ahwomo nano intohm'mo ango Jelusalem tohino engo mayo'ne'no womotasimne'no yohono lonji umentohofoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentisofo so'no ulimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 26:12-18)

6 Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasikos mofone sopo i'mofowahon'ngko ni'hu'no komo'no pomponaho engo ahwomo mta'angoso ntoho'mentisofoho. 7 Osohonta hwahopo pi'wasyonji hungkuno ole upa'nimentoho. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho'no ntohofantokuno. 8 Ose ho'ningkahon'ngki ngko ulimentoho, Hwe engofo, kiko ti'hwosilo. Ose ulahon'ngko ntimento, Ngko Jisas Nasaletnnta'ango hwo'nyoho. Kiko wonyo ntohofantokuno. Ose ntimentisofoho. 9 Hwe ngko'nji umentohoho sohwa hofiko pomponaho'nohini uhwonimentohofofoho. Hofiko mampaho oso hwe ntimento sohwo mupa'nyofoho.

10 Ngko ulimentoho, Hwe Engofo, ngko pipi imnehono. Ose ulahon'ngko ntimento, Kiko nolikafohoji Ntomasikos'imne'no fiwano. Osopo nuhuji hwe fihwo noku'mahwosi yo'mayo syoho kiko ihne'enji imentohe so'no walokitihwono. 11 Ose ntahon'ngki oso pomponaho mikunimposo engoso ntimento so'no timpi'nyo nimo'ningkahon'ngki a'amu ngko'nji umentohoho sohwa ngkimo aho n'mpo'nontifi Ntomasikos'imne'no ipemotan'womentohofofoho.

12 Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyas'yoho. Kako neyakwosafe hon'ngkanomo tifi in'ngkawowo'ningkiso hweho. A'amu Juta Ntomasikos humamotofoso ole hnnimentohofi, Kako hwe wopingo hweho. 13 Oso hwe huhwo sohwo noni'manto ntimento, N'ngkwahwo Souliyo,

Jije tîmo apa'no uhwonîmonnoho. Ose ntahonîngki oso hohosohonta nje tîmo wopîngo nîmo'nîngkahonîngki kakimo uhwonîmentohefoho. ¹⁴ Nuhwonîngkahonîngko ntîmento, Neyakwosafe Anîtu sohwo kako yo'mayo yone so'no kîko huno kiyone so'no kuhwosopo'mentisofoho. Kîko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwatîmentiso sohumo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofoho. ¹⁵ Hwangku kîko kakoe hungkuno ulîhnnefoho. Kîko a'amu somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ulîhnnefoho. ¹⁶ Oso'no peho'no hontohumahnno. Kîko nolîkafohojo'no ngko mijo wokiyokuma'mo. Kîko Jisasîmo jomo ulohojo'no kako jije wonyoso wae weekumofono.

Anîtu a'amu temtitofo kengo somo Poul uyîmentisofoho.

¹⁷ Hwangku ngko Jelusalem apa'no noponji Anîtuye ango engo somo Mpohumo jomo ulonji wojo hopa uhwonîmentohefoho. ¹⁸ Hwe engo sohumo nuhwonîngkahonîngko ntîmento, Kîko komo'no Jelusalem ulîko'maho. Kîko olopo humahojo'no'manji nje hungkuno lutîhusoso hofîko mupa'nîfitnnehofo. ¹⁹ Ose ntahonîngki ulîmentoho, Hwe Engofo, hofîko huno moi'wonoho. Ngko a'amu kikimo sîmeho hi'ntnnono kijapîwo'nîngkohoho somo ango uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho. ²⁰ Oso hwe Sîtifen, jije hungkuno lîmojo sohumo fonjahumentohoho sohonta osopo

ngko hofi'ko'nji nohumanji osohi so'no nje simeho wopingo nimo'n'ngkahon'ngki a'amu fonjahumentohofoho sohwafe manji'mofoyo'mayoso mokosyohumantohofoho. ²¹ Ose ulahon'ngko ntimento Kiko mpano, Ngko kikimo hon'ngkano sawemo sopo a'amu kengo somne'no wokuhwatimo. Ose ntimentisohofoho.

Hwe itokuso'njo mokosyohumayo yofe engo'njo Loum mta'ango sohwo Poulimo mokosyohumamentisohofoho.

²² Poul oso hungkuno a'amu kengo somne'no ulahon'ngki a'amu Juta nupa'nontifi joho mohm'no ulimentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumanehoho. ²³ Oso hungkunoso ne'no lontifi hofikoe hwapi'fe yo'mayoso yojasyontifi hwaho husontifi husa'mentohofohofoho. ²⁴ Ose yontan'ngkofi hwe yofe engo'njo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa ulimento, Poulimo angomo ipemotasyikuji ole ulimno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujoho wokufonjano. Ose ulimno.

²⁵ Ose ulahon'ngki hwe sohwa Poulimo hofi'ko impe intofontan'ngkofi Poul hwe mnokino manji'mofo'njo kako'njopo humentanjo sohomo ulimento, Olo sekwoe yahinotaho. A'amu Loumnta'ango sohomo kakoe hungkuno mikwalofe'njo yontifi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotaho.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohomo ulohonimento, Kiko peho yalokuno. Olo

hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho.
²⁷ Ose ulahonɨngki hwe sohomo nupa'nonto Poulɨmo nu'manto ulohonɨmento, Ole njo. Kiko Loumnta'ango hwosilaho. Ose ulahonɨngki Poul ulɨmento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho.
²⁸ Ose ulahonɨngki hwe yofe engo'njo sohwo ulɨmento, Ngko hamniyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'nɨmentohe hwo'nyoho. Ose ulahonɨngki Poul ulɨmento. Nje mpohwo Loum mta'ango hweho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulahonɨngki a'amu Poulɨmo impe intofontɨfi ikujoho wofonjantɨfi imentohoho sohwa uyohohu'mentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohomo impe intofohe so'no tohino engo woma'monntɨkeno. Ose lonto iyoho unɨmentisofoho. *

³⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Poulɨmo hungkuno ulohoho so'no yoloho hwapɨngo upa'nɨmo lonto mo'nɨngkanta Poulɨmjo ahwomo nano usɨhutofonto kako a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunɨsol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lihwatɨmento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lihwajonto Poulɨmo ipemotasonto a'amufe sɨmanopo uhumatɨ'mentisofoho.

23

A'amu Jutafe 'kaunɨsol' sohwamo Poul kakoe

---

* **22:29:** Loumjo sohwafe honɨngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohomo ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

hungkuno lutihwamentisofoho.

¹ Poul a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwamo t̄imo yokumpohn'nyo uhwononto ul̄imento, Nje hwe s̄ifahwe, An̄itu nohonontan̄ngki yo'mayo imoteso mj̄im̄wenji olohntajo'nji ole nnantofoho, Ngko hon̄ngkano wonyo'njo hwon̄'maho. Ose nnantofoho. ² Ose ulahon̄ngki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentan̄ngkofo soh wamo ul̄imento, Pouliye mangomo fongkupmno. ³ Ose ulahon̄ngki Poul ul̄imento, K̄iko a'apaho wop̄ingo'njo hwosoho. S̄imeho mo'mo pisakino'njo hwosoho. An̄itu wakufonjono. K̄iko nje hungkunomne'no ito'no men̄ihwajiyo'ne hwosi nohumanji hon̄ngkano ito'nohino somo hwotoho fenji n̄ifonjohino.

⁴ Ose ulahon̄ngki a'amu Poul̄'njopo lohofont̄fi l̄imentohofi, K̄iko An̄ituye hwe yofe engo'njo sohomo sitofo lulalokuno.

⁵ Ose ulahon̄ngkofi Poul ul̄imento, Nje a'amufu. Ngko An̄ituye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho An̄ituye hungkuno ole nal̄imento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

⁶ Ose ulonto Poul uhwon̄mentisoso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Sat̄iyusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwononto *kaunisol* a'amu soh wamo mango engo ul̄imento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso

apa'no likapitnnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso lutihwawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji yoka hnnontifi husilo'mentohofofoho. ⁸ Hwap'ngoso a'amu Satiyusi sohwa ole liwo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnnohofo. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'n'ngkohofihwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'n'ngkohofofoho. Hofiko olo hilo somo simeho uy'wo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'no humalofo. Ose liwo'n'ngkohofofoho. ⁹ Oso'no hofikoe yokaso engo imo'n'ngkahon'ngki a'amu Falisi fehohnjo hon'ngkano hungkuno mesyilutihwayo sohwa nolikafontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Poul kako wonyo miy'wo'n'ngkiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwol'keno towahuno hwol'keno Poulimo ulimaso'manji kakoe syohofoho.

¹⁰ Ose ulahon'ngkofi yokaso mikun'imposo imo'n'ngkahon'ngki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syaf'hu'mento, a'amu sohwa Poulimo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wope'n'mtonoho. Ose syaf'hu'mentiso so'no iyoho un'ngkahon'ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohware ulimento, Sekwo oso a'amu sohware ajwomo'mo nowekuji Poulimo utimaf'kuji

sekwoe angomno fipemotasimno. Ose ulimentisofoho. ¹¹ Mo'ningkanta sikwo'miyo somo Jisas Pouli'njopo nolohofonto ulimento, Yokumpohn'nyo hmno'nyo. Ango Jelusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimahnnofoho. Oso pa'nyo ango Loum sopo ngkine'no apa'no ulimonnoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu Juta Poulimo wofonjasyano nolontifi hungkuno nano mtito'mentohofoho.

¹² Mo'ningka imingo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokontifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi, Nakwo Poulimo wofonjasyano. Kako songo nohumentaningkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofoho. ¹³ Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofohwa a'amu we'e pi'ningo'maho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho. ¹⁴ Ose mtitofontifi hofiko nowentifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hwe engo sohwanji oso hwamo ulimentohofi, Nakwo hungkuno yokintahopono lontani ole mtitofihwono, Nakwo Poulimo wofonjasyantane'no yihwono. Kako songo nohumentaningkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. ¹⁵ Oso'no sekwo a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no mo'ningka hungkuno filihwatimno. Ole ulimno, Nakwo Poulimo nom'ne hungkuno ulohonantane'no yihwono. Oso'no olopo fipemotape. Ose ulimno. Oseso nakwo honingkanopo

Pouline'no nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ulimentohofofoho.

¹⁶ Olo hilo so'no Pouliye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poulimo nofonjosyane'entifi limentohofa so'no Poulimo ulimentisofoho. ¹⁷ Ose ulahonngki Poul a'amu mnokino manji'mofa'njo sohune'no joho ulonto ulimento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. ¹⁸ Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Poul impo'angomjo sohwo ngkine'no joho ntonto tohoho, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose tohoho.

¹⁹ Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohomo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohonimento, Pehofa wantimonnto. ²⁰ Ose ulahonngki hwomu sohwo ulimento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohofa, Mo'nngkanta hungkuno ole wokilantifeho, Kiko *kaunisoli'njopo* Poulimo fipemotape. Hofiko Poulimo kakoe hungkuno hwapingo so'no ulane'entifi hwasyo poji yalokwofo. ²¹ Oso'no hofikoe hungkunomo kiko inngkahutoho. Hwapingosa a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nnyo sohwa hofiko honngkanopo hiyaso humafikuji Poulmne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofi, Nakwo Poulimo wofonjosyano. Poul songo nohumentanngkuhwosi nakwo wopayohwa

mijohwa monanehwono. Ose mtitofohoho. Kiko eno ulohoji Poulimo uhwojiso'manji honingkanopo wofonjosyantifeho. ²² Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohomo yokumpohn'nyo ulimeto, Olo hiloso ntohino so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohomo uhwatimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohwoepono Poulimo ipemotawomentohofoho.

²³ Nuhwajonto kako hwe hufa'u mnokino manji'mofonjo sohwa'umne'no joho ulonto ulimeto, Siko a'amu itokuso'njo *tu hantilet* (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehumawo'nngkohoho *sefenti* (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo *tu hantilet* (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyohumunyo. Olo sikwo'miyo lomo, (9 *kilouk*), osomo sekwo ango Sisaliya sopono fiwanimno. ²⁴ Nom'ne ahwomo yahuso Poul kehumayo'ne fesyohumunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotasokuji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohune'no utimotapmno. ²⁵ Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mtimokumento,

²⁶ Ngko Kiloutiyos Lisiyasi'ni olo iyoswo loso hwe wopingo yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohwasimne'no mtimokalkweno. Nje Feliks. ²⁷ A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokentifi wofonjosyano lontifi imalofohoho. Kako a'amu Loum hweho upa'nimale so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani utimamalohwonefoho. ²⁸ A'amu Juta Poulimo wonyo hwosoho ulimalofo so'no

oso hwapɨngoso huno waniyono lonji Poulɨmo *kaunɨsol* sohwafepono ipemotawomalefoho. ²⁹ Osopo huno ole tipema'male, Hofɨko hofɨkoe honɨngkano hungkuno somne'no Poulɨmo ulɨmalofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahu-fitnnehoho. ³⁰ Hungkuno ole nɨ'ma'masofoho. Hofɨko Poulɨmo wofonjosyantɨfi imalofofoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahotɨmalefoho. A'amu Poulɨmo hungkuno ulɨmalofo sohwanne'no ulɨmalefoho. Hofɨko Poulɨmne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofɨko jɨje sɨmanopo walɨfe. Osohopeho.

Iyoswo ose mtɨ'mokumentisofoho.

³¹ A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomo tɨfi inɨngkawentɨfi oso sɨkwo'miyo somo hofɨko Poulɨmo ango Antipatɨlis sopono ipemotawomentohofofoho.

³² Iyoho longkonɨngkahonɨngki a'amu itokuso'njo sohwa hofɨkoe angomno asomo umentohofofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poulɨmo ango Sisaliya'no ipemotawomentohofofoho.

³³ Hofɨko Sisaliya i'mofawentɨfi hofɨko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Felikɨs osomo uyontɨfi Poulɨmo hwe engo sohwo'njopo uhwojamentohofofoho. ³⁴ Felikɨs iyoswo atofolonto Poulɨmo ulɨmento, Kɨko ntɨ'mta'ango hwsilo. Ose ulahonɨngki Poul ulɨmento, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. ³⁵ Ose ulahonɨngki Felikɨs ulɨmento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa i'mofapɨkujo'no jɨje hungkuno upa'nɨmonnoho. Ose ulonto, kakoe a'amu

sohwamo ulim ento, Heloutiye ango engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumamno. Ose ulimentisofoho.

24

A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poulimne'no hungkuno limentohofoho.

¹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahonngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofikoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya i'mofapmmentohofofoho. Hofiko hwe yofe engo'njo Felikis'njo sopo lohofontifi Poulimne'no hungkuno ulimentohofofoho.

² Felikis Poulimne'no lihwojahonngki nopahonngki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poulimne'no ulim ento, Hwe engo Felikis sohwosi, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'nngkino hwosoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso simaho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaho lopo yo'mayo wonyo imo'nyoso kiko huno wopngo syafisyonji ito'no mtimokuwo'nngkino hwosoho. ³ Oseso nakwo simaho wopngo nemo'nngkahonngki isamoyoka wokilantane'no yalokuhwono.

⁴ Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwosoho. Oso'no hungkuno tifo'nohino wakilmne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'nivo'nngkino sohwo nje hungkuno upa'nyo. ⁵ Olo hwe Poul lohwo kako a'amu

Jutamne'no wonyo uy+wo'n+ngkiso hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ul+kaf+wo'n+ngkiso hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hot+ku lohofont+fi hon+ngkano nom'nemo in+ngkwalokwofo sofe yofe Nasalet+yoho. Olo hwe lohwo hof+ko hwe engo hweho. ⁶ Kako a'amu temtifo kengo sohwa nakwoe An+ituye ango engo somo wonyo imokiyo'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poul+mo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poul+mo ito'no wom+hwojantani ko yahon+ngkuhwoni ⁷ hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni us+huto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto ut+ma'masofoho. ⁸ Nut+manto nal+ma, Sekwo olo hwe lohume'no hungkuno hi'njo hwas+manji sekwo Felik+s+yepono motawomno. Lisiyas ose nal+masofoho.] I oso'no k+ko Lisiyas sohumo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'n+ngkohoji huno wakiyono. Yo'mayo ul+malohwone so'no wakilono. Tetulos ose ul+mentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinoso s+meho inont+fi ul+mentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ul+mentohofofoho.

Poul kakoe hungkuno Felik+simo ul+mentisofoho.

¹⁰ Hwe engo sohwo Poul+imne'no hungkuno jo'ne uhwon+ngkahon+ngki Poul ul+mento, K+ko nakwo a'amu Juta sohwna'n+mo hungkuno ito'no m+hwojontan+ngkino soswo pi'n+ngo neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kil+imne so'no s+meho wop+ngo

nimo'n'ngkohoho. ¹¹ Si'kuno aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anitumo jomo ulimo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kiko hofi'kimo olo hiso'no ulohojo'no nehopeho wakilife. ¹² A'amu Juta Anituye ango engo

somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontan'ngkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofi'ko ango uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moya'mi ikujoho so'no uli'kofontan'ngko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho.

¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwap'ngoso ne anefoho. Oso'no hofi'ko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kitihwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwon'mmalofi'hwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hoti'ku lohofonti'fi Hon'ngkano songomo in'ngkwalokwofo. Oso Hon'ngkano somo ngko tifi in'ngkawenji neyakwosafe Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokweno. Mousesiye hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno somo in'ngkwalokweno. ¹⁵ Anitu a'amu wop'ngo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo uli'kafone so'no simeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono.

¹⁶ Ngko nje hon'ngkano wop'ngomne'no syoho engo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso'no Anitu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwosoho manti'fitnnehofo. O'o, hwe wop'ngo hwosoho nti'fitnnefoho. Ngko ole

hnnimnefoho. Honingkano wopingo'njo hwo'nyoho hnnimnefoho.

¹⁷ Hohonta ngko Jelusalem uliko'manji soswo fihwo niyokolofahoningki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji Anitune'no yahu umalefoho.

¹⁸ Ose yonji ngko Anituye ango engo somo nohumanji oso hiso kiho'maso imokiyo so'no yontaningko nohonimalofofoho. Ngko a'amu osofosofahu'nohino'nji nohumentani yo'mayo ito'nohino imalohwonefoho. A'amu pi'ningo nakwo'nji mohumulofu.

¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumantifi ngkimo aho niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jije simanopo lohofikuji ngkine'no hungkuno ntifitnne'no mape'njo peho'neto.

²⁰ Mape'njo so'no ngko *kaunisoli'njopo* nohumentaningko sohonta *kaunisoli* sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofu. Olo hwe lohwa wantife. ²¹ Olo hungkuno lo'nohinotikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko johu ole ulimale, A'amu poyo pe'nyo somo Anitu apa'no songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ulimentisofoho.

²² Felikis kako a'amu Jisasimo iningkamotofu sofe honingkano so'no huno umentiso hweho. Oso'no kako a'amu Juta somo ulimento, Nta'noho. Sekwo fohontohumamno. Hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas sohwo

nopihwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesehwatimonnoho. ²³ Ose ulonto a'amu impe'njo sohwamo mokosyohumayo sohumo ulimonto, Kiko Poulimno fohontohumaho. Kako pawesoso wopingofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikuji yo'mayo uyifijoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho.

Felikis kako Poulimo impe intofonto soswo hufa'u uyimentisofoho.

²⁴ Sikuno nom'ne fihwa memjaofahoningki Felikis kakoe ape Ntilusila'nji pmmentisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta apefoho. Felikis Poulimne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwajimentisofoho. Poul a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso'no lutihwamentisofoho. ²⁵ Kako honingkano wopingo tipemayo so'no yo'mayo wonyo ho'naofo so'no hwangku Anitu a'amufe hungkuno ikwolofa so'no lutihwamentisofoho. Ose ulahoningki Felikis iyoho uningkahoningki ulimonto, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyoho humame sohonta nekwo apa'no wolaho. ²⁶ Ose ulonto ole syafihu'mento, Poulimo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmmontolikeno. Ose syafisyonto sikuno pi'ningo somo Poulimne'no lihwajiwononto Poulinji hungkuno hnnimentisiyefoho. ²⁷ Soswo hufa'u uyokolofahoningki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Felikisiye hwaho mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poulimo

impo'angomo humentan'ngki musi'hutofe'njo yonto ul'iko'ma'mentisofoho.

25

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nnyo sohwo won'pa'nono ul'imentisofoho.

¹ Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u si'hune memjaofahon'ngki kako Jerusalemno si'mentisofoho. ² A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'i'njopo u'mantifi hofikoe hwasyo hungkuno Poul'imne'no ul'imentohofofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ul'imentohofi, ³ Kiko nonefo'mahoji Poul'imo Jerusalemno uhwajo. Ose ulontifi Poul'imo hon'ngkanopo fonjosyane'entifi nto mtito'mentohofofoho. ⁴ Ose ulahon'ngkofi Fesitos ul'imento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'ene'pi wamne'no yohono. ⁵ Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ul'imentisofoho.

⁶ Fesitos Jerusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u si'hunet'keno sikuno aho hufa'u hopi'nonohinot'keno memjaofahon'ngki hofiko Sisaliya'no umentohofofoho. I'mofapontifi mo'n'ngkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto

kako Poul wapono lonto lihwatimentisofoho.
 7 Lihwojahon'ingki Poul noswahon'ingki a'amu Jelusalem mta'ni pmentohoho sohwa Poul'njopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Poul'imne'no limentohofofoho. Hofiko Poul'mo wonyo imentohino hwosoho ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mamentisofoho. 8 Poul hofikimo aku ulimento, Ngko hon'ingkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe hon'ingkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

9 Ose ulahon'ingki Fesitos kako a'amu Juta sohware afofo umokumonto yonto Poul'mo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtaho.

10 Ose ulohon'ingkahon'ingki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohware hungkuno ito'no meliwojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta somne'no wonyo mimentohefoho. 11 Ngko wonyo hon'ingkano imofonti'mtentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'n'i'mnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntohofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nani'syohotoho. Hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no

wawomne'no yohono. ¹² Ose ulahonɨngki Fesɨtos kakoe a'amu *kaunɨsol* syoho'njo sohwanji hnnontɨfi Poulɨmo ulɨmento, Kɨko Sisamne'no jɨje hungkunomo upa'nono ntohino so'no e'wano. Sisafepono fɨwano. Ose ulɨmentisofoho.

Fesɨtos kako Poulɨmne'no Akɨlipa sohomo ulɨmentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akɨlipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesɨtosɨmo isamo uloho'mentisiyefoho. ¹⁴ Siko ango Sisaliya humentanɨngki sɨkuno pi'nɨngo memjaofahonɨngki Fesɨtos Poulɨmne'no hungkuno ole lutɨhwamento, Poul impo'angomo humentanɨngki Felikɨs musɨhutofe'njo ulɨko'ma'mentisofoho. ¹⁵ Ngko Jelusalem nosonji osopo nohumentanɨngko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji nɨ'mantɨfi Poulɨmne'no ntontɨfi ntɨmentohofi, Kɨko Poulɨmo ole uso, Jɨje wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. ¹⁶ Ose ntahonɨngkofi ulɨmentoho, Nakwo a'amu Loum sɨ'nwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fihwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe sɨmanopo malohofe'njo yɨhwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohomo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahonɨngkuhwoso'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honɨngkano wopɨngofoho. Ose ulɨmentohofoho.

¹⁷ Hofiko ngko'nji pmentihwone sohonta ngko mohontohumamentohefoho. O'o, mo'n'ngkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poul'mne'no lihwatimentohefoho. ¹⁸ Ngko ole syafihu'mentoho, Hofiko Poul'mne'no hon'ngkano wonyo so'no ulantife'no yohofo. Ose syofisyahon'ngko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofofoho. ¹⁹ O'o, hofiko yoka ole wo'nnyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no hon'ngkano songo in'ngkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fihwo kakoe yofe Jisas osohwo poyo pe'nimentiso so'nji oso'no yoka ulimento'hofofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho. ²⁰ Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapingo neso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonji Poulimo ulohonmentoho, Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingotaho. ²¹ Ose ulahon'ngko Poul ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melonihwajonoho. Ose ntahon'ngki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwo ulimento, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwatimonnoho. ²² Oso hungkunoso Akilipamo ulahon'ngki Akilipa ulimento, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahon'ngki ulimento, Mo'n'ngkanta kiko upa'nyo.

23 Mo'n'ingkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapife wokoso'njo wonyoangkafoso yahon'ngki hwe itokuso'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyo sopo humentohofofoho. Nuhu'mokahon'ngkofi Fesitos Poulimo utimotapife lihwatimentisofoho.

24 Nutimotopahon'ngkofi Fesitos ulimonto, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohomo uhwonimno. A'amu Juta Jerusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohumneno nje simanopo lohofontifi nto ntimentohofofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentohofi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. 25 I

oso'no kakoe hon'ngkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ulimontohefoho. 26 Ngko Pouliye hon'ngkano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mti'mokumnehono. Oso'no hwe

yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Poul sekwoe simanopo utimotapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mti'mokumne so'no ntimno. 27 Ngko a'amu impo'ango mta'n'ingo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe hon'ngkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamti'mokiyo'manji oso ngko

yahino hopo'maho lohono. Ose ulimentisofoho.

26

Poul kakoe hungkuno Akilipa sohumo ulimentisofoho.

¹ Akilipa Poulimo ulimento, Kiko jije hungkuno fiso. Ose ulahonngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

² Ole ulimento, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilimne so'no nje simeho wopingo nimo'nngkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso ntimentohofoso asomo wakilimonne'no yohono.

³ Kiko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

⁴ Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo * olohontajo so'nji yo'mayo yahino yiwo'nngkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje ango sopono Jelusalem osoponohini humawo'nngkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho.

⁵ Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohwife honngkanomo ito'no inngkawo'nimote hwo'nyoho. Oso honngkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango mikunimposofoho. Oso hiso'no hofiko huno uyohoho. Hofiko wokilano lifijo'manji olo hilo so'no wakilife.

⁶ Yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no

---

* 26:4: Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako ango pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofoho. (Sohe engo 22, honngkano we'e 3, somo uhwonyo.)

nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofiiko ngkine'no hungkuno ho'nosyahoninkofi olopo lohokweno. ⁷ Nakwo a'amu Juta temtifofo sife mta'ni hufa'u so'nwi Anitune'no imingo'nji sikuno'nji isamoyoka uliwo'nningkuhwonefoho. Hwapingoso yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofiiko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. ⁸ Sekwo a'amu Juta soku, Anitu a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹ Hohonta ngko huno ole syafihu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono. ¹⁰ Ose syafisonji ango Jelusalem sopo nohumanji ose imentohefoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa syoho ntapontifi nihwojahoninkofi ngko a'amu Jisasimo iningkawowo'ninkohofosomo nokenji impo'angomo intofahumentohefoho. Oso a'amu hisomne'no a'amu nom'neso wope'nantifeho lahoninkofi ngko eno ulimentohefoho. ¹¹ Sikuno huhwo huhwi hofiikoe tajo ango somo nohumentaninkofi ngko tohino umotefoho. Ole ulimentoho, Sekwo Jisasimo simeho uyoso foho'naopmno. Ose ulonji hofiikine'no simano hintotohino nimn'ngkahon'ngki ango hwaho kengopono a'amu Jisasimo iningkawowo'ninkohofosomo tohino uyimo lonji umentohefoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentiso so'no

*ulimentisofoho.**(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)*

12 A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapontifi a'amu Jisasi^{mo} simeho uy^wo'n^{ing}kohoho somo tohino uyo'ne ango Ntomas^{ik}os osopono ni^{hwat}mentohofoho. 13 U, hwe engo sohwosi, ngko hon^{ing}kanomo nowentan^{ing}ko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lan^humentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amu ngko'nji ument^{ih}wone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwon^{iment}ihwonefoho. 14 Ose uhwonontani hwahopo p^wahu'ment^{ih}wonefoho. Ngko Hip^{ilu} mampaho upa'n^{iment}oho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntohofantokuno. K^{iko} si^{hu} mampo'nnyo somo entofomahoji'manji k^{iko} si^{hu} wosakolo'n^{imon}noho. 15 Ose ho'n^{ing}kahon^{ing}ki ulohon^{iment}oho, Hwe engo ti^{hw}osilo. Ose ulahon^{ing}ko nt^{iment}o, Ngko Jisasi'nyoho. K^{iko} ngkimo wonyo ni^{mok}antokuno. 16 Nol^{ik}afohoji filohoho. Nje syoho ntohofiyo'ne kuhwosopo'mne so'no ku'mahono. Olo si^kuno lomo yo'mayo uhwon^{ing}kino so'no a'amu nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangu kit^{ih}wamne so'nji a'amumo ulohoho. 17 Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo wokuhwat^{imo}. Hof^{iko} kikine'no wokufonjano li^{fij}oso wokufo'ma'monnoho. 18 Ngko nokuhwaj^{imo} k^{iko} hof^{ik}oe hunomo fi^{wolo}'mukahoho. Hof^{iko} Seten^{ye} si^{kwo}'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo fi^pemotapohoho. Hof^{iko} Seten^{ye}

yokumpohn'nyo usikwajikuji ngkiyepono wapife. Ngkimo simeho ntapifijoso hofikoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amu hiso'nji nom'ne a'amu'nji ngkimo simeho ntapefojo so'no hofiko Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mapitnnefoho. Ose ntimentisofoho. Anitu kako'ne moi'wo nto uhwosopo'mentisofoho.

Poul kako Akilipa sohomo kakoe syoho'ne ulimentisofoho.

¹⁹ U, hwe engo Akilipa sohosi, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'nimentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohefoho. O'o, haloho'nohino imentohefoho. ²⁰ Oso hungkuno hiso'no a'amu ango Ntomasi'kos humamotofo somo ulimentohefoho. Osoponta'ango a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtitifo kengo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentohefoho. Ole ulimentofo, Sekwo honingkano wonyomo hohujo ikenjaofikuji Anitumne'no simeho fiwolo'mokumno. Honingkano wonyoangkafo'nohino utihwa'nyopo fiyimno. A'amu nom'neso sehonifijoso Anituye a'amu ne kuyoho woselantifeho. Ose ulimentohefoho. ²¹ Oso hwapingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso Anituye ango engo somo aho nikentifi wofonjonisyantifi imentohofofoho. ²² I Anitu nifo'mawo'ningskahoningski olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo sikunonjimo Anituye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songo'maho. O'o

Mousesi'nji a'amu nom'ne Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofo sohwanji hofiko nto limotofofoho. ²³ Ole limotofo, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone simo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtifo kengo so'njine'no Anituye hon'ngkano hwosampene hweho. Ose nto limotofofoho.

Poul kako Akilipa sohumo Anituye hon'ngkano tipemayo'ne'ento lutihwamentisofoho.

²⁴ Poul ose ulontan'ngki Fesitos joho mohm'no ulimento, Poul kiko hwayo hohnjo hwosoho. Kiko huno pi'n'ingo engo tipemanji jije huno hwayo hohnjo imo'nimahnno hwosoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki Poul ulimento, Hwe engo Fesitos sohwo, ngko hwayo hohnjo hwonimaho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono. ²⁶ Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho mann'ngkahon'ngki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe timo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'nimentiso'maho. O'o, utihwa'nyopo imo'nimentisofoho. ²⁷ Hwe engo Akilipa sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwafe hungkunomo simo'hi'ntnono luyiwo'n'ngkino. Ngko huno niyohoho. Kiko uy'wo'n'ngkino.

²⁸ Akilipa Pouliye hungkunomo hotiku lohofonto ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Jije

hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

²⁹ Ose ulahon+ngki Poul ul+mento, Ngko Anitumo olo'no jomo ulalokweno. Kiko'nji a'amu nom'ne oloponjo nje hungkunomo upa'n+ngkohoho so'nji Anituye a'amu ne ngko pa'nyo umo'n+ife nn+ngkohoho. I oso'no ngko impo'angomo humale hopaso oso ngkilaho nn+ngkohoho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne hmmo'n+mno.

³⁰ Ose ulahon+ngki hwe yofe engo'njo Akilipa sohwo'nji Fesitos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akilipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji likofohumentohofofoho. ³¹ Hofiko noswapontifi hnn+mentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho. ³² Hwe engo Akilipa Fesitos+imo ul+mento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko nus+kwajohotnnesohilo. Ose hnn+mentohofofoho.

27

Poul kako yofayokinomo angou Loum ne'no womentisofoho.

¹ Hofiko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'entifi hungkuno mtito'mentohoho so'no hofiko Poul+nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo *wan hantilet* (100)

sohwamo umokosyohumayo hweho. ² Nakwo yofayokino Atɩlamitiyom mta'ango somo kotasi+mentɩhwonefoho. Yofayokino homo somo hwaho Esiya wowano lahonɩngkofi nakwo'nji umentɩhwonefoho. Hwe fihwo yofe Alisi+takos nakwo'nji umentɩhwonefoho. Kako hwaho Masetouniya ango Tesolounikanta'ango hweho. ³ Mo'nɩngkanta nakwo ango Saitoun ifohohosahumentɩhwonefoho. Juliyos kako Pouli+me'no hitoho ulofahonɩngki Pouli+mo uli+mento, Ki+ko ji+je a'amu olo ango lopo humamotofo so'nji fosyohumaho. Ose ulahonɩngki Pouli+ye a'amusu wopayo yo'mayoso Pouli+mo uy+mentohofofoho. ⁴ Oso ango somta'ni nowekentanɩngkuhwoni ifofo engo ilojaofahonɩngki oso ifofo ilojao'mentiso sohosile ifofo engo'njo sohohtanta'ni i'waho yontani ifofo we'e'njo sohohtanta'ni hwaho we'e Saipi+los sopo womentɩhwonefoho. ⁵ Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya ango Maila sopo i'mofapmmentɩhwonefoho.

⁶ Osopo a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Aleki+santi+liyanta'angoso Loum ne'no umne'ento ti+pe+ma'mentisofoho. Noti+pe+manto nakumo neti+manto nehwojamentisofoho.

⁷ Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosontani nowentani si+kuno pi'nɩngo hofohofahn'no umentɩhwonefoho. Hofi+ko syoho tohohmtanno'njo engo yonti+fi nakwo ango Nitos mofone sopo i'mofapmmentɩhwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomti+hupmmofahonɩngki

nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwaho we'e Kilit osohosili nowentani ango Salimoune uyakolo'mentiwonefoho. ⁸ Oso hopo sopo hofiiko syoho tohohmtnno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kilit mom+ngo sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wop+ngo'njo sopo i'mofiwentani oso hopo sopo ole limotofofoho. Mijo Wop+ngoponoho. Ango Laseya mofoneponoho.

⁹ Osopo nohumentan+ngkuhwoni sikuno pi'n+ngo memjaofahon+ngki sikuno nom'ne * a'amu Juta wopayo humaho humayo somo moi'wo imo'n+mentisofoho. Osohonta mijo ayo ni'hu'no wonyo imo'n+mentisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwamo ul+mento, ¹⁰ Sekwo upa'n+mno. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmtnno'njo engo y+hwaso yo'mayo hopi'nono wonyo umo'n+montonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'n+montonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho. ¹¹ Ose ko lahon+ngki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi in+ngkamentisofoho. ¹² Oso mijo wop+ngo hopo sopo ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no

---

* 27:9: Oso sikunoso Anitu A'amu Wonyo Wae Yafo'ne Imo'n+mentisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Miyo Engo Sa'njo Metitelenyan sohhonta'ni lka'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

mofosyohumayo'njo yiwo'n'ingkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo uli'ko'mano. Nakwo ango Finikis nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofa wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finikis oso mijo wopi'ngopo hwaho Kiliti'njoponoho. Ifofommne'no hiyaso'mnoho.

Ifofo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'noma'mentisofoho.

¹³ We'enepo ifofo posi'po'nnyo imo'n'ingkahon'ngki hofi'ko huno ole syafi'hu'mentohofi, Jefa wopi'ngofoho. Hano wohwano. Ose lontifi hofi'ko sojo tango'njo mijo mta'ni ifi'wosi'pemanti'fi nakwo hwaho Kiliti mom'ingomnohini umentihwonefoho.

¹⁴ We'enepo nowentan'ngkuhwoni ifofo mi'kun'imposo hwaho Kiliti'nta'ango pmentisofoho. ¹⁵ Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahon'ngki kilonjipe monto hopo mmo'nyo'njo yahon'ngki ifofo yofayokinomo motali'mo'mentisofoho.

¹⁶ Nomotali'mofontan'ngki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umentihwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentan'ngki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e husi'pemetawowo'n'ingkohofoso syoho tohohmtanno'njo engo yonti'fi mokohusi'pemanti'fi yofayokino engomo ho'nahumentohofofoho. ¹⁷ Osohonta hofi'ko yofayokino engo sohomo mnangomo'mnohini impe swofapo'mentohofofoho. Yokumpohn'nyo

intofomokosyohumayo'nefoho. Hofiko hwaho engo Apilika sojo'njo sopone'no iyoho uningkahonngki yofayokinomjo hwapife ifofo'ne'entifi pmpilipeehumentohofoso asomo peehonngki yofayokino mijopo mtapmmen-tisofoho. ¹⁸ Ifofo'nji mijo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahonngki mo'nngkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmen+hwonefoho. ¹⁹ Mo'nngkanta nom'ne sikuno sohumo hofiko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofofoho. ²⁰ Sikuno pi'nngo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontanngkuhwoni ifofo ne'no naloho'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syafi'hu'men+hwoni, Nakwo angonepo m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantanoho. Ose syafi'hu'men+hwonefoho.

²¹ Sikuno pi'nngo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahonngkofi Poul hofiko'nji ajwo'mta'ni nolikafonto ulimento, Upa'nimno. Sekwo nje hungkunomo haloho yontifijontentesi nakwo Kilitnnta'ango muliko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho tohohmtnno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo. ²² I oso'no ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo iyoho senngkuhwoloho. A'amu sohwna'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nnyofoho.

²³ Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwomtame ulohof+wo'nngkohe

hwo'nyoho. Olo sɪkwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohofonto, ²⁴ ntɪmahɔ, Poul kɪko iyoho kinyo'eno. Hwangku kɪko Loumjo hwe engo Sisafe sɪmanopo lohotnne hwosoho. Anɪtu kako kikine'no hitoho ulofɪwo'nɪngkiso so'no a'amɔ hopi'nono kɪko'nji humalofo sohwa songo wohumantɪfeho. Ose ntɪmasofoho. ²⁵ Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anɪtu ntɪmasoso ne imo'nyo so'no ngko sɪmeho uyohono. ²⁶ I sɪmo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mofɪhwosi sojopo wonyo umo'nɪmontonoho. Ose ulɪmentisofoho.

²⁷ Sɪkuno aho hufa'u hopi'nono sɪfe mta'ni osofosofahu'no memjofahonɪngki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawomentɪhwonefoho. Oso sɪkwo'miyo somo kuntoliyopo a'amɔ yofayokino syoho'njo sohwa ole syafɪhu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho. ²⁸ Ose syafɪsyontɪfi hofɪko mijomo impe yamofɔ yamofɔ humomjɪmɪhwofɔfoho. Humomjɪmɪhwofɔso uhwonɪmentohofɔso mitɪpongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonontɪfi we'enehwo nowentɪfi apa'no humomjɪmɪhwofɔfoho. Oso nuhwonontɪfi mitɪpongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*. ²⁹ Ose uhwonɪmentohofɔso hofɪko iyoho unɪngkahonɪngki syafɪhu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mofɪwanehontɪfi sojo osofosofahu'nohini tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofɔfoho. Ose yontɪfi hofɪko mofehi'nyo komo'no wosɪ'mofapono lontɪfi aho ku'mokumentohofɔfoho.

³⁰ A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hofi'ko ole syafi'hu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwo'uhwojano lontifi hofi'ko yofayokino we'e somo impe hiyamno syofi'yoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hwasyo hungkuno uli'mentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino si'mano hohnta'ni unto-fuyoho'mokano. ³¹ Ose ulahon'ngkofi Poul a'amu itokuso'njo sohwanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo uli'mento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manji nakwo hopi'nono poyo wope'nantanoho. ³² Ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa hofi'ko yofayokino we'e somo impe hotito lohofontifi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

³³ Mofehi'nyo we'ene'pi wosapmmonto yahon'ngki Poul a'amu hopi'nonohino sohwo'uhwojano wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo uli'mentisofoho. Ole uli'mento, Si'kuno aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njo humentan'ngkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. ³⁴ Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waseli'monne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyo wosemokosyohumano. Upa'nimno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho. ³⁵ Ose ulonto kako wopayo nomanto, hofi'koe si'manopo Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso kutikujo lohofonto kako si'mo'mo ni'mentisofoho. ³⁶ Oseso hwe hopi'nono nuhwonontifi si'meho wopingo umo'n'ngkahon'ngki hofi'ko wopayo hu'mema'mentohofofoho.

37 Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwna'ni tu hantilet sefenti-sikis (276) hwona'nyoho. 38 Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne singkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

Yofayokino wonyo imo'nimentisofoho.

39 Mofehi'nyo si'mofopahonngki hwahopo uhwonontifi limentohofi, Olo hwaho hopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwonimentohofoso mijo wopngopo sojo ane wosoho'nohino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano limentohofofoho. 40 Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotitofontifi nihu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofofoho. Hwapife ifofo'ne fisojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho. 41 Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahonngki yofayokino ajwopo mtihupo'mentisofoho. 42 A'amu itokuso'njo sohwa huno syafihu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pifijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano. 43 Ose syofisyahonngkofi hwe a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo Poulimo ufo'ma'mo lonto ulimento, A'amu sohwamo nofonjikutoho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwas sekwo simo'mo nolikofaofikuji femoyamno.

44 A'amu nom'ne sohwasi sekwo tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji fifohohosahumno. Ose ulahon'ngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

28

Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.

¹ Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofiwentani hwaho hiso yofe Malitayoho upa'nimentihwonefoho. ² A'amu oso hwaho sopo humamotofoso nakumo wopingo nefa'mamentohofofoho. Ifoyo syahon'ngki kwongkwongo nesahon'ngki hofikoe a'apaho toho umokinife lontifi toho nakumne'no enantohmmentohofofoho. ³ Poul kako toho nomanto mefontan'ngki homa toho uhu'n'ngkahon'ngki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho. ⁴ A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojjwosyowahon'ngki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolikeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyo so'no poyo pe'nyoso wopingofoho. Wape'nimtonoho. ⁵ Ose lahon'ngkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'nimmentisofoho. ⁶ A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafihu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no nopihwasi wape'nimtonoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wopingo humentan'ngki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo kako

Anitu pa'nyo hweho. Ose limentohofofoho.
⁷ Oso hwaho nakwo i'mofapmmentihwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papiliyasiyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wopingo nelohofahoningki sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ⁸ Papiliyasiye kaningkwowho mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anitumo jomo ulonto wopingo umokumentisofoho. ⁹ Ose yahoningki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonontifi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopahoningkofi Poul a'amu hisomo wopingo umokumentisofoho.

Poul Molitanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.

¹⁰⁻¹¹ Oso hiso'no hofiko wopingo'nohini naloho'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumentaningkuhwone hamno hufa'u sihune neyakolo'mentisofoho. Uli'ko'ma'mentihwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofiko yofayokinomo hu'meehumentohofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwaho hopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentihwonefoho. Yofayokinoso ango Alekisantiliyanta'angofoho. Hntole hohnta'ni anitu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susiye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. ¹² Nowekentani ango

Silakiyus i'mofopontani osopo sɪkuno hufa'u sɪhune humamentɪhwonefoho. ¹³ Osopo nta'ni nulɪko'mentani nowentani ango Lejiyom i'mofapmmmentɪhwonefoho. Mo'nɪngkanta ifofo hohujo hohnta'ni sopahonɪngki sɪkuno hufa'u memjaofahonɪngki nakwo ango Puteyouli i'mofapmmmentɪhwonefoho. ¹⁴ I'mofopontani osopo a'amu Jisasɪmo inɪngkamotofo somo tɪpemahonɪngkuhwoni nalɪmentohofi sekwo nakwo'nji fesyohumamno. Ose nelahonɪngkofi Sante anga'no neyokolofahonɪngki nakwo ango Loummne'no honɪngkanomo umentɪhwonefoho. ¹⁵ A'amu Jisasɪmo inɪngkamotofo Loum mta'angoso nakwo sopontanɪngkuhwoni nupa'nontɪfi hofɪko pɪkwato lohofontɪfi ango Apiyos wopayo mpe yɪwo'nɪngkohoho Ango Fesyowe Hufa'u Sɪhune'njo sopo swo'nɪmentɪhwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anɪtumo isamoyoka ulonto simeho wopɪngo umo'nɪmentisofoho.

¹⁶ Nakwo ango Loum i'mofopahonɪngkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalɪmentohofi, Poul kako'ne ango tɪpemahwosi wohumano. Hwe itokuso'njo fihwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahumuyo. Ose nalɪmentohofofoho.

Ango Loum sopo Poul Anɪtuye hungkuno lutɪhwamentisofoho.

¹⁷ Sɪkuno hufa'u sɪhune memjaofahonɪngki Poul a'amu Jutafe hwe engo sohwanne'no johu ulahonɪngki hofɪko nuhu'mokahonɪngkofi Poul ulɪmento, U, Nje tatohwosafo. Ngko

nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe honingkano hungkunomo hwotoho mafiyo hwo'nyoho. I a'amu Juta ango Jelusalem sopo ngkimo impe siki ntofontifi a'amu Loum sohwafe ahopo ho'nanihumentohofofoho. ¹⁸ A'amu Loumiso nje hungkunomo nupa'nontifi hnnimentohofi, oso honingkanoso poyo pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofiko nonisikwojane'entifi, ¹⁹ a'amu Jutaso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no nom'ne honingkano ane so'no hwe engo Sisa nje hungkunomo wonipa'nono limentohefoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne mujo hwo'nyoho. ²⁰ Oso hwapingo hiso'no sekune'no johoho selohono. Ngko sekumo sehoni'mo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isilael so'nyuye neyakwosa hwe ahwomo mta'ango sohumne'no hontohumamotofofoho. Oso hwe huhwo sohwo nto pmentiso so'no simeho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo kenisyohumaho.

²¹ Ose ulahoningki ulimentohofi, A'amu Jutiyanta'angoso jije hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofofoho. A'amu Jutaso mapiyontifi kikimne'no hungkuno malonetihwammentohofofoho. ²² I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo somne'no a'amu fihwa ango hopo hopo wonyoponoho liwo'ningkohoho so'no nakwo jije hungkuno jije mango mta'ni wokupo'nano.

²³ Ose lontifi oso hiso'no sikuno ho'nahumentohofofoho. Oso sikuno homo somo a'amu pi'ningo engo ango Poul

humawo'n'ingkiso sopono pmentohofofoho.
 Poul Anitu nakumo yokumpohn'nyo nemokosy-
 ohumayo'ne lutihwamentisofoho. Hofiko
 Jisasi mo simeho hi'ntnnono uyifitne'ento
 Mousesiye hon'ngkano hungkuno'nji a'amu
 Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe
 hungkuno ntnne mta'ango Jisasi mne'no
 lutihwamentisofoho. Oso hungkunoso im'ngo
 mta'angoso ne'no lontan'ngki mofehi'nyo
 n'ngku'n'mentisofoho. ²⁴ Oso hungkunoso
 a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho
 hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu fehohnjo
 simeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁵ Oso'no hofiko
 hungkuno kengo kengo hnn'ngkahon'ngkofi
 Poul ulimeto Anituye Towahuno Wop'ngo
 hohontajo hwe Aisaiya sohomo hungkuno
 uyahon'ngki neyakwosamo hungkuno nehopi
 ole ulimeto,

²⁶ Kiko oso a'amu nontifepono uhujole uso,
 Sekwo hungkuno upa'n'ngkuji hwap'ngo
 neso mupa'n'fitnnehofho.

Sekwo yo'mayo nuhwon'ngkuji neso
 muhwon'fitnnohofho. Ose uso.

²⁷ Anitu Aisaiyamo ulimeto,
 Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.
 Hofikoe haloho pujomokosyohu-
 munimentohofofoho.

Hofiko timo pijiyon'nyofoho.
 Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no
 nuhwon'ngkutnnesohilo.

Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo
 yontifijontentesi nupa'n'ngkutnnesohilo.
 Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikenjaofikuji ngkiyepono
 pontifijontentesi ngko wopingo
 umokumnesohilo.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁸ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento,
 Sekwo upa'nimno. Olo hungkunoso Anitu
 a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu
 ne umokiyo so'no olohonta a'amu temtifofo
 kengo somne'no nto lihwajimaho. Hofiko
 nupa'n'ngkuji tifi un'ngkafe.

²⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso nohumpentifi
 hungkuno ikujoho hopa hnn'imentohofofoho.

³⁰ Soswo hufa'u uyokolofontan'ngki
 Poul oso ango sopo humamentisofoho.
 Ango kakwo'yohwo sohumo hamniyoho
 uy'wo'n'mentisofoho. Nohumanto a'amu
 kakimo jomo u'mahon'ngkofi wopingo
 uloho'mojofoho. ³¹ Poul a'amu somo Anitu
 yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo
 hwe engo Jisas Kilais ntnne'no hungkuno
 lutihwamojofoho. Kako hungkuno
 yokumpohn'nyo ulahon'ngki hwe nom'nehwo
 mop'jumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Luki'ni
 mt'i'mokohono.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3